

دستاوردہای حکومت وحدت ملی

میزان ۱۳۹۳-دلو ۱۳۹۷

(نسخه خلاصه)

جون ۱۳۹۷

ریاست عمومی دفتر ریاست جمهوری
معاونیت ارتباطات استراتژیک و رسانه‌ها
ریاست مطبوعات

دستاوردهای حکومت وحدت ملی

میزان ۱۳۹۳ - دلو ۱۳۹۷

(نسخه خلاصه)

حوت ۱۳۹۷

نگاهی به دستاوردهای حکومت وحدت ملی

میزان ۱۳۹۳ - دلو ۱۳۹۷
(نسخه خلاصه)

ناشر:

ریاست مطبوعات / معاونیت ارتباطات استراتژیک و رسانه‌ها /
ریاست عمومی دفتر مقام عالی ریاست جمهوری

www.ocs.gov.af

ocs.afg

OCS_AFG

جمع‌آوری معلومات:

عادلہ عباسی، محمد عابد عادل

تجزیه و تحلیل معلومات:

عبدالغزیز حیدری، سید حسن عالمی، بهمن دانش دوست،
احمد ضیا محمدی، محمد حسین جوهری، سید ضیا دانش

ادیتور پشتو:

حزب الله اتل

تدوین:

سید حسن عالمی

طرح روی جلد و صفحہ بندی:

نادر جلالی

چاپ:

اجمیر داوودزی - کابل - ۱۳۹۷

تیراژ:

۵۰۰۰ نسخه

ISBN 978-9956-631-04-5

9 789956 631045

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فهرست مطالب

۱۵	وضعیت عمومی افغانستان و پیرامون آن، در آغاز حکومت وحدت ملی
۱۸	فرصت‌ها
۲۰	چالش‌ها
۲۳	ظرفیت‌های موجود
۲۵	برای تحول چه کردیم؟

۳۹	الف - پی‌ریزی پایه‌های سیاست خارجی
۴۸	ب - اعتباربخشی به افغانستان در جامعه جهانی
۴۹	پ - تثبیت جایگاه افغانستان به حیث شاهراه ارتباطی منطقه
۵۴	ت - شکستن حصر ترانزیتی - تجارتي
۵۶	ث - تدویر پردستاورد کنفرانس‌های منطقه‌یی با محوریت افغانستان
۵۷	ج - طرح و راه‌اندازی «پروسه کابل؛ صلح و همکاری‌های امنیتی»
۵۸	چ - معرفی لانه‌های تروریزم به جهان و ایجاد اجماع جهانی علیه آن
۵۹	ح - جلب حمایت‌های جهانی از صلح و امنیت افغانستان
۶۲	خ - ایجاد روابط دوستانه و عمیق با کشورهای اسلامی
۶۴	د - حمایت‌های سیاسی و مالی جهانی از افغانستان

۷۱	الف - حفظ ثبات نسبی اقتصادی
۷۵	ب - تقویت بانکداری
۷۶	پ - تقویت اقتصاد و رفاه روستایی
۷۷	ت - تثبیت جایگاه زمین در نظام اقتصادی کشور
۷۸	ث - توسعه تولید انرژی و توزیع برق
۸۰	ج - مهار و مدیریت آب
۸۱	چ - توسعه زراعت و مالداري
۸۳	ح - توسعه زیرساخت‌های شهری
۸۴	خ - تقویت صنایع تولیدی
۸۵	د - رشد تجارت و ترانزیت
۸۷	ذ - توسعه زیربناها و تسهیلات ترانزیتی
۸۸	ر - اصلاحات در سکتور معادن
۸۹	ز - توسعه زیربناهای مخابراتی

۹۳	الف - تقویت شورای عالی صلح
۹۴	ب - از بین بردن بسترهای فکری و اعتقادی جنگ
۹۵	پ - ایجاد و تطبیق میکانیزم‌های عملی

۱۰۱	الف - حفظ و تحکیم جغرافیای سیاسی و دفاع از تمامیت ارضی
۱۰۱	ب - ایجاد سرقوماندانی اعلاى قوای مسلح و مرکز ملی توحید
۱۰۱	پ - اعلام استراتیژی ایالات متحده امریکا در قبال آسیای جنوبی و افغانستان
۱۰۲	ت - سفر هیئت شورای امنیت سازمان ملل متحد به کابل
۱۰۲	ث - استراتیژی منطقه‌یی مبارزه با تروریزم
۱۰۳	ج - تدوین و تطبیق پلان امنیتی چهارساله
۱۰۳	چ - اصلاحات گسترده و پایدار
۱۰۵	ح - سرمایه‌گذاری دوامدار روی نیروهای امنیتی و دفاعی
۱۰۵	خ - ظرفیت‌سازی نیروها

- د - افزایش مؤثریت عملیات ها ۱۰۶
- ذ - بهبود مسایل حقوق بشری ۱۰۷
- ر - کاهش فساد در نهادهای نظامی ۱۰۷
- ز - تقویت مورال نیروها و تعریف واضح دشمن ۱۰۸
- ژ - بهبود معیشت نیروها و خانواده آنان ۱۰۹
- س - رفع خلأهای قانونی در بخش نظامی ۱۱۰
- ش - مبارزه با مواد مخدر ۱۱۰

- الف - تکمیل بدنه قوانین کشور ۱۱۵
- ب - اصلاحات عدلی و قضایی ۱۱۵
- پ - اصلاحات در خازنوالی ۱۱۶
- ت - اصلاحات انتخاباتی ۱۱۷
- ث - بهبود عملکرد حکومتداری محلی ۱۱۹
- ج - اصلاح ساختاری نهادهای حکومت ۱۲۳
- چ - ظرفیت‌سازی نیروی بشری اداره ۱۲۴
- ح - ارتقا در شاخص ادراک فساد و بهبود شفافیت ۱۲۵
- خ - جلوگیری از غصب و استرداد زمین‌های غصب‌شده ۱۳۰
- د - مبارزه با قاچاق انسان ۱۳۰
- ذ - توسعه دسترسی به اطلاعات ۱۳۱
- ر - حمایت قاطع از آزادی بیان و خبرنگاران ۱۳۲
- ز - توسعه حکومتداری الکترونیک ۱۳۴

- الف - بهبود خدمات صحی ۱۳۹
- ب - تقویت نظام ورزشی کشور ۱۴۳
- پ - بهبود آموزش ۱۴۵
- ت - رشد فرهنگ ۱۴۹
- ث - مدیریت مؤثر مهاجرت ۱۵۱
- ج - تنظیم متوازن برنامه‌های توسعهی ۱۵۳
- چ - کاهش آسیب‌پذیری ۱۵۴
- ح - تمرکز بر اشتغال‌زایی برنامه‌ها ۱۵۵
- خ - برنامه‌ریزی مسکن و خدمات شهری ۱۵۶
- د - بهبود وضعیت زنان ۱۵۷
- ذ - بهبود وضعیت محیط‌زیستی ۱۶۰

ابراز امتنان

پاسخگویی از اصول تأکیدشده حکومتمداری خوب در نظامهای مردمسالار است؛ از این رو، حکومتها مکلفند از عملکرد خویش گزارش ارائه کنند و درباره کارکردهای خود اطلاع‌رسانی نمایند. در دوره کاری حکومت وحدت ملی، ریاست مطبوعات در چوکات معاونیت ارتباطات استراتژیژیک و رسانه‌ها، مجموعه‌ی حاضر را به منظور اطلاع‌رسانی از فعالیت‌های عمده و دستاوردهای حکومت در عرصه‌های گوناگون تدوین نموده و به دست چاپ سپرده است. همکارانم در ریاست عمومی دفتر مقام عالی ریاست جمهوری برای طرح، تدوین و چاپ این مجموعه وزین، زحمات بی‌شائبه‌ای کشیده‌اند که از آنان سپاس‌گزاری می‌نمایم. آرزومندم این مجموعه بتواند مورد توجه دست‌اندرکاران رسانه، محققین نهادهای اکادمیک و مردم شریف افغانستان قرار گیرد.

عبدالسلام رحیمی

رئیس عمومی دفتر مقام عالی ریاست جمهوری

مقدمه

قسمتی از ارزش‌ها و رویکردهایی که حکومت وحدت ملی برای اصلاح فرهنگ حکومتداری روی دست گرفته است، بر پایه اصل پاسخگویی و حسابدهی حکومت‌ها در نظام‌های مردم‌سالار است. حکومت وحدت ملی با تأکید بر آزادی بیان و دسترسی به اطلاعات، ابتکارات نوی را روی دست گرفته تا فضای مناسب‌تری را برای قضاوت شهروندان درباره حکومت به حیث خادم‌شان، فراهم کند. معاونیت ارتباطات استراتژیک و رسانه‌ها به عنوان بخشی از بدنه دستگاه ارتباطات استراتژیک حکومت، در راستای تقویت اطلاع‌رسانی، «رهنمود ارتباطات استراتژیک» را ترتیب نموده و در اختیار مسئولین و رسانه‌ها قرار داده است. همچنین طی نشست‌های پی‌هم با سخنگویان حکومت، انسجام و هماهنگی سکتوری را بین آنها ایجاد نموده و میکانیزم‌هایی را برای دریافت افکار عامه و پاسخ‌دهی به آن از سوی سخنگویان طرح و تطبیق نموده است. در همین راستا، سلسله کنفرانس‌های مطبوعاتی مقامات دوایر دولتی را در مقاطع مختلف از طریق مرکز اطلاعات و رسانه‌های حکومت اجرایی نمود که کنفرانس‌های مطبوعاتی در سه‌سالگی حکومت وحدت ملی یک نمونه آن است.

معاونیت ارتباطات استراتژیک و رسانه‌ها توانسته ابزارهای اطلاع‌رسانی جدیدی را از طریق ریاست مطبوعات برای دیگر نهادهای دولتی الگوسازی کند. ایجاد تنوع در ابزارهای اطلاع‌رسانی و تکثیر استفاده از آنها، سبب شده که اطلاعات از طرق گوناگون در دسترس مردم قرار گیرد و همچنین سخنگویان به ارائه پاسخ به رسانه‌ها بیشتر تشویق شوند. تغییر جایگاه افغانستان در شاخص‌های مرتبط به اطلاع‌رسانی و آزادی بیان دال بر این مدعاست که در فصل مربوط، در این کتاب به آنها به تفصیل اشاره شده است.

در امتداد اتخاذ سیاست گسترش اطلاع‌رسانی و هدایت مقام عالی ریاست جمهوری، معاونیت ارتباطات استراتژیک و رسانه‌ها برای نخستین بار اقدام به چاپ گزارش‌های مفصل و متفاوت از دستاوردهای حکومت نموده است. کتاب «نگاهی به دستاوردهای سه‌ساله حکومت وحدت ملی» که در سال گذشته نشر شد و در اختیار عموم قرار گرفت و اکنون کتاب «دستاوردهای حکومت وحدت

ملی» که گزارشی تحقیقی و تحلیلی از فعالیت‌های عمده و دستاوردهای حکومت وحدت ملی از میزان ۱۳۹۳ الی دلو ۱۳۹۷ می‌باشد، از جمله این ابتکارات است.

ضمن امتنان از همکارانم که برای تدوین این اثر زحمات بی‌شائبه از خود نشان دادند، امیدوارم این مجموعه بتواند اطلاعات منسجم و یکپارچه را در عرصه‌های گوناگون حکومتمداری در اختیار ملت شریف افغانستان، اخصاً محققین و رسانه‌ها قرار دهد.

هارون چخانسوری

سخنگو و معاون ارتباطات استراتژیک و رسانه‌های ریاست جمهوری

پیشگفتار

ارائه گزارش از دستاوردها و فعالیت‌های عمده نهادهای حکومتی، از رسالت‌های دستگاه‌های اطلاع‌رسانی آنها است. این امر به صورت جداگانه از سوی نهادهای حکومتی با روش‌های متنوعی صورت می‌پذیرد، اما یکپارچه‌سازی دستاوردها و فعالیت‌های عمده به شکل سکتوری، امری مهم و لازمی است. این کار سبب می‌شود که دسترسی اصحاب رسانه و جوامع اکادمیک کشور به اطلاعات مورد ضرورت، سهولت بیشتری یابد و از یک آدرس واحد آن را دریافت نمایند.

مجموعه حاضر زیر عنوان «دستاوردهای حکومت وحدت ملی» محصول تلاش پنج ماه کار تحقیقی ریاست مطبوعات تحت هدایات معاونیت ارتباطات استراتژیک و رسانه‌های ریاست عمومی دفتر مقام عالی ریاست جمهوری است. منابع معلوماتی این مجموعه، گزارش‌های رسمی ادارات دولتی و غیردولتی و همچنین اسناد حکومتی و بین‌المللی است.

این مجموعه حداقل پنج ویژگی عمده دارد:

- تکثر منابع به منظور دقت بیشتر و ارائه معلومات دقیق؛
- مبتنی بودن دستاوردها بر اساس نتایج؛
- تقسیم‌بندی سکتوری و موضوع‌بندی منسجم؛
- استفاده از گراف‌ها و جدول‌ها؛
- و اجتناب از معلومات غیرضروری و جزئی.

دو نکته پیش از مطالعه برای خوانندگان قابل ذکر است:

- مراجع متعدد ترتیب آمار و ارقام و همچنین تخمینی بودن بسیاری از ارقام مراجع دولتی و غیردولتی، ممکن است سبب ایجاد دوگانگی در مورد برخی ارقام این کتاب با اسناد دیگر شده باشد؛ اما باید گفت که کلیت موضوع مورد بحث را متأثر نمی‌سازد.

- ممکن است از برخی دستاوردها و یا فعالیت‌های عمده حکومت، در بیش از یک سکتور یاد شده باشد. این امر از آنجا نشأت گرفته که ماهیت برخی دستاوردها منحصر به یک سکتور نیست؛ بنابراین به منظور تکمیل بودن اطلاعات هر سکتور، از منظر هر سکتور به دستاوردها پرداخته شده است.

در پایان از همکارانم که با تدوین این اثر توانستند بخشی از نیاز جامعه تحقیقی و اکادمیک کشور را مرفوع سازند، سپاس‌گزاری می‌کنم.

ناجیه انوری

رئیس مطبوعات

معاونیت ارتباطات استراتژیک و رسانه‌ها

ریاست عمومی دفتر مقام عالی ریاست جمهوری

چه مسیری را پیرو داریم؟

۱

سیاست خارجی

۲

انکشاف اقتصادی

۳

صلح

۴

امنیت

۵

حاکمیت قانون، اصلاحات و شفافیت

۶

انکشاف اجتماعی

چهار سال و پنج ماه گذشته، برای حکومت وحدت ملی سال‌های دشواری بود. از یک سو دست و پنجه نرم کردن با چالش‌های امنیتی تحمیلی و از سوی دیگر روی دست گرفتن اجندای توسعه به خاطر ایجاد تحول در راستای رفاه عامه، نمایانگر این دشواری است. با این وجود، حکومت توانست از تأثیرات منفی مشکلات بکاهد، فرصت‌ها و ظرفیت‌ها را یکجا نموده و در اوضاع متشنج حاکم، پیشرفت‌های محسوسی را در عرصه‌های گوناگون رقم زند. تشدید جنگ و ناامنی به یقین، از حربه‌های دشمنان مردم افغانستان باهدف جلوگیری از دستیابی به موفقیت‌های بیشتر بوده است؛ اما کارنامه حکومت وحدت ملی، به صورت کل، در عرصه‌های سیاست خارجی، توسعه اقتصادی، امنیت، صلح، حاکمیت قانون، اصلاحات و توسعه اجتماعی قابل درنگ و تمجید می‌باشد.

وضعیت عمومی افغانستان و پیرامون آن در آغاز حکومت وحدت ملی

ظرفیت‌های موجود

چالش‌ها

فرصت‌ها

برای تحول چه کردیم؟

آغاز حکومت وحدت ملی با مسایل مثبت و منفی برای افغانستان همراه بود. مسیر دشواری که برای طی نمودن آن رهبری دولت و مسؤولین امور باید از باریک‌بینی و فراست مضاعف بهره می‌گرفتند. خوشبختانه ژرف‌بینی و اشراف بر پهنای مسایل روز سبب شد که حکومت بتواند فرصت‌ها، چالش‌ها و ظرفیت‌های موجود را شناسایی نموده و برای ایجاد تحول قدم‌های عملی را بردارد.

وضعیت عمومی افغانستان و پیرامون آن، در آغاز حکومت وحدت ملی

تحولات پی هم سیاسی و امنیتی در دهه‌های اخیر، سبب شد که کشور از ثبات فاصله بسیاری بگیرد و به عنوان یک محل منزوی که بتوان از آن جا علیه نظم بین‌المللی برخاست، تبارز کند. پس از تهدیدهای جهانی تروریسم، نیروهای ائتلاف بین‌المللی در پی صدور قطعنامه شورای امنیت سازمان ملل متحد در سال ۲۰۰۱ (م) وارد افغانستان شدند. مأموریت جنگی این نیروها ۱۳ سال به درازا کشید و با درک اینکه تنها مبارزه نظامی نمی‌تواند تضمینی برای جلوگیری از تکرار تهدیدها باشد، در بخش بهبود اقتصادی و معیشتی مردم و شکل‌گیری نظام سیاسی در افغانستان همکاری‌های گسترده و پرهزینه‌ای صورت گرفت. در سایه حضور نظامی و ملکی همکاران و شرکای نو بین‌المللی افغانستان، ده‌ها میلیارد دالر به کشور سرازیر شد تا زیربناهای نظام دولتی شکل گیرد و افغانستان با خروج از انزوا بتواند به تسلط و حاکمیت بر قلمرو خویش دست یابد.

قانون اساسی جمهوری اسلامی افغانستان به شکل مدرن از سوی افغان‌ها تدوین و تصویب شد؛ ساختارهای اداری متناسب با اوضاع افغانستان نو شدند؛ آموزش جان دوباره گرفت؛ آزادی بیان تضمین گردید؛ طرح‌های توسعه‌ی دوباره روی میزها قرار گرفتند؛ مردم افغانستان انتخابات سراسری را تجربه کردند؛ و شورای ملی شکل گرفت.

در عین حال، حفره‌های بسیاری برای ریشه دوانیدن جنبه‌های متنوعی از فساد باقی ماند و استفاده نادرست از فرصت‌های به‌میان‌آمده، توقع شرکای بین‌المللی را در زمینه رسیدن افغانستان به خوداتکایی از بین برد. از این رو، کنفرانس توکیو^۱ سال‌های ۲۰۱۵-۲۰۲۴ را به عنوان «دهه تحول»^۲ برای افغانستان در

۱ کنفرانس بین‌المللی توکیو در مورد افغانستان، ۱۸ سرطان ۱۳۹۱ مطابق ۸ جولای ۲۰۱۲ میلادی
۲ ۱۳۹۴-۱۴۰۳ هجری خورشیدی

نظر گرفت و افغانستان متعهد به مبارزه با فساد و انجام اصلاحات در راستای خودکفایی گردید. با وجود این تعهدات، وضعیت افغانستان پس از کنفرانس توکیو، رو به بهبودی نرفت و سیر نزولی در بیشتر عرصه‌ها الی سال ۱۳۹۳ ادامه یافت؛ به گونه‌ای که فقر از ۳۶ درصد به ۳۹ درصد و بیکاری از ۲۵ درصد به ۳۹ درصد افزایش یافته و سرمایه‌گذاری خصوصی در سال ۱۳۹۴ نسبت به ۱۳۹۱ کاهش ۵۰ درصدی داشته است.^۱ این وضعیت باعث یأس شرکای بین‌المللی، از تحرک افتادن سکتور خصوصی، افزایش مهاجرت‌ها، رکود اقتصادی و در یک کلام گرم شدن فضای گمانه‌زنی‌ها درباره سقوط افغانستان در منجلاب ناکامی شد. در جانب دیگر صحنه، تروریستان و حامیان آنان، به تجدید قوا پرداخته و بر چالش‌های امنیتی افزودند.

همزمان با این تحولات، افغانستان در حال به عهده گرفتن مسؤولیت‌های امنیتی به شکل کامل بود و برای مشخص شدن چارچوب همکاری دوجانبه بین نیروهای بین‌المللی و دولت جمهوری اسلامی افغانستان پس از ختم مأموریت جنگی قوای خارجی، مذاکرات به شدت جریان یافت، که در مرحله اول منتج به امضای موافقت‌نامه همکاری‌های درازمدت استراتژیک میان دولت جمهوری اسلامی افغانستان و ایالات متحده آمریکا در ۱۳ ثور ۱۳۹۱ (۲ می ۲۰۱۲) شد. البته توافقات روی امضای موافقت‌نامه‌های امنیتی به درازا کشید.

در اوضاعی که اشاره شد، سومین دوره انتخابات ریاست جمهوری در سال ۱۳۹۳ در دو دور (حمل و جوزا) برگزار گردید و با توجه به اوضاع بحرانی موجود در کشور، «حکومت وحدت ملی» شکل گرفت، که با تحلیف رئیس‌جمهور محمد اشرف غنی در ۷ میزان ۱۳۹۳ آغاز به کار نمود. حکومت وحدت ملی که به زعم رئیس‌جمهور غنی، نشان‌دهنده روحیه همدیگرپذیری و تسامح افغان‌ها بود، زمانی اقتدار سیاسی را به دست گرفت که ناظرین و تحلیل‌گران سیاسی، امیدی برای پیشبرد امور از سوی آن تصور نمی‌کردند؛ چراکه تنش‌های نسبی ایالات متحده آمریکا به عنوان هم‌پیمان افغانستان و نیز همسایه‌ها در سال‌های پسین از یک سو، و وضعیت نابسامان اداری افغانستان از سوی دیگر، ایجاد چنین حکومتی را به هیچ عنوان متناسب اوضاع نمی‌دید.

از منظر سیاسی افغانستان در فضای عدم باور و در عین حال ابهام از سوی شرکای جهانی به سر می‌برد، طوری که به نظر می‌رسید در حال فرورفتن بیشتر

در انزوا است. روند کُند اصلاحات، گسترش روزافزون فساد اداری، فضای بد رقابت‌ها و از هم‌پاشیدگی سیاسی، دسترسی محدود مردم به عدالت، به اوج رسیدن غصب زمین، مداخله قوای سه‌گانه در امور یکدیگر توأم با تقابل، گستردگی اقتصاد جرمی و مافیایی شدن بسترهای توسعه‌ی، عوامل عمده این بی‌باوری بود.

از منظر اقتصادی، افغانستان نتوانسته بود که تولیدات داخلی را رونق بخشد و میزان صادرات تنها به ۴۰۰ میلیون دالر می‌رسید؛ سهم عواید در بودجه ملی بسیار کم‌رنگ بود؛ صدها میلیون دالر کسر بودجه وجود داشت؛ و پروژه‌های زیربنایی با هزینه‌های گزاف، بسیار کند به پیش می‌رفت.

از منظر امنیتی، باید گفت که بین سال‌های ۲۰۱۲ تا ۲۰۱۴ تلفات ملکی از ۶۰۲۵ تن به ۶۷۹۱ تن افزایش یافت.^۱ از عوامل اصلی گسترش ناامنی، ناتوانی حکومت در دسترسی به مناطق دورافتاده و وابستگی آن به نیروهای خارجی در انجام عملیات‌های نظامی بوده است. همچنین ضعف روحیه سربازان، عدم رشد لازم ظرفیت نیروها و فساد حاکم بر قراردادهای مربوط به نیروهای امنیتی و دفاعی مشهود بود. سیر صعودی چالش‌های امنیتی از سال ۱۳۸۱ تا ۱۳۹۳، سبب رشد تولید مواد مخدر طی سالیان متمادی نیز شده بود.

از منظر اجتماعی، به شکل روزافزون مردم بیشتری به فقر دچار می‌شدند. فقر از سال ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۴ با افزایش سه درصدی به ۳۹ درصد رسید.^۲ در همین حال برنامه‌های مبارزه با خشونت علیه زنان مؤثریت ملموسی نداشته و اصطلاح خیالی بودن دامنگیر رشد کمی در عرصه‌های معارف شد. همچنین فشارها و تنگ شدن عرصه، سبب روی آوردن دوباره مردم، به ویژه جوانان، به مهاجرت گردید. با توجه به آنچه گفته شد، دولت نو در هر عرصه با پرسش‌های متعدد و خواسته‌های بی‌شمار از سوی مردم و جامعه جهانی مواجه بود.

در واقع حکومت وحدت ملی مسؤولیت را در بستر سه بحران امنیتی، اقتصادی و سیاسی به عهده گرفت؛ که هر یک چالش عمده‌ای فراروی بقای افغانستان بود. «نخست، چالش امنیتی که با پیش‌بینی خروج قریب‌الوقوع جامعه بین‌المللی از کشور، گروه‌های طالبان و همراهان آنان حملات بی‌پیشینه و خونینی را علیه حکومت و مردم راه‌اندازی کردند. دوم، سقوط اقتصادی که به تعقیب خروج

۱ افغانستان: اجندا برای رشد فراگیر اقتصادی، بانک جهانی، ۱۴ اکتوبر ۲۰۱۷
۲ همان

نیروهای بین‌المللی صورت گرفت، پیامدهای بشری بسیار سنگینی داشت. رشد از ۱۰ درصد به ۲- درصد سقوط کرد که معنای آن تنها یک خط سرخ‌رنگ روی گزارش بودجه سالانه نیست بلکه در واقع خانواده‌هایی که نان‌آورشان زنان هستند، در فقر عمیق‌تری فرو خواهند رفت. سوم، چالش سیاسی که بقای حکومت وحدت ملی با تردید بسیار مواجه بود.^۱

رویاری حکومت با سه انتقال سیاسی، امنیتی و اقتصادی، آزمون دشوار را مقابل آن گذاشته بود. از این رو، بی‌گمان عملکرد مؤثر حکومت در گرو درک کامل از «فرصت‌ها» و «چالش‌ها» قرار داشت تا بتواند با بهره‌گیری از «ظرفیت‌های موجود» باور و امید را در دل مردم بیافریند و با عمل در راستای «تحول» چهره جدیدی از افغانستان را در منطقه و جهان متبازر سازد.

فرصت‌ها

رئیس‌جمهور در سخنرانی تحلیف خویش اقتصاد، امنیت و قوای بشری را اضلاع مثلث ثبات افغانستان عنوان کرد که با تحکیم آن می‌توان برای رفاه جامعه گام برداشت. فرصت‌های بی‌شمار در سه عرصه یادشده در زمان عهده‌داری حکومت وحدت ملی، به پیمان‌ه حکومت پیشین نبود و رهبران حکومت باید فرصت‌های نو را نیز جست‌وجو می‌کردند. فرصت‌های عمده موجود را می‌توان در دو بعد داخلی و خارجی برشمرد.

الف - بعد داخلی

با توجه به مسیر و چگونگی حرکت افغانستان در سال‌های پسین، در وهله نخست می‌توان شش فرصت را در بعد داخلی یادآور شد.

قانون اساسی به عنوان وثیقه ملی، وسیله‌ای برای ایجاد وحدت ملی است تا سرلوحه تمام اقدامات و اجراءات قرار گیرد.

نظام مبتنی بر مردم‌سالاری، حکومت را ساختاری برای ارائه خدمات به مردم تعریف کرده که تمثیل‌کننده «اقتدار سیاسی» کشور است. مردم‌سالار بودن نظام موجب ایجاد چارچوب‌های مشخص برای نحوه پیوستن گروه‌ها و افراد متخاصم به جامعه و مشارکت آنان در عرصه سیاست می‌شود.

۱ رئیس‌جمهور محمد اشرف غنی، نشست هیئت عالی‌رتبه (سام)، ۱۳ میزان ۱۳۹۶

اراده مردم به ختم بحران‌ها باعث حضور پرشور آنان در انتخابات و روندهای دموکراتیک شده و قاطعیت‌شان را برای جلوگیری از بازگشت به گذشته نشان داده است. خوش‌بینی نسبی مردم و فضای مناسب برای حمایت مردمی از برنامه‌های حکومت، متضمن رسیدن به کامیابی و همچنین تحقق آرزوهای آنان است.

سکتور خصوصی در کنار دولت و مردم، اضلاع مثلث تحرک یک کشور را تکمیل می‌کند.^۱ رشد نسبی سکتور خصوصی در سال‌های اخیر به عنوان یک بازوی تحرک کشور امیدوارکننده است.

آزادی بیان و باورهای شکل‌یافته بر مبنای آن در جامعه، این فرصت را برای حکومت فراهم نموده که خود و دیگران را در آزمون پاسخگویی به ملت قرار داده و به عنوان یک قوه محرکه خودی از آن استفاده کند.

تغییرپذیری نسل جوان که درصدی عمده جمعیت افغانستان را تشکیل می‌دهد، به عنوان یک پل وصل بین نسل گذشته و آینده، یک فرصت بی‌نظیر می‌باشد.

ب - بعد خارجی

افغانستان در طول تاریخ در نقطه تقاطع جریان‌های مثبت و منفی بین‌المللی قرار گرفته است؛ از این رو استنباط می‌شود که مشکلات اساسی افغانستان ابعاد خارجی دارد. حکومت فرصت‌هایی را که در این برهه از زمان در این بعد می‌تواند داشته باشد، جست‌وجو نموده و برای استفاده از آنها دست به کار شده است:

مبارزه مشترک جامعه جهانی علیه تروریسم به عنوان یک تهدید مشترک، و قرارگیری افغانستان در خط مقدم این مبارزه، بر ابعاد استراتژیک همکاری‌های امنیتی میان افغانستان و جامعه بین‌المللی افزوده است.

تعهدات غیرامنیتی و ارزشمند جامعه جهانی از اثر مسؤلیت‌پذیری در قبال افغانستان به عنوان شریک عمده مبارزه با تروریسم جهانی، توسعه اقتصادی و گذار افغانستان به یک کشور خودکفا را تسهیل می‌بخشد.

«**آسیا در حال تجربه کردن یک مقطع زمانی** باز و نادر در طول تاریخ است تا به عنوان یک فرصت مسیر تاریخ را به نفع خود تغییر دهد. این گونه مقاطع زمانی نادر هستند؛ زیرا اغلب، هنگامی که واقع شده‌اند، رهبران اهمیتش را نادیده

گرفته و از فرصت استفاده نکرده‌اند. موضوع گیرا در این مقطع زمانی این است که می‌توان ظهور اقتصاد قاره‌یی آسیا را به وضوح مشاهده کرد. این در حقیقت «تحفه جغرافیا» برای این قاره و همچنین افغانستان به عنوان قلب آسیا است.»^۱

ریکا^۲ و پروسه استانبول، ابتکارات موجود با محوریت افغانستان هستند که در امتداد تعهدات کشورهای دور و نزدیک برای همکاری‌ها به خاطر گذار افغانستان به سمت یک جامعه باثبات، شکل گرفته‌اند؛ تا زمینه را به خاطر مدیریت افغانستان روی پیشبرد برنامه‌های توسعه‌ی، به ویژه در سطح منطقه، فراهم کند.

نشست‌های بین‌المللی مانند کنفرانس امنیتی مونیخ و نشست سالانه ناتو، به خاطر تأکید بر ماهیت تهدید مشترک تروریسم برای همه جامعه جهانی و نظم بین‌المللی یک فرصت برای افغانستان هستند.

کمبود حلقه همگرا در اقتصاد منطقه‌یی که افغانستان در قلب آن قرار گرفته، احساس می‌شود. در حالی که منابع غنی گاز و انرژی منطقه در یک انفصال با مارکیته‌ها و بنادر منطقه قرار دارد، کشور ما فرصت خوب نقش‌آفرینی را برای این حلقه همگرا دارد.

چالش‌ها

با وجود فرصت‌های داخلی و خارجی موجود فراراه حکومت، چالش‌های عمده‌ای عرض اندام می‌نمودند که بر پیچ و خم مسیر افزوده و تصمیم‌گیری‌ها را مجاب به انعطاف‌پذیری‌های بیشتر می‌کرد. چالش‌ها نیز در دو بعد درونی و بیرونی قابل برشمردن است.

الف - چالش‌های درونی

به صورت عمده می‌توان چالش‌های درونی افغانستان که حکومت با آن دچار بود را در موارد زیر به اختصار بیان کرد:

نامنی، عمده‌ترین چالش فراروی حکومت و تطبیق برنامه‌های آن بوده است. این چالش ایجاد تعامل دوطرفه بین مردم و حکومت و جلب سرمایه‌گذاری‌های داخلی و خارجی را متأثر کرده است.

همزمانی سه انتقال سیاسی، امنیتی و اقتصادی در حالی بود که تنش‌های سیاسی در اوج خود قرار داشت، مأموریت نظامی نیروهای بین‌المللی خاتمه یافت و اقتصاد افغانستان باید چرخش اتکا به خود را نشان می‌داد.

عدم تجربه قبلی افغان‌ها از حکومت وحدت ملی، تعاملات درون نظام و همچنین دید بیرونی به آن را با سؤالات مواجه ساخته بود.

گسترده‌گی فساد ریشه‌یی در تمام سطوح دولت، سبب افت مؤثریت عملکرد آن به صورت عموم و حکومت به شکل خاص شده و ارائه خدمات به مردم و مناسبات بین‌المللی را با چالش‌های فرعی دیگری مواجه کرده بود.

گسترده‌گی اقتصاد جرمی از اثر محدودیت در کنترل حکومت در بعضی ساحات جغرافیایی و کاری، سبب شده بود که بخش عظیمی از اقتصاد غیررسمی (طبق گزارش‌های بانک جهانی ۹۰ درصد در سال ۲۰۰۴) را احتوا کند.

اقتصاد مصرفی که پیامد ترمیم نشدن زیربناهای توسعه اقتصادی تخریب شده از اثر جنگ بود، سبب نوسانات در ارزش واحد پول افغانی، افزایش تورم، رکود اقتصادی و محدود شدن حکومت در برنامه‌ریزی‌های مالی و اقتصادی می‌شد.

ضعیف بودن سیستم مالی حکومت که عامل آن تطبیق نشدن اصلاحات لازم در بودجه‌سازی، وابستگی بودجه به مبالغ غیراختیاری، جمع‌آوری پرسش‌برانگیز عواید ملی و کسری صدها میلیون دالری بودجه، بود.

رقم درشت شهروندان زیر خط فقر، بستر جامعه را دچار ناامیدی و هراس مردم از تغییر نموده بود. همچنین فضا را برای جهت دادن افکار عامه علیه حکومت مساعد ساخته بود.

رکود اقتصادی هنگام عهده‌داری امور از سوی حکومت وحدت ملی، در کشور حاکم بوده است که مسبب اصلی آن رشد اقتصادی غیرواقعی و گره‌خوردگی آن به کمک‌های خارجی بوده است.

فضای افکار عامه منفی به شکل خاص نزد مردم افغانستان و به شکل عام در اذهان جهانی، ابهام و بی‌باوری در مورد حکومت را به وجود آورده بود.

خلأ معلوماتی در عرصه‌های گوناگون از جمله منابع و دارایی‌های عامه وجود داشته است که برنامه‌ریزی و تطبیق آن را با چالش‌های عمده دیگر و افزایش

هزینه مواجه می‌سازد.

ضعف تخصص نیروی بشری در اداره‌های ملکی فراگیر بوده و شصت درصد کارمندان تنها از سویه تحصیلی صنف دوازده برخوردار بوده‌اند.^۱

بیجاشدگی و مهاجرت غیرقانونی در نتیجه‌ی فضای نامساعد امنیتی و اقتصادی یک گسست در بین جامعه افغانی ایجاد کرده بود که دوری و ازهم‌گسیختگی افغان‌ها به عنوان یک نیروی واحد برای ایجاد تغییر را به میان آورده است.

شکاف‌های سیاسی و اجتماعی متأثر از معیارها و ارزش‌های متنوع در افغانستان، یک مانع عمده بر سر راه تصمیم‌گیری و طرح و تطبیق برنامه‌های ملی و سبب بطنی بودن پیشرفت آنها است.

ناهمگونی بافت‌های اجتماعی در شهر و قریه، مرکز و نقاط دورافتاده، رشد اجتماعی برابر و همسان را مختل کرده است.

خشکسالی و سیلاب‌های پی‌هم زراعت را به عنوان یکی از عرصه‌های مهم اقتصاد کشور متأثر ساخته است.

ب - چالش‌های بیرونی

چالش‌هایی که جامعه افغانی را از بیرون متأثر ساخته است، به صورت عمده در موارد زیر می‌تواند خلاصه شود:

جنگ‌های نیابتی و تحمیلی زمینه فعالیت بیش از ۲۰ گروه تروریستی را در کنار طالبان فراهم کرده است. حمایت‌های بیرون‌مرزی از مخالفان سبب طرح پلان‌های سقوط‌کننده، غزنی و فراه در مقاطعی از زمان شد و تهدیدهای جدیدی مانند داعش ظهور کرد.

تشدید ناامنی در شهرها از سوی جنگ‌افروزان پس از ناکامی‌شان در جبهات جنگ روی دست گرفته شد تا مواجهه و تقابل شهروندان با حکومت را تشدید بخشد.

خروج بیش از یکصد هزار نیروی خارجی، نه‌تنها مسؤولیت نیروهای افغان را

چند برابر ساخت که اثرات خود را روی بسترهای معیشتی بسیاری از مردم که به مصارف حضور آنها گره خورده به وجود آورد.

سردی روابط با هم‌پیمانان به ویژه ایالات متحده امریکا، به خاطر خودکفا نبودن افغانستان، تطبیق برنامه‌ها و پیشبرد امور را با مشکلات مواجه ساخته بود.

تلفات و هزینه‌های مادی نیروهای افغان، پس از عهده‌داری مسؤولیت‌های امنیتی از سوی نیروهای امنیتی و دفاعی افزایش داشته است.

موج مهاجرت جهانی به علت متشنج شدن اوضاع در برخی کشورها از جمله سوریه و عراق، بحران را در مدیریت مهاجرت ایجاد کرد که بر شمار مهاجرت افغان‌ها از داخل و کشورهای همسایه به جوامع توسعه‌یافته نیز تأثیر قابل ملاحظه داشت.

ظرفیت‌های موجود

برای استفاده از فرصت‌ها و مواجهه با چالش‌ها چه ظرفیت‌هایی را جامعه افغانی در بطن خود دارد؟ این یک سؤال عمده نزد رهبران حکومت و مسؤولین بوده است. به صورت عموم می‌توان این ظرفیت‌ها را در چهار بخش تقسیم نمود.

الف - فرهنگ مردم

باورهای دینی مردم تسلط و اهمیت خاص در تصامیم آنان در طول تاریخ داشته است؛ به گونه‌ای که روحیه اسلامی حاکم بر جامعه و جایگاه علما در کشور موجب مشارکت بی‌مانند افغان‌ها در ساخت مساجد، بیش از هر حرکت دیگر اجتماعی، بوده است.

تشبث پیشگی بخش عمده‌ای از فرهنگ افغان‌ها از گذشته‌های دور بوده است. عبور جاده ابریشم از این سرزمین و تمثیل این فرهنگ در فرآیند تاریخ از سوی افغان‌ها، دال بر این مدعاست.

ارزش‌های نوین جامعه مدنی و دموکراتیک با وجود این که پس از دوره طالبان، در افغانستان عمر کوتاهی داشته است، اما بخش عمده‌ای از جامعه افغانی تبدیل به پاسداران این ارزش‌ها گردیده‌اند.

ب - قوای امنیتی و دفاعی

اردوی ملی، پولیس ملی و امنیت ملی، ۳۵۲ هزار قوای رضاکار و متعهد به وطن را شکل داده است که ضامن حفظ تمامیت ارضی و استقلال کشور می‌باشند.

روحیه فداکاری نیروهای امنیتی و دفاعی که سبب پاسداری از تمامیت ارضی، حاکمیت ملی و حراست از افغانستان شده است.

پ - سرمایه‌های انسانی

نسل جوان تغییر عمده را در چهره افغانستان از لحاظ جمعیت‌شناسی و دیموگرافیک به وجود آورده است. بیش از ۶۰ درصد نفوس زیر سن ۲۵ سال، موضوعی دارای اهمیت استراتژیک برای توسعه اقتصاد و امنیت ملی ما تلقی می‌گردد.

زنان افغان درک متفاوت و ظرفیت‌های خاص نسبت به مردان دارند که سبب آن شده تا بتوانند امروز از خود نمایندگی کنند.

مهاجرین با کتله بیش از ۵ میلیون که پیوندهای عمیق معنوی و اجتماعی با کشور و هموطنان خویش دارند، از فرصت‌های محل اقامت خویش بهره برده و تبدیل به سرمایه‌های مادی و معنوی خوبی برای کشور شده‌اند.

ت - منابع طبیعی و جغرافیایی

«موقعیت جغرافیایی افغانستان، سه حقیقت را در خود دارد؛ از افغانستان و آسیای میانه می‌توان به تمام تمدن‌های بزرگ در سرزمین اوراسیا دسترسی یافت؛ افغانستان برای آسیای میانه دروازه خشکه به سوی شبه‌قاره هند محسوب شده است؛ و ما یک تمدن برای نقطه وصل و چهارراهی برای آسیا بوده‌ایم که در آن مفکوره‌ها، اشخاص و کالاها آزادانه جریان یافته و در تعامل هستند.»^۱

آب‌های افغانستان در کنار شکل‌دهی طبیعت زیبا، منبع بزرگ انرژی پاک بوده و سبب رشد زراعت و زیر کشت رفتن صدها هزار هکتار زمین خواهد شد. همچنین آب‌های افغانستان جایگاه کشور را در مناسبات با کشورهای منطقه ارتقا خواهد بخشید.

۱ سخنرانی رئیس‌جمهور محمد اشرف غنی، پروسه کابل دوم، ۹ حوت ۱۳۹۶

معادن افغانستان، همواره با ارقام نجومی درباره ارزش فلزات و سنگ‌های نادر افغانستان همراه بوده است که برنامه‌ریزی دقیق به خاطر بهره‌مندی نسل‌های متمادی از آن، ضرورت است.

منابع انرژی افغانستان بر پایه برآوردهای اولیه، ظرفیت تولید ۳۱۶ هزار میگاوات برق را دارد.^۱

زراعت و محصولات آن از بنیان‌های اقتصاد ملی و خانواده افغان‌ها است؛ تنها از ۵ تا ۸ قلم مواد زراعتی افغانستان، می‌توان تا ۴ میلیارد دالر در سال صادرات داشت.^۲

برای تحول چه کردیم؟

مردم و جامعه جهانی روی کار آمدن حکومت وحدت ملی را به عنوان یک نقطه عطف برای ایجاد تغییر می‌پنداشتند؛ اما تحلیل غالب روی این تغییر، توقف حرکت به سمت جلو و برپادی افغانستان بود. در فضای ناباوری داخلی و خارجی متأثر از چالش‌های موجود، اما تحلیل حکومت این نبود و بر استفاده از فرصت‌ها و ظرفیت‌های موجود به خاطر غالب شدن بر چالش‌ها و اوضاع تأکید داشت.

میراث برجای‌مانده از نظام‌های دور و نزدیک گذشته، یک راهنما برای دیدگاه آینده قرار گرفت. طوری که حکومت ضمن باور به مؤثریت کمک‌های مالی و تخنیکی و قدردانی از سخاوت جامعه جهانی، می‌داند این کمک‌ها دایمی نبوده و افغانستان باید به سمت خودتکایی حرکت نماید. از این رو، حکومت حداقل در ۹ بخش آتی به خاطر تحرک افغانستان برای ایجاد تحول پویا و مستمر گام برداشته است.

الف - ارائه یک تعریف جدید از افغانستان در دهه تحول

تعریفی را که حکومت وحدت ملی از افغانستان ارائه کرد، کشوری برخوردار از حکومتی با اراده سیاسی و قاطعیت در عمل بود. «مردم افغانستان به خاطر سهم‌گیری در ایجاد نظم جهانی، بهای سنگینی پرداخته‌اند و یک صفحه جدید نه، بلکه یک دفتر جدید را می‌گشایند که همانا همکاری، تفاهم و سهم‌گیری است.»^۳ سهم فعال افغانستان در نظام بین‌الملل به عنوان یک کشور مستقل با

۱ سخنرانی رئیس‌جمهور محمد اشرف غنی، بیست و یکمین کنفرانس بین‌المللی تغییر اقلیم، پاریس، ۹ قوس ۱۳۹۴

۲ سخنرانی رئیس‌جمهور محمد اشرف غنی، سومین کنفرانس ملی شاروالان، ۹ میزان ۱۳۹۷

۳ سخنرانی رئیس‌جمهور محمد اشرف غنی، پنجاه و یکمین کنفرانس امنیتی مونیخ، ۱۹ دلو ۱۳۹۳

هدف خروج از انزوا روی دست گرفته شد که با طرح ۵ حلقه سیاست خارجی و نظام‌مندسازی ادامه حضور نیروهای بین‌المللی، در عمل مشاهده گردید. بی‌خطر بودن برای همسایگان و جهان، رعایت حسن همجواری، محلی برای منافع مشترک و اتصال، و میدان فرصت و نه رقابت از مؤکدات حکومت وحدت ملی در رویارویی با جامعه جهانی بوده؛ که نشان داده است افغانستان دارای دیدگاه و اراده برای استفاده از ظرفیت‌ها و منابع خود در ایفای نقش جهانی‌اش است.

افغانستان در عرصه اقتصاد، سیاست حرکت به سمت خودکفایی را اختیار نمود؛ ۹ درصد رشد اقتصادی، ۸ میلیارد عواید ملی، و تغییر مثبت بیلانس تجارت، عمده‌ترین مقصدها برای افغانستان تعریف شده است.^۱ این مقاصد دست‌نیافتنی نیستند، چنان‌که در سخت‌ترین شرایط، عواید افغانستان بیش از ۳۳ درصد افزایش یافت.^۲

افغانستان امروز، در نیمه دهه تحول با خود الگوهای در حال ظهوری را دارد. ارزش‌های قانون اساسی؛ اراده مردم؛ تغییر نسلی بی‌پیشینه؛ تدوین و انفاذ حدود ۴۰۰ سند تقنینی؛ محیط بهتر سرمایه‌گذاری خصوصی؛ بهبود قضا؛ اصلاحات نیروهای امنیتی و دفاعی؛ تجدید اعتماد هم‌پیمانان و شرکا؛ افزایش عواید داخلی؛ مبارزه جدی با فساد؛ بهبود خدمات رسانی؛ اصلاحات خدمات ملکی؛ بهبود حقوق و مشارکت زنان؛ و توسعه برق‌رسانی بخشی از این الگوها هستند.

ب - خلق چشم‌انداز برای افغانستان پس از دهه تحول

چشم‌انداز افغانستان برای پس از دهه تحول با ایفای نقش آن در بهبود پیوستگی منطقه‌یی رقم خورده است؛ به گونه‌ای که دهلیز انرژی، تکنالوژی و ترانزیت منطقه خواهد بود. افغانستان در عین حال به سمت اقتصاد تولیدی، پویا و استوار بر صادرات که منتج به رفاه مردم و تحکیم اقتدار ملی شود، گام برمی‌دارد. «نخستین رکن استراتژی اقتصادی افغانستان، افزایش بهره‌وری ملی با تمرکز بر سرمایه‌گذاری در عرصه زراعت، معدن، زیربنا، اتصال منطقه‌یی و به طور اخص سرمایه انسانی می‌باشد. رکن دوم بیانگر این است که افغانستان باید بازارها را ایجاد نموده و توسعه دهد تا به موجب آن زمینه رقابت منصفانه بین شرکت‌ها و اشتغال‌زایی مساعد گردد و زنجیره‌های ارزش، زمینه دسترسی بهتر به سرمایه و دانش مورد نیاز جهت دستیابی به فرصت‌ها در بازارهای جدید را

۱ سخنرانی رئیس‌جمهور محمد اشرف غنی، ۸ ثور ۱۳۹۷
۲ گزارش وزارت مالیه جمهوری اسلامی افغانستان

برای ما فراهم نماید. در نهایت رکن سوم بیانگر این مطلب است که تمرکز دولت بر توسعه باید سبب ایجاد مشارکت بین دولت و بخش خصوصی گردد تا زمینه را برای رشد و مشارکت با همسایه‌های دور و نزدیک ما در راستای افزایش همکاری‌های منطقه‌یی جهت دستیابی به صلح، رفاه و توسعه، فراهم سازد.^۱

افغان‌ها در حکومت وحدت ملی با تأکید عمده روی خودکفایی و خوداتکایی در برنامه‌های ملی ثابت ساختند که مالک مشکلات خود هستند و رهبری را به خاطر دستیابی به راه حل مشکلات به‌عهده گرفته‌اند. در واقع «حاکمیت قانون، توقف فساد، افزودن به عواید، مشکلات ما هستند، نه شرکای بین‌المللی».^۲ رئیس‌جمهور در این باره می‌گوید: «اصلاحات تنها از خاطر این نیست که کمک خارجی بهتر شود؛ اتکا بر خود اصل فلسفه اقتصادی و حکومتداری ما را تشکیل می‌دهد.» خوشبختانه تلاش‌های حکومت وحدت ملی در این زمینه مؤثر بوده است؛ چنان‌که اعلامیه مشترک کنفرانس جنیوا^۳ مشعر است که «گام‌های ملموسی به سوی خودکفایی برداشته شده است.»^۴ طبق برنامه‌ریزی‌های حکومت، عواید افغانستان پیش از ختم دهه تحول باید به ۸ میلیارد دالر برسد. همچنین فصل ناتمام دوره امانی تا ختم دوره تحول تکمیل خواهد شد. افغانستان قصد دارد که سه‌صدمین سال تشکیل از دوره احمدشاه بابا، ۱۴۲۶ خورشیدی، را در حالی تجلیل کند که به «رفاه» واقعی مردم خویش دست یافته است.

پ - ایجاد اجماع روی توجه به افغانستان و تداوم همکاری‌ها

در حالی که افغانستان پس از سیزده سال همکاری جامعه جهانی در حال رفتن به انزوا بود، خروج از این وضعیت اقدامات عملی و جدی را می‌طلبد. تعاملات با همکاران بین‌المللی و تأکید بر این که افغانستان و جامعه جهانی در مبارزه علیه تهدید جهانی تروریسم «شریک» یکدیگر هستند، به سطح بلندی گسترش یافت.

حضور قوی و ارائه برنامه‌های جامع در نشست‌های بین‌المللی لندن، وارسا، بروکسل و جنیوا؛ استفاده مؤثر از ابتکارات منطقه‌یی ریکا و قلب آسیا و در عین حال راه‌اندازی پروسه کابل؛ بیش از ۷۰ سفر رئیس‌جمهور و ده‌ها سفر رئیس‌اجرائی به کشورها؛ تدویر موفقانه نشست‌های هیئت عالی‌رتبه (SOM) و مورد مشترک نظارت و انسجام (JCMB)؛ عملکرد مؤثر نمایندگی‌های خارج کشور به

۱ سخنرانی رئیس‌جمهور غنی در نشست هیئت عالی‌رتبه (سام)، کابل، ۱۵ سنبله ۱۳۹۴

۲ سخنرانی رئیس‌جمهور در نشست سام، ۱۳ میزان ۱۳۹۶

۳ ۶-۷ قوس ۱۳۹۷

۴ اعلامیه مشترک کنفرانس جنیوا، ماده ۳۶

ویژه در سازمان ملل متحد؛ تشریک آرا در کنفرانس‌های بین‌المللی مهم مانند کنفرانس امنیتی مونیخ، سازمان همکاری اسلامی و شانگهای؛ ارائه نظرات و دیدگاه‌های مؤثر در ترتیب استراتژی جنوب آسیا از سوی ایالات متحده آمریکا؛ همه سبب شدند که اجماع عمومی روی توجه به افغانستان و تداوم همکاری‌ها صورت گیرد.

همچنین تطبیق برنامه‌های ملی دارای اولویت افغانستان مورد حمایت قرار گرفت^۱ و همگرایی منطقه‌یی روی افغانستان در عرصه‌های اقتصاد، سیاست و امنیت تحکیم یافت.

«برنامه‌های تمویلی ابتکاری از قبیل «قرارداد دولت‌سازی» با اتحادیه اروپا، «مشارکت جدید انکشافی» با حکومت ایالات متحده، و «برنامه تشویقی جاری صندوق امانتی بازسازی افغانستان» (ARTF) نشان دادند که برنامه‌های حمایتی داخل بودجه ملی که به صورت مناسب دیزاین شده، می‌توانند منجر به آوردن اصلاحات و سرمایه‌گذاری‌ها گردند که به صورت حیاتی مورد نیازند»^۲.

حکومت در این دوره نه تنها توانست افغانستان را از انزوا خارج کند که حامیان تروریستان را نیز از منظر جهانی در تنگنا قرار داد.

ت - تغییر فرهنگ حکومتداری

نظام متأثر از جنگ و آشفتگی‌های اداری، از یک سو سبب ناخشنودی مردم از فرهنگ موجود حکومتداری و از سوی دیگر بروز مشکلات برای کارمندان در اجراءات اداری‌شان گردیده است. اصلاح فرهنگ حکومتداری در سال‌های اخیر را می‌توان در دو بخش عمده تقسیم نمود:

- دین‌محوری، جوان‌گرایی، خدمات‌محور شدن حکومت، شهروندمحوری، مشوره، آزادی بیان، مشارکت، قدردانی به ویژه از ایثارگران و حسابدهی، ارزش‌های مشترک هستند که حکومت به شکل مجدّدانه سعی نموده است آنها را در فرهنگ حکومتداری تقویت نموده و پایبندی به آنها را گسترش دهد.
- ایجاد شوراهای، طرح و تطبیق برنامه‌های دارای اولویت، مشارکت بین‌وزارتی

۱ اعلامیه پایانی نشست بروکسل، ۱۳ - ۱۴ میزان ۱۳۹۵
۲ سخنرانی رئیس‌جمهور محمد اشرف غنی در نشست سام، ۱۳ میزان ۱۳۹۶

در دولت، تدوین برنامه‌های جامع و فعالیت برنامه‌محور، توسعه متوازن، تحکیم روابط وزارت‌ها و ولایات، بودجه تشویقی به شاروالی‌ها، مکافات و مجازات، گشودن دروازه‌های ارگ به روی مردم، سفرهای مکرر ولایتی مقامات از جمله نزدیک به ۷۰ سفر رئیس‌جمهور، تدویر کنفرانس‌های ملی، عملکرد چندبعدی حکومت (پیشبرد برنامه‌های توسعه‌ای در موجودیت بحران‌های امنیتی)، استفاده از تجارب جهانی در بخش‌های مختلف مانند مصرف بودجه انکشافی آذربایجان و ترکیه و مطالعه ۱۰۰ موافقت‌نامه صلح، و مقابله با گروگان‌گیری سیاسی مردم و چوکی، از جمله **رویکردهای مدیریتی** عمده‌ای است که در دستور کار حکومت قرار گرفته‌اند.

ث - دولت‌سازی

دولت‌سازی در دوره حکومت وحدت ملی در چهار بخش نهادسازی، اعمال اصلاحات، تدوین برنامه‌ها و اسناد، و نیروی انسانی صورت گرفته است.

نهادسازی از دفتر رئیس‌جمهور آغاز شد و صلاحیت‌های رئیس‌جمهور از فرد به نهاد ریاست‌جمهوری تنظیم گردید. همچنین اصلاحات ساختاری دوایر با ادغام و تفکیک ادارات صورت گرفته است؛ به عنوان نمونه می‌توان به پولیس ملی اشاره نمود که روی متمرکز ساختن آن به وظیفه اصلی‌اش در بخش تنفیذ قانون عمل شده است. از جانب دیگر روی استقلال عملکرد هر قوه تأکید عمده صورت گرفت. عدم مداخله پارلمان در امور حکومتی و برعکس، استقلال قضا و اعتباربخشی به سیستم عدلی و قضایی کشور، توظیف خازنوالان ولایات و ولسوالی‌ها، تأکید روی وظایف شورای ملی به خاطر نمایندگی از مردم، نظارت بر حکومت و تقنین از این دست می‌باشد.

اصلاحات از طریق مبارزه گسترده با فساد، اتخاذ پالیسی عدم تحمل در محاکمه سطوح بالای متهم به فساد و ایجاد مرکز عدلی و قضایی، بهبود تدارکات ملی، اصلاحات عدلی و قضایی و برکناری شماری از خازنوالان و قضات، تدوین و تطبیق استراتیژی ملی مبارزه با فساد اداری، و توسعه حکومتداری الکترونیک صورت گرفته است. بخش دیگر توجه در اصلاحات، استقلال مالی بوده است. اصلاحات در بودجه‌سازی، هماهنگ‌سازی بودجه با اولویت‌های ملی، گسترش چشمه‌های عایداتی و بهبود جمع‌آوری عواید از این اقدامات می‌باشد.

سندهای تقنینی و کاری بخش عمده‌ای از دولت‌سازی را تشکیل می‌دهد.

در این دوره نزدیک به ۴۰۰ سند تقنینی نافذ شده است. همچنین با ترسیم نقشه‌های راه، استراتژی‌ها و برنامه‌های ملی دارای اولویت، وظایف کلیدی ادارات واضح‌تر گردیده‌اند.

نیروی انسانی حکومت از سه مجرا بیشترین تغییر را به خود دیده است: تغییر نسلی که در پی اتخاذ سیاست جوان‌گرایی و نیز اصلاح و تحرک در استخدام‌های دولتی حاصل شده؛ تسهیل مشارکت سیاسی و اداری زنان؛ و اتخاذ سیاست ملکی‌سازی بست‌های غیرنظامی و اجرای تقاعد و ترفیعات. این رویکردها سبب شده تا زمینه تخصص‌گرایی و نیز تنوع‌باقتی در ادارات ایجاد شود.

مشارکت زنان در عرصه‌های سیاسی، اداری و اقتصادی از موضوعات مورد توجه حکومت بوده است. پالیسی‌های عمده‌ای برای راه‌یابی زنان در سطوح بلند حکومتداری روی دست گرفته شده و آنان از امتیازات خاص در استخدام‌ها و فضای کاری مصون‌تر بهره‌مند شده‌اند. برای نقش‌آفرینی زنان در تقویت اقتصاد جامعه، ضمن ایجاد فرصت‌ها برای توانمندسازی زنان، به شکل بی‌سابقه از متشبهین این قشر حمایت صورت گرفته است. اکنون زنان افغان، از خویش نمایندگی می‌کنند.

ج - ملت‌سازی

قانون اساسی در رأس تمام امور قرار داشته و مظهر اجماع ملی و برابری شهروندان است. از این رو، در پروسه ملت‌سازی احترام به قانون اساسی، عمل نمودن به آن و تکمیل بدنه آن با دیگر اسناد تقنینی نقش مهمی دارد که حکومت وحدت ملی در این راستا سخت کوشیده است.

روی **هویت ملی** و اساسات ملت‌سازی، گفتمان‌ها و سمینارهای متعدد تدویر شده و از نمایشگاه‌های فرهنگی در سطوح بالای دولتی پذیرایی صورت گرفته است.

مصادیق فرهنگی اقلیت‌ها به عنوان بخشی از داشته‌های فرهنگی مشترک و جمعی تمام طیف‌های جامعه در نظر گرفته شده است. زبان اوزبیکي بیش از هر زمان دیگری مورد توجه قرار گرفته و سمینارهای متعدد علمی درباره مشاهیر و مفاخر تاریخی افغانستان که شکل‌دهنده هویت اسلامی و افغانی مردم می‌باشد، تدویر گردیده است.

تکمیل پیکره ملت افغانستان با استقبال از بازگشت باعزت و آبرومندانه مهاجرین افغان به کشور از سیاست‌های عمده حکومت وحدت ملی می‌باشد.

چ - بازسازی

«در کشوری که منافع اقتصادی خود را در اقتصاد رقابتی بازار آزاد تأمین نماید، پیش‌شرط‌های مشخصی وجود دارد که به خاطر موفقیت، نخست باید به آنها رسیدگی شود. شرکت‌ها نیازمند مقررات واضح و قابل پیش‌بینی هستند که معرف اصول بازی می‌باشد. در عین حال، نیازمند یک نیروی کار توانمند و منظم، دسترسی به منابع مالی به منظور توسعه و گسترش، و نیز دولتی می‌باشند که با بی‌طرفی کامل امور قراردادها را انجام دهد.»^۱ افغانستان فاقد چنین مارکیتهایی بوده و لازم است که ایجاد بازار افغانستان و بازار برای افغانستان بخش عمده‌ای از تلاش‌های حکومت بوده است که خوشبختانه نتیجه آن جلب سرمایه‌گذاری‌های داخلی و خارجی، ایجاد زنجیره‌های ارزش، بازاریابی محصولات، رشد سطح تولیدات و صادرات، تنوع بازارهای قابل دسترس، سهولت‌های ترانزیت زمینی و هوایی، دسترسی به بنادر منطقه و در نهایت رونق تجارت و کسب‌وکار بوده است.

ح - صلح‌سازی

موافقت‌نامه موفقیت‌آمیز صلح با حزب اسلامی به رهبری گلبدین حکمتیار، تطبیق آتش‌بس سه‌روزه با طالبان افغان و حاضر شدن آنان به گفت‌وگوهای صلح، ظرفیت و اراده سیاسی برای رسیدن به صلح را واضح ساخته است. حکومت از طریق رایزنی با بازیگران بین‌المللی در عرصه صلح و استقبال از همکاری آنان، طرح نقشه راه صلح، مشروعیت‌زادایی اسلامی از جنگ و فشارهای دیپلماتیک بر حامیان طالبان، در تحقق آرزوی مردم در مورد امنیت و آرامی از طریق صلح، موفق عمل نموده است.

حکومت برای تحقق صلح پایدار مبتنی بر عدالت اجتماعی سه مؤلفه بنیادی را طرح کرد و در راستای آنها تلاش نموده و تا تحقق‌شان ادامه خواهد داد: «صلح با گروه‌های طالبان: بگذارید رأی جایگزین مرمی شود؛ صلح با پاکستان: نیت، اراده و ظرفیت ثابت شود و پاکستان نگاهی به آینده بیندازد، آینده‌ای مملو از منفعت متقابل و رفاه متقابل؛ شبکه‌های جرمی فرامرزی: مسؤولیت کشوریایی

۱ سخنرانی رئیس‌جمهور غنی در نشست هیئت عالی‌رتبه (سام)، ۱۵ سنبله ۱۳۹۴

که شهروندان شان به کشور ثالث می آیند و می جنگند، مشخص شود و با مسؤولیت های مشترک به ما کمک کنند.»^۱

خ - گسترش مشارکت در ابعاد مختلف

دیدگاه وسیع حکومت در مورد مشارکت، مثلی با اضلاع سکتور خصوصی، شهروندان و جامعه مدنی، و دولت است. با این مفکوره که «قدرت از سهم فعال و مشارکت مردم افغانستان سرچشمه می گیرد»^۲ حکومت میکانیزم ها و روش های متفاوتی را برای تأمین مشارکت روی دست گرفته است. تدویر ده ها سمپوزیم، کنفرانس و سمینار ملی؛ پیشبرد پالیسی مشارکت عامه - خصوصی؛ جلسات مشورتی؛ و فراهم سازی زمینه مشارکت در تصمیم گیری ها از طریق شوراهای عالی از روش هایی اند که تضمین مشارکت سکتور خصوصی، شهروندان، جامعه مدنی و اقشار گوناگون جامعه از جمله علما، زنان و جوانان را فراهم کرده است. با ایجاد فرصت های مشارکت، اکنون مساجد به عنوان یک نهاد جامعه مدنی مؤثر عمل می کند؛ علما از حاشیه تحولات به متن آورده شده اند؛ نقش احزاب و منتقدین در تصامیم ملی تبارز یافته؛ شهروندان در تطبیق برنامه های ملی مانند میثاق شهروندی سهیم اند؛ زنان قادر به نمایندگی از خود شده اند؛ مشارکت جوانان بیش از پیش تأمین شده؛ و گزارش های نهادهای جامعه مدنی مورد توجه مسؤولین قرار می گیرند.

جدول ۱:

کنفرانس های ملی و سمینارهای علمی در سطوح عالی طی دوره حکومت وحدت ملی

شماره	موضوع	عنوان	تاریخ برگزاری
۱	امنیت	سمینار سراسری مؤظفین ریاست عمومی امنیت ملی	۲۱ - ۲۳ دلو ۱۳۹۵
۲	امنیت	کنفرانس مشترک رهبری ارشد ارگان های امنیتی و دفاعی، قوماندانان اردوی ملی، پولیس ملی، امنیت ملی و قوماندانی حمایت قاطع	۱۱ عقرب ۱۳۹۵
۳	امنیت	سمینار علمی - تحقیقی «تهدید تروریزم در برابر تروریزم»	۱ اسد ۱۳۹۶
۴	امنیت	سمینار مبارزه علیه تروریزم و افراط گرایی در منطقه قلب آسیا	۱۱ قوس ۱۳۹۴

۱ سخنرانی رئیس جمهور در نشست فوق العاده سران سازمان همکاری های اسلامی (OIC)، ۲۲ قوس ۱۳۹۶

۲ سخنرانی رئیس جمهور غنی، ۱۰ حمل ۱۳۹۷

شماره	موضوع	عنوان	تاریخ برگزاری
۵	حکومتداری	نخستین کنفرانس ملی ولسوالان: نقشه راه اصلاحات اداری برای ادارات محلی	۱۸ - ۲۱ میزان ۱۳۹۷
۶	حکومتداری	دومین کنفرانس ملی ولسوالان: گفت‌وگو ملی حکومتداری محلی	۲۰ - ۲۱ قوس ۱۳۹۷
۷	حکومتداری	دومین کنفرانس ملی شاروالان	۷ سنبله ۱۳۹۵
۸	حکومتداری	سومین کنفرانس ملی شاروالان	۹ - ۱۲ میزان ۱۳۹۷
۹	حکومتداری	کنفرانس ملی تقویت اطلاع‌رسانی: جلب اعتماد مردم؛ تقویت اطلاع‌رسانی و ترویج فرهنگ حکومتداری خوب	۱۳ - ۱۵ ثور ۱۳۹۵
۱۰	حکومتداری	کنفرانس ملی تقویت اطلاع‌رسانی در محلات	۱۵ - ۱۷ میزان ۱۳۹۶
۱۱	حکومتداری	کنفرانس ملی مشارکت برای ارتقا	۱۹ سرطان ۱۳۹۷
۱۲	حکومتداری	کنفرانس ملی مشارکت زنان در حکومتداری محلی	۱۹ قوس ۱۳۹۶
۱۳	حکومتداری	نخستین مناظره «شهروند و ارگ»	۱ سرطان ۱۳۹۶
۱۴	حکومتداری	دومین مناظره «شهروند و ارگ»	۱۹ اسد ۱۳۹۶
۱۵	حکومتداری	سومین مناظره «شهروند و ارگ»	۱۴ سرطان ۱۳۹۷
۱۶	حکومتداری	برنامه مشترک روند تحکیم وحدت ملی جوانان و جریان مشارکت نوین افغانستان	۹ دلو ۱۳۹۶
۱۷	زنان	کنفرانس ملی مبارزه با خشونت علیه زنان	۱۵ - ۱۷ ثور ۱۳۹۷
۱۸	زنان	سومین سمپوزیم سراسری زنان افغانستان: توانمندسازی و نقش زنان در جامعه افغانستان	۳۱ ثور - ۲ جوزا ۱۳۹۵
۱۹	زنان	چهارمین سمپوزیم سراسری زنان افغانستان: زنان افغان پیام‌آوران صلح	۲۵ - ۲۷ ثور ۱۳۹۶
۲۰	زنان	پنجمین سمپوزیم سراسری زنان افغانستان: شهروند مسؤول، حکومت پاسخگو، جامعه سالم	۱۷ - ۱۹ ثور ۱۳۹۷
۲۱	زنان	کنفرانس ملی توانمندسازی زنان در پرتو اهداف انکشاف پایدار افغانستان	۷ - ۸ قوس ۱۳۹۶
۲۲	زنان	کنفرانس ملی زنان متشبه	۲۸ - ۲۹ عقرب ۱۳۹۷
۲۳	زنان	نخستین کنفرانس ملی توانمندسازی زنان در سکتور زراعت	۱۵ - ۱۳ قوس ۱۳۹۷

شماره	موضوع	عنوان	تاریخ برگزاری
۲۴	زنان	دومین کنفرانس ملی توانمندسازی زنان در سکتور زراعت	۲۱ دلو ۱۳۹۶
۲۵	زنان	برنامه رشد استعدادهای زنان افغان از دیدگاه اسلام	۱۷ حوت ۱۳۹۴
۲۶	زنان	برنامه «رهبری متحول برای زنان در مقام‌های بلند دولتی»	۲۹ میزان ۱۳۹۵
۲۷	زیربنا	دومین کنفرانس ملی شهری	۱۷ - ۱۸ عقرب ۱۳۹۴
۲۸	زیربنا	سومین کنفرانس ملی شهری: به سوی شهرهای مصون و پایدار	۱۷ - ۱۸ عقرب ۱۳۹۵
۲۹	زیربنا	چهارمین کنفرانس ملی شهری: پیش به سوی شهرهای پایدار	۲۷ عقرب ۱۳۹۶
۳۰	زیربنا	پنجمین کنفرانس ملی شهری: شهر، بستر توسعه و تکامل	۳ جدی ۱۳۹۷
۳۱	زیربنا	چهارمین کنفرانس ملی آب: آب و انکشاف پایدار	۱۵ - ۱۷ حوت ۱۳۹۵
۳۲	زیربنا	کنفرانس ملی زمین: بحث روی تعدیلات پیشنهادی قانون استملاک زمین	۲۳ میزان ۱۳۹۴
۳۳	زیربنا	کنفرانس هفته انرژی پایدار افغانستان: انرژی پایدار، زیربنا توسعه پایدار	۲۱ ثور ۱۳۹۶
۳۴	زیربنا	کنفرانس ملی آب‌های زیرزمینی افغانستان	۱۷ و ۱۸ جوزا ۱۳۹۴
۳۵	زیربنا	کنفرانس ملی ترانسپورت زمینی	۲۴ اسد ۱۳۹۴
۳۶	زیربنا	کنفرانس ملی حمل و نقل بین‌المللی جاده‌یی (TIR)	۲۰ ثور ۱۳۹۶
۳۷	زیربنا	کنفرانس ملی آب‌های افغانستان	۲۴ عقرب ۱۳۹۶
۳۸	صلح	کنفرانس ملی جامعه مدنی، جوانان و زنان پیرامون صلح	۲۷ جدی ۱۳۹۶
۳۹	صلح	کنفرانس ملی مشورتی صلح با بزرگان قومی، جهادی و نمایندگان شوراهای ولایتی	۲ حوت ۱۳۹۶
۴۰	صلح	کنفرانس ملی مشورتی جامعه مدنی، جوانان و زنان پیرامون صلح	۲۷ جدی ۱۳۹۶
۴۱	صلح	نشست ملی مشورتی صلح	۲۲ دلو ۱۳۹۷
۴۲	صلح	کنفرانس ملی جوانان و صلح	۱۰ دلو ۱۳۹۷
۴۳	صلح	کنفرانس ملی گفت‌وگوی مردم افغانستان پیرامون صلح	۲۵ جدی ۱۳۹۳

شماره	موضوع	عنوان	تاریخ برگزاری
۴۴	صلح	نشست ملی مشورتی صلح	۵ جدی ۱۳۹۶
۴۵	صلح	کنفرانس ملی مشورتی صلح	۲۷ جدی ۱۳۹۶
۴۶	عدالت	سمینار عالی قضایی ستره محکمه: قضا، مظهر حاکمیت قانون و تأمین عدالت	۲۲-۲۵ حوت ۱۳۹۵
۴۷	عدالت	کنفرانس ملی حمایت از مدافعان حقوق بشر در افغانستان	۲۸-۲۹ قوس ۱۳۹۵
۴۸	عدالت	چهارمین کنفرانس سراسری څارنوالان	۱۰ عقرب ۱۳۹۵
۴۹	عدالت	پنجمین کنفرانس سراسری څارنوالان	۲۱ عقرب ۱۳۹۶
۵۰	فرهنگ	سمینار بین المللی علمی - تحقیقی نابغه خوشحال ختک	۲۹ قوس ۱۳۹۷
۵۱	فرهنگ	سمینار علمی - تحقیقی بین المللی گرامی داشت از احمدعلی کهزاد	۲۸ عقرب ۱۳۹۸
۵۲	فرهنگ	سمینار بین المللی بزرگداشت از کارنامه‌های شهید محمدموسی شفیق	۲۱ جدی ۱۳۹۵
۵۳	فرهنگ	سمینار پوهاند داکتر سید بهاء‌الدین مجروح	۱۳ ثور ۱۳۹۶
۵۴	فرهنگ	سمینار بین المللی بزرگداشت از شخصیت و کارنامه‌های علمی ابوریحان البیرونی	۱۵ سنبله ۱۳۹۷
۵۵	فرهنگ	سمینار علمی گرامی داشت از هشتاد و ششمین سالگرد وفات علامه فیض محمد کاتب	۲۱ دلو ۱۳۹۵
۵۶	فرهنگ	سمینار امام اعظم ابوحنیفه	۲۴ ثور ۱۳۹۷
۵۷	فرهنگ	سمپوزیم بین المللی امیر علی شیر نوایی	۲۳ حمل ۱۳۹۵
۵۸	فساد	کنفرانس «صدای منبر بر ضد فساد اداری»	۷ اسد ۱۳۹۷
۵۹	فساد	کنفرانس مشترک مبارزه با فساد اداری در سکتورهای دفاعی و امنیتی	۱۷ اسد ۱۳۹۶
۶۰	فساد	کنفرانس ملی علما: اسلام و مبارزه با فساد اداری	۱۰ سنبله ۱۳۹۴
۶۱	فساد	جرگه عدالت‌خواهی و حمایت از تحول و اصلاحات با اشتراک جوانان	۲۵ عقرب ۱۳۹۴
۶۲	فقر	کنفرانس ملی کار	۱۰-۱۱ ثور ۱۳۹۷

شماره	موضوع	عنوان	تاریخ برگزاری
۶۳	فقر	کنفرانس ملی مؤسسات غیردولتی: نقش و اهمیت مؤسسات غیردولتی در کاهش فقر و انکشاف متوازن	۲۰ - ۲۱ حوت ۱۳۹۶
۶۴	فقر	پنجمین کنفرانس ملی مشورتی شوراهاى انکشافى قریه	۱۰ عقرب ۱۳۹۴
۶۵	فقر	سومین کنفرانس ملی ترویج و انکشاف زراعتی	۳ حوت ۱۳۹۳
۶۶	فقر	چهارمین کنفرانس ملی ترویج و انکشاف زراعتی	۱ حوت ۱۳۹۴
۶۷	فقر	نخستین کنفرانس ملی کوپراتیف‌های زراعتی افغانستان	۱۵ - ۱۷ سنبله ۱۳۹۵
۶۸	معارف	دهمین کنفرانس ملی تکنالوژی معلوماتی در تحصیلات عالی	۲۶ قوس ۱۳۹۳
۶۹	معارف	یازدهمین کنفرانس ملی تکنالوژی معلوماتی در تحصیلات عالی: پیشرفت‌ها و چالش‌ها	۲۴ قوس ۱۳۹۴
۷۰	معارف	دوازدهمین کنفرانس ملی تکنالوژی معلوماتی در تحصیلات عالی: امنیت سایبری تکنالوژی معلوماتی	۲۹ قوس ۱۳۹۵
۷۱	معارف	سیزدهمین کنفرانس ملی تکنالوژی معلوماتی در تحصیلات عالی: مدرن و واحدسازی سیستم‌های مدیریتی با خدمات تکنالوژی	۲۷ قوس ۱۳۹۶
۷۲	معارف	چهاردهمین کنفرانس ملی تکنالوژی معلوماتی در تحصیلات عالی: پلان استراتژیک تکنالوژی معلوماتی برای افغانستان	۲۶ قوس ۱۳۹۷
۷۳	معارف	نخستین سمپوزیم ملی معارف	۵ - ۶ جدی ۱۳۹۷
۷۴	مهاجرت	سمپوزیم تخصصی مدیریت مهاجرت: درس‌هایی از بهترین تجارب کشورهای جهان	۸ دلو ۱۳۹۷

چه مسیری را پیمودیم؟

سیاست خارجی

۲

انکشاف اقتصادی

۳

صلح

۴

امنیت

۵

حاکمیت قانون، اصلاحات و شفافیت

۶

انکشاف اجتماعی

برنامه‌های سیاست خارجی افغانستان در دوران حکومت وحدت ملی، هدفمند، نتیجه‌گرا و مبتنی بر اصول قانون اساسی افغانستان طرح و تطبیق شده است. رویکرد همگرایی منطقه‌یی، اقتصادمحوری و نتیجه‌گرایی در سیاست خارجی حکومت وحدت ملی، منتج به بهبود روابط افغانستان با همسایه‌ها، منطقه و جهان گردیده و جایگاه و پایگاه افغانستان را به ویژه در منطقه تثبیت کرده و تحکیم داده است. افغانستان با حضور فعال و صاحب برنامه در نشست‌های بین‌المللی و منطقه‌یی توانست حمایت کشورها را از اهدافی که در سیاست خارجی خویش دنبال می‌کند، به دست آورد و توجه جهانی را به امنیت، ثبات و رفاه افغانستان معطوف داشته، اجماع منطقه‌یی و جهانی را روی این موضوع به وجود آورده و تحرک بیشتری در این زمینه نزد همکاران بین‌المللی ایجاد کند.

پی‌ریزی پایه‌های سیاست خارجی

اعتباربخشی به افغانستان در جامعه جهانی

تثبیت جایگاه افغانستان به حیث شاهراه ارتباطی منطقه

شکستن حصر ترانزیتی - تجارتي

تدویر پر دستاورد کنفرانس‌های منطقه‌یی با محوریت افغانستان

طرح و راه‌اندازی پروژه کابل؛ صلح و همکاری‌های امنیتی

معرفی لانه‌های تروریزم به جهان و ایجاد اجماع جهانی علیه آن

جلب حمایت‌های جهانی از صلح و امنیت افغانستان

ایجاد روابط دوستانه و عمیق با کشورهای اسلامی

حمایت‌های سیاسی و مالی جهانی از افغانستان

الف - پی‌ریزی پایه‌های سیاست خارجی

سیاست خارجی افغانستان در دوره حکومت وحدت ملی بر اساس اصول تعریف شده در قانون اساسی افغانستان پی‌ریزی شد. حکومت پنج حلقه کاری را در سیاست خارجی تعریف کرد و چارچوب‌های همکاری با کشورها را نظام‌مند نمود تا بتواند در عمل، استقلال در سیاست خارجی را تحکیم بخشد.

طرح پنج حلقه سیاست خارجی: رئیس‌جمهور خطوط کاری سیاست خارجی را در پنج حلقه تنظیم نموده است. حلقه اول، شش کشور همسایه؛ حلقه دوم، جهان اسلام؛ حلقه سوم، امریکای شمالی، اروپا، جاپان، استرالیا و کشورهای عضو ناتو و آسیا؛ حلقه چهارم، آسیا؛ حلقه پنجم، سازمان‌های بین‌المللی توسعه‌ی، سازمان ملل متحد، شرکت‌های چندین‌ملیتی، جامعه مدنی بین‌الملل و سایر سازمان‌های غیرحکومتی می‌باشند. ایجاد این حلقه‌ها سبب شده که دستگاه دیپلوماسی محورهای کاری خویش را در آینده‌ی این حلقه‌ها طرح و پیگیری نموده، منسجم عمل کند و توسعه روابط با درنظرداشت اولویت‌ها و به صورت هم‌سنگ در هر پنج حلقه روی دست گرفته شود.

استقلال در سیاست خارجی: حکومت بر اصل استقلال در سیاست خارجی تأکید خاص داشته است. به همین منظور در نخستین روز کار خویش، نوعیت همکاری‌های دوجانبه با قدرت‌های جهانی را روی کاغذ آورده و موافقت‌نامه‌های امنیتی را با شرکای استراتژیک به امضا رسانید. در همین راستا و به منظور کاهش وابستگی به کمک‌های خارجی، حکومت روی افزایش عواید ملی توجه بی‌پیشینه کرد که نتیجه آن رشد سهم عواید ملی در بودجه ملی بوده است.^۱ از سوی دیگر، افغانستان در رویدادهای جهانی مانند نشست فوق‌العاده سران سازمان همکاری اسلامی (OIC) در مورد فلسطین^۲ و معافیت بندر چابهار از تحریم‌های اقتصادی علیه ایران^۳ نقش‌آفرینی خود را داشته و در قبال گزارش بدرفتاری نیروهای سی.آی.ای با افغان‌ها موضع‌گیری^۴ نمود. استقلال عمل در سیاست خارجی افغانستان سبب شد که هیئت‌های افغانستان در نشست‌های بین‌المللی از جایگاه یک کشور مستقل حضور یابند.

۱ ر.ک. به: فصل دوم، انکشاف اقتصادی

۲ ۲۲ قوس ۱۳۹۶، استانبول، ترکیه

۳ ۱۵ عقرب ۱۳۹۷

۴ کنفرانس مطبوعاتی رئیس‌جمهور غنی درباره شکنجه زندانیان از سوی سی.آی.ای، ۱۹ قوس ۱۳۹۳

توسعه روابط و همکاری‌ها در سطح منطقه و جهان: امضای ۳۰۴ سند بین‌المللی که ۸۲ مورد آن در «جریده رسمی» نیز نشر شده است، نشان‌دهنده تلاش‌های افغانستان برای توسعه و تقویت روابط با کشورهای دور و نزدیک می‌باشد. همچنین در پرتو همکاری‌های دوجانبه و چندجانبه و گسترش مناسبات نیک با کشورهای همسایه و منطقه، عملکرد حکومت در عرصه‌های سیاست، امنیت، اقتصاد، اجتماع و حاکمیت قانون تقویت یافته است. همچنین رئیس‌جمهور در این مدت ۷۱ سفر خارجی انجام داده است تا جایگاه افغانستان را به حیث یک کشور مستقل در نظام بین‌الملل تثبیت نماید.

جدول ۲:

لیست اسناد بین‌المللی تصویب شده و منتشره در جریده رسمی (میزان ۱۳۹۳ - دلو ۱۳۹۷)

شماره	نام سند
۱	سند پذیرش پروتوکول تعدیل موافقت‌نامه مراکش در مورد تأسیس سازمان تجارت جهانی
۲	تعدیل ماده پنجم منشور صندوق انکشافی سارک
۳	کنوانسیون منع شکنجه و سایر رفتارها و مجازات‌های ظالمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز
۴	موافقت‌نامه تأسیس انستیتوت همکاری‌های اقتصادی منطقه‌یی آسیای مرکزی
۵	منشور مجمع پارلمانی سازمان همکاری‌های اقتصادی (PAECO)
۶	اساس‌نامه محکمه جزایی بین‌المللی (اساس‌نامه روم) کنفرانس دیپلماتیک نمایندگان تام‌الاختیار سازمان ملل متحد پیرامون تأسیس محکمه جزایی بین‌المللی
۷	اساس‌نامه شورای اسلامی هوانوردی ملکی
۸	موافقت‌نامه میان جمهوری اسلامی افغانستان و جمهوری هند در مورد همکاری‌های عدلی و قضایی در مسایل مدنی و تجارتی پیرامون ابلاغ، احضاریه، اسناد قضایی کمیسیون‌ها، اجرای احکام و تصامیم حکمیت
۹	موافقت‌نامه میان دولت جمهوری اسلامی افغانستان و دولت امارات متحده عربی در عرصه مبارزه با تجارت غیرقانونی مواد مخدر، مواد نشه‌آور و مواد پیش‌ساز آن
۱۰	اساس‌نامه بانک سرمایه‌گذاری زیربنایی آسیا
۱۱	موافقت‌نامه قرضه بین حکومت جمهوری ایتالیا و حکومت جمهوری اسلامی افغانستان در مورد اعطای قرضه آسان برای بازسازی دهلیز شرق، غرب از هرات الی چشت شریف

شماره	نام سند
۱۲	قرارداد خرید و فروش برق فی مابین شرکت ملی ترکن انرگوا مربوط وزارت انرژی ترکمستان و د افغانستان برشنا شرکت، مربوط ج.ا.ا.
۱۳	اساس نامه کمیسیون و تترنری ایکو
۱۴	موافقت نامه در خصوص مصونیت ها و امتیازات برای سازمان همکاری اسلامی
۱۵	توافق نامه تسهیلات تجارت
۱۶	کنوانسیون میناماتا در مورد سیماب
۱۷	یادداشت تفاهم میان جمهوری اسلامی افغانستان و حکومت سویدن پیرامون همکاری ها در عرصه مهاجرت
۱۸	معاهده مراکش در مورد تسهیل دسترسی افراد نابینا، کم بینا و معلولیت های دیگر به آثار و منابع چاپی
۱۹	پروتوکول ایجاد سیستم ارتباطات سه سطحی سرحدی میان قوماندانی عمومی پولیس سرحدی وزارت امور داخله جمهوری اسلامی افغانستان و ریاست کنترل سرحدی وزارت امنیت عامه جمهوری مردم چین
۲۰	قرارداد سارک برای همکاری در زمینه انرژی (برق)
۲۱	کنوانسیون پاریس در مورد حمایت از مالکیت های صنعتی
۲۲	توافق نامه بیست و یکمین کنفرانس اعضای پاریس کنوانسیون چارچوب ملل متحد در مورد تغییرات اقلیم
۲۳	موافقت نامه میان جمهوری اسلامی افغانستان و جمهوری کروشیا در زمینه همکاری های جامع درازمدت
۲۴	پروتوکول در ارتباط به همکاری میان وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی افغانستان و وزارت کارهای خارجی جمهوری تاجکستان
۲۵	موافقت نامه میان دولت جمهوری اسلامی افغانستان و دولت جمهوری یونان در مورد ایجاد نمایندگی سیاسی
۲۶	موافقت نامه استرداد مجرمین میان جمهوری اسلامی افغانستان و جمهوری هند
۲۷	موافقت نامه استرداد مجرمین میان جمهوری اسلامی افغانستان و جمهوری ازبیکستان
۲۸	موافقت نامه استرداد متهمین میان جمهوری اسلامی افغانستان و جمهوری تاجکستان
۲۹	موافقت نامه همکاری های امنیتی میان حکومت جمهوری اسلامی افغانستان و حکومت جمهوری ترکیه
۳۰	اساس نامه اتحادیه مخابرات کشورهای اسلامی

شماره	نام سند
۳۱	موافقت نامه ایجاد دهلیز حمل و نقل و ترانزیت بین المللی میان جمهوری اسلامی افغانستان، جمهوری هند و جمهوری اسلامی ایران (موافقت نامه چابهار)
۳۲	مسوده یادداشت تفاهم میان جمهوری اسلامی افغانستان، جمهوری اسلامی پاکستان و ترکمنستان
۳۳	پیمان سنگاپور در مورد قانون علایم تجارتي
۳۴	پروتوکول مربوط به موافقت نامه مادريد پيرامون ثبت بين المللی علایم
۳۵	موافقت نامه عمومي در مورد همکاری های اقتصادی، تخنيکی و تجارتي میان کشورهای عضو سازمان همکاری اسلامی
۳۶	یادداشت تفاهم همکاری پيرامون تبادلہ استخبارات مالی در ارتباط به پولشویی و تمويل تروريزم بين وزارت ماليه جمهوری اسلامی افغانستان و وزارت ماليه جمهوری ترکمنستان
۳۷	معاهده استرداد مجرمين میان دولت جمهوری اسلامی افغانستان و جمهوری مردم چین
۳۸	پروتوکول میان ساختار منطقه یی ضد تروريستی سازمان همکاری های شانگهای و وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی افغانستان در خصوص همکاری بر ضد تروريزم، تجزيه طلبی و افراط گرایی
۳۹	کنوانسیون انتقال محکومين استراسبورگ
۴۰	منشور G7+
۴۱	کنوانسیون برن در مورد حمايت از آثار ادبی و هنری سند پاریس
۴۲	پروتوکول الحاقی ناگویا به کنوانسیون تنوع زیستی
۴۳	موافقت نامه بين حکومت جمهوری اسلامی افغانستان و حکومت فدراسیون روسیه در مورد مساعدت های تخنيکی نظامی به جمهوری اسلامی افغانستان
۴۴	قطعه نامه شماره (۲۶/۵۹ - پی) در مورد اجرای مجموعه قواعد طرز سلوک برای مبارزه با تروريزم بين المللی
۴۵	موافقت نامه ایجاد کمیسیون اسلامی بين المللی هلال احمر
۴۶	کنوانسیون سارک پيرامون کمک های متقابل در موضوعات جنایی
۴۷	موافقت نامه سارک در مورد اقدام فوری در برابر آفات طبیعی
۴۸	پروتوکول تطبیقی کمک بلاعوض نقدی فی مابین حکومت جمهوری اسلامی افغانستان و جمهوری ترکیه
۴۹	موافقت نامه همکاری مالی نظامی فی مابین حکومت جمهوری اسلامی افغانستان و حکومت جمهوری ترکیه

شماره	نام سند
۵۰	کنوانسیون ممنوعیت یا محدودیت استفاده از برخی سلاح‌های متعارف
۵۱	پروتوکول علیه قاچاق مهاجران در خشکه، دریا و هوا
۵۲	موافقت‌نامه بین‌الحکومتی بنادر محاط به خشکه
۵۳	اساس‌نامه سازمان اسلامی در امور امنیت غذایی
۵۴	سند مشارکت و همکاری دوامدار میان دولت جمهوری اسلامی افغانستان و دولت امارات متحده عربی
۵۵	اساس‌نامه کمیسیون ملی یونسکو در افغانستان
۵۶	موافقت‌نامه همکاری استراتژییک و دوستی میان جمهوری اسلامی افغانستان و جمهوری ترکیه
۵۷	معاهده در مورد انتقال محکومین میان جمهوری اسلامی افغانستان و دولت امارات متحده عربی
۵۸	موافقت‌نامه میان وزارت دفاع ملی جمهوری اسلامی افغانستان و وزارت دفاع ملی جمهوری مردم چین در مورد ارائه کمک‌های نظامی مجانی چین به افغانستان
۵۹	کنوانسیون لاهه ۱۹۵۴ برای حمایت از اموال فرهنگی در خلال منازعات مسلحانه
۶۰	کنوانسیون حفاظت از گونه‌های حیوانات مهاجر وحشی
۶۱	منشور سازمان همکاری اسلامی
۶۲	منشور نهاد تعلیمی سازمان همکاری‌های اقتصادی (ECO)
۶۳	کنوانسیون ایجاد کمیسیون بین‌المللی بپله‌وری
۶۴	موافقت‌نامه فی مابین جمهوری اسلامی افغانستان جمهوری مردم چین و جمهوری تاجکستان در مورد نقطه اتصال سرحدی میان سه کشور
۶۵	تعدیل در پاراگراف اخیر مقدمه موافقت‌نامه همکاری دوجانبه میان جمهوری اسلامی افغانستان و جمهوری فدرالی آلمان منعقد ۱۶ می ۲۰۱۲
۶۶	معاهده پیمان انرژی و اسناد مربوط یک چارچوب قانونی برای همکاری بین‌المللی انرژی
۶۷	کنوانسیون استکهلم درباره مواد آلاینده عضوی پایا
۶۸	کنوانسیون روتردام در مورد اعلام رضایت قبلی برای برخی مواد کیمیاوی و آفت‌کش‌های خطرناک در تجارت بین‌المللی
۶۹	موافقت‌نامه همکاری‌های استراتژییک میان دولت ج.ا.ا و دولت شاهی دنمارک

شماره	نام سند
۷۰	موافقت نامه همکاری میان ج.ا.ا و جمهوری فنلند
۷۱	موافقت نامه روی همکاری های استراتژیک میان ج.ا.ا و کشور شاهی ناروی
۷۲	پروتوکول الحاقی کنوانسیون سازمان ملل متحد علیه جرایم سازمان یافته فراملی در مورد بازدارندگی، فرونشانی و تعزیر قاچاق انسان به ویژه زنان و اطفال سازمان ملل متحد سال ۲۰۰۰
۷۳	پروتوکول حفاظت زیست (کارتاجینا) نایروبی سال ۲۰۰۰ مطابق به سال ۱۳۷۹ ه.ش
۷۴	موافقت نامه میان حکومت جمهوری اسلامی افغانستان و حکومت جمهوری اندونیزیا در مورد دوستی و همکاری
۷۵	موافقت نامه همکاری های همه جانبه میان جمهوری اسلامی افغانستان و حکومت شاهی عربستان سعودی
۷۶	قرارداد میان جمهوری اسلامی افغانستان و سازمان پیمان آتلانتیک شمالی (ناتو) پیرامون نحوه حضور نیروها و پرسونل ناتو برای پیشبرد فعالیت های توافق شده، تحت رهبری ناتو
۷۷	قرارداد همکاری های امنیتی و دفاعی میان جمهوری اسلامی افغانستان و ایالات متحده امریکا
۷۸	پروتوکول کیوتو در مورد کنوانسیون تغییرات اقلیم ۱۹۹۸ - ۱۳۷۶ هجری شمسی
۷۹	موافقت نامه چند جانبه برای ایجاد یک نهاد تحقیقاتی بین المللی برای کشورهای محاط به خشکه در حال توسعه
۸۰	الحاق جمهوری اسلامی افغانستان به پروتوکول اصلاحی معاهده یگانه مواد مخدر سال ۱۹۶۱ میلادی برابر با ۱۳۴۰ هجری شمسی
۸۱	اساس نامه اژانس بین المللی انرژی قابل تجدید (ایرینا)
۸۲	یادداشت تفاهم میان دولت ج.ا.ا و دولت شاهی بریتانیا و ایرلند شمالی در رابطه به فراهم آوری پرسونل نیروهای مسلح کشور شاهی بریتانیا به آکادمی افسران اردوی ملی افغانستان

شماره	کشور	تاریخ هجری	تاریخ میلادی
۱	عربستان سعودی	عقرب ۱۳۹۳	اکتوبر ۲۰۱۴
۲	چین	عقرب ۱۳۹۳	اکتوبر ۲۰۱۴
۳	پاکستان	عقرب ۱۳۹۳	نوامبر ۲۰۱۴
۴	نیپال	قوس ۱۳۹۳	نوامبر ۲۰۱۴
۵	بلجیم	قوس ۱۳۹۳	دسمبر ۲۰۱۴
۶	آذربایجان	قوس ۱۳۹۳	دسمبر ۲۰۱۴
۷	بریتانیا	قوس ۱۳۹۳	دسمبر ۲۰۱۴
۸	آلمان	قوس ۱۳۹۳	دسمبر ۲۰۱۴
۹	امارات متحده عربی	جدی ۱۳۹۳	جنوری ۲۰۱۵
۱۰	ترکمنستان	دلو ۱۳۹۳	جنوری ۲۰۱۵
۱۱	عربستان سعودی	دلو ۱۳۹۳	جنوری ۲۰۱۵
۱۲	آلمان	دلو ۱۳۹۳	فبروری ۲۰۱۵
۱۳	عربستان سعودی	حوت ۱۳۹۳	مارچ ۲۰۱۵
۱۴	ایالات متحده امریکا	حمل ۱۳۹۴	مارچ ۲۰۱۵
۱۵	ایران	حمل ۱۳۹۴	اپریل ۲۰۱۵
۱۶	هند	ثور ۱۳۹۴	اپریل ۲۰۱۵
۱۷	روسیه	سرطان ۱۳۹۴	جون ۲۰۱۵
۱۸	قزاقستان	عقرب ۱۳۹۴	نوامبر ۲۰۱۵
۱۹	فرانسه	قوس ۱۳۹۴	نوامبر ۲۰۱۵
۲۰	ایتالیا	قوس ۱۳۹۴	نوامبر ۲۰۱۵
۲۱	آلمان	قوس ۱۳۹۴	دسمبر ۲۰۱۵
۲۲	سویدن	قوس ۱۳۹۴	دسمبر ۲۰۱۵
۲۳	پاکستان	قوس ۱۳۹۴	دسمبر ۲۰۱۵
۲۴	ترکمنستان	قوس ۱۳۹۴	دسمبر ۲۰۱۵
۲۵	آذربایجان	جدی ۱۳۹۴	دسمبر ۲۰۱۵
۲۶	ترکیه	جدی ۱۳۹۴	دسمبر ۲۰۱۵

شماره	کشور	تاریخ هجری	تاریخ میلادی
۲۷	سوئیس	جدي ۱۳۹۴	جنوری ۲۰۱۶
۲۸	آلمان	جدي ۱۳۹۴	فبروری ۲۰۱۶
۲۹	تاجکستان	ثور ۱۳۹۵	می ۲۰۱۶
۳۰	بریتانیا	ثور ۱۳۹۵	می ۲۰۱۶
۳۱	قطر	جوزا ۱۳۹۵	می ۲۰۱۶
۳۲	ایران	جوزا ۱۳۹۵	می ۲۰۱۶
۳۳	امارات متحده عربی	جوزا ۱۳۹۵	جون ۲۰۱۶
۳۴	ازبکستان	سرطان ۱۳۹۵	جون ۲۰۱۶
۳۵	عربستان سعودی	سرطان ۱۳۹۵	جولای ۲۰۱۶
۳۶	پولند	سرطان ۱۳۹۵	جولای ۲۰۱۶
۳۷	ازبکستان	سنبله ۱۳۹۵	سپتمبر ۲۰۱۶
۳۸	هند	سنبله ۱۳۹۵	سپتمبر ۲۰۱۶
۳۹	بلجیم	میزان ۱۳۹۵	اکتوبر ۲۰۱۶
۴۰	قطر	عقرب ۱۳۹۵	اکتوبر ۲۰۱۶
۴۱	تاجکستان	عقرب ۱۳۹۵	نوامبر ۲۰۱۶
۴۲	ترکمنستان	قوس ۱۳۹۵	نوامبر ۲۰۱۶
۴۳	امارات متحده عربی	قوس ۱۳۹۵	دسمبر ۲۰۱۶
۴۴	هند	قوس ۱۳۹۵	دسمبر ۲۰۱۶
۴۵	امارات متحده عربی	دلو ۱۳۹۵	فبروری ۲۰۱۷
۴۶	آلمان	دلو ۱۳۹۵	فبروری ۲۰۱۷
۴۷	استرالیا	حمل ۱۳۹۶	اپریل ۲۰۱۷
۴۸	اندونیزیا	حمل ۱۳۹۶	اپریل ۲۰۱۷
۴۹	سنگاپور	حمل ۱۳۹۶	اپریل ۲۰۱۷
۵۰	عربستان سعودی	ثور ۱۳۹۶	می ۲۰۱۷
۵۱	قزاقستان	جوزا ۱۳۹۶	جون ۲۰۱۷
۵۲	ترکمنستان	سرطان ۱۳۹۶	جولای ۲۰۱۷
۵۳	تاجکستان	سرطان ۱۳۹۶	جولای ۲۰۱۷
۵۴	ایران	اسد ۱۳۹۶	اگست ۲۰۱۷

شماره	کشور	تاریخ هجری	تاریخ میلادی
۵۵	قزاقستان	سنبله ۱۳۹۶	سپتمبر ۲۰۱۷
۵۶	ترکمنستان	سنبله ۱۳۹۶	سپتمبر ۲۰۱۷
۵۷	ایالات متحده امریکا	سنبله ۱۳۹۶	سپتمبر ۲۰۱۷
۵۸	هند	عقرب ۱۳۹۶	اکتوبر ۲۰۱۷
۵۹	امارات متحده عربی	عقرب ۱۳۹۶	نوامبر ۲۰۱۷
۶۰	آذربایجان	قوس ۱۳۹۶	دسامبر ۲۰۱۷
۶۱	ازبیکستان	قوس ۱۳۹۶	دسامبر ۲۰۱۷
۶۲	ترکیه	قوس ۱۳۹۶	دسامبر ۲۰۱۷
۶۳	ترکمنستان	حوت ۱۳۹۶	فبروری ۲۰۱۸
۶۴	ازبیکستان	حمل ۱۳۹۷	مارچ ۲۰۱۸
۶۵	ترکیه	ثور ۱۳۹۷	می ۲۰۱۸
۶۶	چین	جوزا ۱۳۹۷	جون ۲۰۱۸
۶۷	بلجیم	سرطان ۱۳۹۷	جولای ۲۰۱۸
۶۸	هند	سنبله ۱۳۹۷	سپتمبر ۲۰۱۸
۶۹	سوئیس	قوس ۱۳۹۷	نوامبر ۲۰۱۸
۷۰	سوئیس	دلو ۱۳۹۷	جنوری ۲۰۱۹
۷۱	آلمان	دلو ۱۳۹۷	فبروری ۲۰۱۹

کسب عضویت در نهادهای بین‌المللی: با هدف تثبیت جایگاه افغانستان در عرصه بین‌الملل، حکومت در موازات سایر اهداف تعیین‌شده سیاست خارجی، حضور فعالانه در حوزه بین‌الملل را روی دست گرفت. در این راستا، افغانستان توانست که در سازمان تجارت جهانی (WTO)، بانک سرمایه‌گذاری زیربنایی آسیا (AIIB)، سازمان جهانی گمرک (WCO)، کمیسیون بین‌المللی بندهای بزرگ (ICOLD)، مرکز بین‌المللی انرژی قابل تجدید (IRENA)، انجمن بین‌المللی آب (IWA)، حکومتداری شهری جهان (GC)، اتحادیه کشورهای مشترک‌المنافع مخابرات (RCC)، مشارکت دولتی باز (OGP)، و سازمان جهانی حکومتداری الکترونیک (WeGO) عضویت یابد. همچنین برای نخستین بار عضویت سه‌ساله را در شورای حقوق بشر ملل متحد (UNHRC) و پس از ۳۸ سال برای سومین بار عضویت سه‌ساله را در شورای اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل متحد (ECOSOC) کسب نماید.

ب - اعتباربخشی به افغانستان در جامعه جهانی

پس از سال‌ها برنامه‌ریزی کشورهای تمویل‌کننده برای افغانستان، حکومت وحدت ملی ابتکار را به دست گرفته و در ترتیب برنامه‌های مدون مورد استقبال همکاران بین‌المللی قرار گرفته است. حکومت در نشست‌های بین‌المللی با دستان پر حضور یافته و در چارچوب سندهای پذیرفته‌شده فعالیت نموده است؛ که در نتیجه آن توانست ضمن جلب و جذب تعهدات مالی بیش از ۳۰ میلیارد دالر، هماهنگی را بین پالیسی‌های توسعه‌ی کشور از جمله چارچوب ملی صلح و انکشاف افغانستان (ANPDF) و تعهدات مالی همکاران بین‌المللی ایجاد کند.

خودکفایی مبنی بر چارچوب حسابدگی متقابل: حکومت تقویت پاسخدهی متقابل بین دولت افغانستان و جامعه بین‌المللی را برای مقابله با چالش‌های دهه تحول در اجندای کاری خویش قرار داد. از این رو، اجندای اصلاحی را تحت نام «تحقق خودکفایی: تعهدات برای اصلاحات و همکاری‌های جدید»^۱ در کنفرانس لندن درباره افغانستان^۲ ارائه نمود. در نتیجه این اجندا و با در نظر داشت چارچوب حسابدگی متقابل توکیو،^۳ سند جدید «خودکفایی مبنی بر چارچوب حسابدگی متقابل»^۴ تدوین شد. این سند مبنای همکاری‌های جامعه جهانی با افغانستان در بخش‌های بهبود امنیت و ثبات سیاسی؛ مبارزه با فساد، حکومتداری، حاکمیت قانون و حقوق بشر؛ بازگرداندن ثبات مالی و یکپارچگی امور مالی دولتی و بانکداری تجاری؛ اصلاحات در بخش برنامه‌ریزی و مدیریت توسعه و حقوق شهروندی؛ توسعه سکتور خصوصی و رشد و توسعه فراگیر؛ و همکاری‌های توسعه و مؤثریت کمک‌ها قرار گرفت. این سند ۳۹ تعهد را متوجه افغانستان و جامعه جهانی برای سال‌های ۲۰۱۵ و ۲۰۱۶ نمود. در پی آن در کنفرانس بروکسل (۲۰۱۶) با در نظر داشت سند خودکفایی مبنی بر چارچوب حسابدگی متقابل، ۲۴ شاخص نو طرح شد که افغانستان در طول سال‌های ۲۰۱۷ و ۲۰۱۸ برای رسیدن به آنها باید تلاش می‌نمود.^۵

چارچوب ملی صلح و انکشاف افغانستان: در اجلاس بروکسل^۶ «چارچوب

Realizing Self-Reliance: Commitments to Reforms and Renewed Partnerships ۱

۱۳ قوس ۱۳۹۳ ۲

Tokyo Mutual Accountability Framework (TMAF) ۳

Self-Reliance through Mutual Accountability Framework (SMAF) ۴

Self-Reliance Through Mutual Accountability Framework – SMART Deliverables / ۵

2017- 2018

۱۳ - ۱۴ میزان ۱۳۹۵ ۶

ملی صلح و انکشاف افغانستان»^۱ (۱۳۹۵ - ۱۴۰۰) از سوی حکومت وحدت ملی ارائه شد. اساس این سند رشد رفاه مردم و دستیابی کشور به خودکفایی از طریق پایه‌گذاری اقتصاد پویا و فراگیر است. این سند برنامه‌های ملی دارای اولویت افغانستان را با جامعه جهانی شریک نمود که از آن استقبال شد و مورد حمایت قرار گرفت.

نقشه راه صلح: در اجلاس دوم پروسه کابل^۲، پیشنهاد صلح حکومت و چارچوب گفت‌وگوی بدون پیش‌شرط با مالکیت افغان‌ها ارائه شد. اراده قاطع حکومت وحدت ملی برای تحقق صلح در کشور منتج به تدوین «نقشه راه صلح»^۳ گردید که نشان‌دهنده تأکید حکومت بر پایدار بودن صلح است. نقشه راه صلح از سوی رئیس‌جمهور غنی در نشست جنیوا^۴ به جامعه جهانی پیشکش شد. اشتراک‌کنندگان در این نشست از طالبان خواستند که از فرصت موجود، به ویژه پیشنهاد دولت برای برگزاری گفت‌وگوهای بدون پیش‌شرط، استفاده کنند. همچنین این نشست از ایجاد بورد مشورتی صلح استقبال کرد.

چارچوب پاسخگویی متقابل جنیوا: در نشست جنیوا در مورد افغانستان^۵ «چارچوب پاسخگویی متقابل جنیوا»^۶ با اهداف اصلاحی قابل سنجش و تعهدات برای حکومت و جامعه بین‌المللی برای سال‌های ۲۰۱۹ - ۲۰۲۰ تصویب شد. چارچوب پاسخگویی متقابل جنیوا اقدامات را در مطابقت با چارچوب ملی صلح و انکشاف افغانستان تنظیم می‌نماید. اشتراک‌کنندگان نشست بر لزوم تأکید بیشتر بر تطبیق برنامه‌های ملی دارای اولویت و حصول اطمینان از رسیدن منفعت آن به تمام مردم، به ویژه کسانی که در فقر به سر می‌برند، اذعان نمودند.^۷

پ - تثبیت جایگاه افغانستان به حیث شاهراه ارتباطی منطقه

بهره‌مندی کشورهای آسیای مرکزی و آسیای جنوبی از ظرفیت‌های یکدیگر، بدون ایفای نقش ارتباطی افغانستان ناشدنی است. افغانستان توانسته است که خود را بازتعریف کند و دیدگاه نقطه وصل بودن را جایگزین نقطه فصل کند. در حال حاضر، تمام کشورهای منطقه به این حقیقت معترف هستند که بدون

۱ The Afghanistan National Peace and Development Framework (ANPDF) ۱

۲ ۹ حوت ۱۳۹۶

۳ https://ocs.gov.af/uploads/documents_dr/25.pdf

۴ ۶ - ۷ قوس ۱۳۹۷

۵ ۶ - ۷ قوس ۱۳۹۷

۶ Geneva Mutual Accountability Framework (GMAF) ۶

۷ «تأمین آینده افغانستان: صلح، خودکفایی و اتصال»، اعلامیه مشترک کنفرانس جنیوا در مورد افغانستان

مشارکت افغانستان، هیچ یک از برنامه‌های توسعه‌ی در منطقه امکان‌پذیر نیست. افغانستان کنونی جزء لاینفک آسیای مرکزی و آسیای جنوبی شده است.

بهبود جایگاه و روابط افغانستان در آسیای مرکزی: در حالی که پنج سال پیش روابط افغانستان با کشورهای آسیای مرکزی محدود و در برخی موارد سرد و عدم تمایل به ایجاد، تقویت و توسعه آن حاکم بوده، ولی در دوره کاری رئیس‌جمهور غنی مقامات افغان و این کشورها بارها میزبان یکدیگر شده و ده‌ها موافقت‌نامه را در بخش‌های گوناگون به امضا رسانده‌اند. توسعه روابط چندبعدی با ازبیکستان، اعلام مرز افغانستان با ترکمنستان با عنوان «مرز دوستی و صلح»^۱ و همچنین توشیح موافقت‌نامه تثبیت نقطه سرحدی بین افغانستان، تاجکستان و چین^۲ از نمونه‌های بارز آن می‌باشد.

۱ سفر رئیس‌جمهور به ترکمنستان، ۲۱ قوس ۱۳۹۴

۲ ۱۴ عقرب ۱۳۹۳

	اسناد دوجانبه امضا شده با ترکمنستان
۵ سنبله ۱۳۹۴	موافقت نامه همکاری های تجارتي و اقتصادي کميسیون مشترک بين الحکومتی دو کشور
	يادداشت تفاهم همکاری ها در عرصه ورزش
	موافقت نامه همکاری علمی و تکنالوژی
	يادداشت تفاهم در زمینه توسعه همکاری های بیشتر در عرصه انرژی
	يادداشت تفاهم همکاری در زمینه مبارزه با پول شویی از عوايد ناشی از تجارت غيرقانونی و تمويل تروريزم
۱۶ عقرب ۱۳۹۴	موافقت نامه همکاری های تجارتي و اقتصادي میان دو کشور
	موافقت نامه در عرصه انرژی و آب
	موافقت نامه در زمینه ترانسپورت
	موافقت نامه در عرصه مخابرات
	موافقت نامه در زمینه زراعت
	موافقت نامه در بخش علم و فرهنگ
۱۲ سرطان ۱۳۹۶	همکاری وزارت های انرژی دو کشور به منظور انتقال برق ترکمنستان به ولایت های بادغیس و جوزجان
	موافقت نامه روی سیستم ترانسپورت بين المللی جاده یی
	تفاهم نامه روی همکاری در صنعت قالین
	مقررات روی تنظیم ارتباطات خط آهن در مرز دو کشور بين ایستگاه های آقینه - امام نظر
	موافقت نامه روی پوسته های مرزی خط آهن در مرز دو کشور
	موافقت نامه همکاری علمی - آموزشی بين پوهنتون جوزجان و پوهنتون مختوم قلی
	برنامه همکاری وزارت های امور خارجه دو کشور برای سال ۲۰۱۸ - ۲۰۱۹

	اسناد دوجانبه امضا شده با ازبیکستان
۲۶ میزان ۱۳۹۵	موافقت نامه استرداد مجرمین
۶ دلو ۱۳۹۵	موافقت نامه مبارزه با قاچاق مواد مخدر
	موافقت نامه همکاری ها میان وزارت خارجه دو کشور
	موافقت نامه توسعه همکاری ها در بخش های زیربنای ترانسپورتی و دیگر پروژه های توسعی
	موافقت نامه ایجاد کمیسیون مشترک امنیتی
	برنامه عمل برای تهیه نقشه راه برای همکاری های دو کشور
۱۴ قوس ۱۳۹۶	موافقت نامه تأمین امنیت پل حیرتان - ترمذ
	موافقت نامه محلات بازرسی در امتداد سرحد دولتی
	موافقت نامه ترانزیت اموال
	موافقت نامه همکاری تجارتي و اقتصادی
	موافقت نامه همکاری و مساعدت متقابل در مسایل گمرکی
	موافقت نامه همکاری در عرصه تحصیلات عالی
	موافقت نامه تأمین مالی، طرح و احداث خط آهن مزار شریف - هرات
	موافقت نامه پروژه لین ۵۰۰ کیلوولت انتقال برق سرخان - پلخمري
	موافقت نامه همکاری در عرصه استندردسازی
	معاهده مساعدت های حقوقی در بخش های مدنی، فامیلی و جنایی
	پروتوکول تأسیس کمیسیون مشترک امنیتی
	تفاهم نامه همکاری در عرصه انرژی
	تفاهم نامه همکاری در عرصه زراعت
	تفاهم نامه همکاری در عرصه مراقبت های صحی
تفاهم نامه همکاری میان اتاق های تجارت و صنایع دو کشور	

عملیاتی ساختن پروژه‌های توقف‌یافته: حکومت وحدت ملی در طول چهار سال گذشته موفق شد که رؤیاهای دیرینه مردم افغانستان و منطقه را از شعار به عمل تبدیل کند تا پروژه‌هایی که هر یک سرنوشت، رفاه و امنیت کشورهای منطقه را با یکدیگر و با افغانستان گره زده است، تحقق یابند. لوله انتقال گاز «تاپی»^۱ پس از ۲۵ سال، در ترکمنستان و به تعقیب آن در هرات (۱۳۹۶) آغاز به کار کرد. همچنین امور عملیاتی پروژه «کاسا۱۰۰۰»^۲ پس از ۱۰ سال افتتاح شد^۳. این پروژه‌ها در نزدیک‌تر ساختن روابط کشورهای ذی‌نفع بر اساس منافع مشترک اقتصادی تأثیرگذار می‌باشند و ضمن تقویت سیاست همگرایی اقتصادی منطقه‌یی افغانستان، روابط سیاسی، فرهنگی و انسانی را در منطقه متحول خواهد ساخت. قابل ذکر است که با عملیاتی شدن این دو پروژه، چین برای پیوستن به آنها ابراز تمایل نموده است.^۴

چندمنظوره ساختن تاپی: پروژه تاپی در ابتدا به تمديد خط لوله انتقال گاز خلاصه می‌شد، اما با ابتکار حکومت وحدت ملی و جلب توجه کشورها، به یک کریدور توسعه‌ی گسترش یافت. پروژه‌های انتقال برق به پاکستان (TAP500)، تمديد فایبر نوری و احداث خط‌آهن که ترکمنستان را به پاکستان متصل می‌کند، در امتداد مسیر این پروژه، تاپی را به یک پروژه چندمنظوره مبدل ساخت.

تبدیل افغانستان به دهلیز دیجیتال منطقه: پروژه تمديد فایبر نوری از طریق دهلیز واخان که قرارداد تدارکاتی آن نیز صورت گرفته است، نقش اساسی افغانستان را در احداث جاده دیجیتال راه ابریشم تبارز می‌دهد. همچنین برای اتصال اینترنتی آسیای مرکزی و جنوبی همزمان با تاپی، فایبر نوری نیز در این مسیر تمديد می‌شود. از سوی دیگر، موافقت‌نامه اتصال اینترنتی اروپا از طریق افغانستان به هانگ کانگ بین آذربایجان، ترکمنستان و افغانستان نهایی شده و در آستانه امضا شدن قرار دارد.

شامل شدن در پروژه «یک کمربند، یک راه»: پروژه مهم و بزرگ «یک کمربند، یک راه»^۵ که از سوی چین روی دست گرفته شده بیش از ۶۰ کشور را در بر دارد و میزان سرمایه‌گذاری آن به نهصد میلیارد دلار می‌رسد. تفاهم‌نامه پروژه یک کمربند، یک راه با جانب افغانستان در ۲۶ ثور ۱۳۹۵ در چین به امضا

۱ پروژه انتقال گاز ترکمنستان به پاکستان و هند از طریق افغانستان (TAPI)
۲ انتقال برق قرغیزستان و تاجکستان به پاکستان از طریق افغانستان (CASA-1000)

۳ ۲۳ ثور ۱۳۹۵

۴ مصاحبه آقای یو جینگ، سفیر چین در کابل با آریانانیوز، ۲۹ ثور ۱۳۹۶

۵ One Belt One Road (OBOR)

رسید و در ۵ حمل ۱۳۹۶ افغانستان عضویت بانک سرمایه‌گذاری زیربنایی آسیا^۱ را که تمویل‌کننده پروژه است، به دست آورد. در پی آن توافق افغانستان برای پیوستن به «دهلیز اقتصادی چین - پاکستان» که بخشی از طرح راه ابریشم جدید است، در ۵ جدی ۱۳۹۶ اعلام شد. با تحقق این پروژه ۵۷ میلیارد دلاری، اتصال پاکستان از طریق افغانستان به تاجکستان، ترکمنستان و بخش‌های شرقی ایران عملی می‌شود. احداث دو خط‌آهن از لندی کوتل تا جلال‌آباد و از چمن تا سپین‌بولدک، ایجاد دو شاهراه از پیشاور تا کابل و از کندز تا آسیای مرکزی و نیز اعمار یک بند برق بزرگ آبی بر فراز دریای کنر، پروژه‌های بزرگی است که انتظار می‌رود در این چارچوب تطبیق شود.

وصل شدن به خطوط آهن منطقه: حکومت در طول چهار سال اخیر دیپلوماسی فعال را برای اتصال به خطوط آهن کشورهای منطقه از طریق ازبیکستان، ترکمنستان و ایران و همچنین دریافت همکاری‌ها برای تمديد خطوط آهن در داخل کشور داشته است. تلاش‌ها منتج به افتتاح خط‌آهن اتامراد - آقینه موسوم به «خط‌آهن بین‌المللی آسیا»^۲ و خط ریل نانتونگ - حیرتان از مسیر قزاقستان و ازبیکستان موسوم به «خط ریل آسیای مرکزی»^۳ شده است. پروتوکول مطالعات تخنیکی - اقتصادی احداث خط‌آهن پنج‌جانبه (چین، قرغیزستان، تاجکستان، افغانستان و ایران) در ۱۸ قوس ۱۳۹۳ در تاجکستان امضا شده است که حمایت مالی بانک توسعه آسیایی، بانک جهانی و دولت چین را جلب نموده است. این خط‌آهن کمک مهمی به همگرایی سیاسی و منطقه‌یی خواهد کرد. همچنین تفاهم‌نامه احیا و بازسازی خط‌آهن سرحدآباد - تورغندی با ترکمنستان در ۴ قوس ۱۳۹۶ امضا شده است. از سوی دیگر، همکاری ایران برای تطبیق پروژه خط‌آهن خواف - هرات در قسمت غوریان تا مرز دو کشور وجود دارد. تفاهم‌نامه همکاری با چین در عرصه مطالعات امکان‌سنجی و تهیه طرح تطبیق خط‌آهن شیرخان بندر - هرات نیز در ۱۸ جوزا ۱۳۹۶ امضا شده است.

ت - شکستن حصر ترانزیتی - تجارتي

واردات و صادرات افغانستان برای چند دهه، محدود و منحصر به بنادر پاکستان بود. این حصر، تأثیرپذیری اقتصادی کشور از شرایط سیاسی بین‌دو کشور را بیشتر و وابستگی اقتصادی بین دو کشور را عمیق‌تر ساخته بود. بسیاری بر این

باور بودند که امکان رهایی از این انحصار وجود ندارد؛ چنان که موافقت‌نامه تجارت و ترانزیت افغانستان و پاکستان (APTTA) که باید زمینه دسترسی افغانستان به بنادر کراچی، قاسم و گوادر را فراهم می‌کرد، مؤثر واقع نشد؛ اما تلاش‌های بی‌وقفه و هدفمند حکومت وحدت ملی، معادلات را تغییر داد و هم‌اکنون نه تنها وابستگی مطلق افغانستان به این بنادر از بین رفته که بر عکس، برای اتصال پاکستان به آسیای مرکزی نقش آفرینی می‌کند. اکنون مسیرها، شرکا، بازار و منابع واردات و مقاصد صادراتی افغانستان به شکل کامل دگرگون شده است و کشورهای آسیای مرکزی، هندوستان، چین، ترکیه، اروپا، ایران و کشورهای حوزه خلیج از شرکای عمده تجارتی افغانستان هستند؛ برای مثال حجم مبادلات اقتصادی ما با ازبیکستان در سال ۱۳۹۷ حدود از ۷۰۰ میلیون دلار رسیده است.

امضای موافقت‌نامه بندر چابهار: کارهای بندر چابهار در گذشته به کندی و غیرمؤثر پیش می‌رفت ولی با روی کار آمدن حکومت وحدت ملی، تلاش‌های دیپلوماتیک جهت نهایی‌سازی و امضای موافقت‌نامه و آماده کردن این بندر برای بهره‌برداری شدت گرفت. پس از امضای موافقت‌نامه در ۳ جوزا ۱۳۹۵، بندر چابهار از سوی رهبران سه کشور رسماً افتتاح شد. در عقرب ۱۳۹۷ اولین محموله کمکی گندم هند به افغانستان از این مسیر انتقال گردید و نیز نخستین محموله صادراتی افغانستان به هند در ماه جدی همین سال فرستاده شد.

امضای موافقت‌نامه راه لاجورد: در حاشیه هفتمین نشست منطقه‌یی ریکا (RECCA) در ۲۴ عقرب ۱۳۹۶، موافقت‌نامه راه لاجورد میان افغانستان، ترکیه، ترکمنستان، آذربایجان و گرجستان، در عشق‌آباد پایتخت ترکمنستان به امضا رسید. این موافقت‌نامه پس از چهار نشست تخنیکی نمایندگان افغانستان، ترکمنستان، آذربایجان، گرجستان و ترکیه، در باکو (عقرب ۱۳۹۵) نهایی شد. نخستین محموله آزمایشی از راه لاجورد در قوس ۱۳۹۷ از هرات به مقصد ترکیه حرکت نمود و بازگشت.

رونق تجارت از طریق دهلیزهای هوایی: حکومت با درک تنگناهای محصور بودن افغانستان به خشکی و لزوم شکستادن وابستگی به مرزهای زمینی، اقدام به جلب همکاری‌ها در ایجاد و بهره‌گیری از دهلیزهای هوایی نمود. این دهلیزها که از چند شهر افغانستان اکنون با هند، امارات متحده عربی، قزاقستان، ترکیه، عربستان سعودی و اتحادیه اروپا گشوده شده است، زمینه صدور محصولات باارزش افغانستان به کشورهای دور و نزدیک را فراهم می‌کند.

کمیسیون‌های اقتصادی دوجانبه: با هدف گسترش روند ادغام منطقه‌یی و مبدل نمودن افغانستان به مرکز ترانزیت میان آسیا و دیگر کشورها، کمیسیون‌های اقتصادی دوجانبه با ۱۱ کشور ایران، پاکستان، چین، ازبیکستان، قزاقستان، ترکمنستان، آذربایجان، امارات متحده عربی، عربستان سعودی، گرجستان و روسیه ایجاد شده است. این کمیسیون‌ها ضمن استفاده مؤثر از کمک‌های توسعه‌ی کشورها، در راستای سرمایه‌گذاری روی پروژه‌های انرژی منطقه‌یی، خط‌آهن، سرک‌های منطقه‌یی، ایجاد بنادر خشکه، انتقال اموال تجارتي و مواد معدنی افغانستان فعالیت نموده است.

ث - تدویر پردستاورد کنفرانس‌های منطقه‌یی با محوریت افغانستان

دو ابتکار منطقه‌یی پروسه استانبول (قلب آسیا)^۱ و همکاری‌های اقتصادی منطقه‌یی برای افغانستان (ریکا)^۲ که قبلاً از سوی دولت جمهوری اسلامی افغانستان با اهداف همگرایی سیاسی و اقتصادی در سطح منطقه ایجاد شده بودند، با جدیت در دوره حکومت وحدت ملی دنبال شده‌اند. هر یک از این پروسه‌ها دستاوردهای قابل ملاحظه‌ای داشته است که نشان‌دهنده دیپلوماسی فعال افغانستان در سطح منطقه می‌باشد.

موفقیت‌آمیز بودن نشست‌های قلب آسیا: نشست‌های چهارم، پنجم، ششم و هفتم قلب آسیا (پروسه استانبول) در دوره حکومت وحدت ملی به ترتیب در چین، پاکستان، هند و آذربایجان دایر شدند. قلب آسیا به عنوان یک میکانیزم برای اعتمادسازی میان کشورها، به صورت عمده منتج به تشکیل «گروه چهارجانبه هماهنگی صلح» با عضویت افغانستان، پاکستان، ایالات متحده و چین؛ ترتیب پیش‌نویس استراتیژی منطقه‌یی مبارزه با تروریسم؛ حمایت کشورهای عضو از همکاری‌هایی اقتصادی منطقه‌یی با محوریت افغانستان؛ تسریع پروژه‌های اقتصادی و ترانزیتی منطقه‌یی؛ و اجماع روی صلح به رهبری و مالکیت افغان‌ها شده است. همچنین تکمیل زیرساخت‌های موجود که دو یا چند کشور را به هم وصل می‌کنند؛ انجام مطالعات امکان‌سنجی؛ و احداث زیرساخت‌های جدید مانند راه لاجورد، خط‌آهن پنج‌جانبه و تاپی، در چارچوب تدبیر «اعتمادسازی زیرساخت‌های منطقه‌یی» مربوط پروسه استانبول، تعقیب شده‌اند.

توافقات کنفرانس همکاری‌های اقتصادی منطقه‌یی برای افغانستان (ریکا): در چارچوب کنفرانس ریکا به ابعاد نرم‌افزاری و سخت‌افزاری همگرایی منطقه‌یی، به ویژه از نظر همکاری‌های اقتصادی، پرداخته می‌شود. به گونه‌ی نمونه «راه ابریشم از مسیر افغانستان»^۱ موضوع اصلی نشست ششم ریکا بوده است. ریکای شش به تاریخ ۱۱-۱۲ سنبله ۱۳۹۴ و ریکای هفت به تاریخ ۲۳-۲۴ عقرب ۱۳۹۶ در دوره حکومت وحدت ملی دایر شد. بهره‌برداری از بندر چابهار، افتتاح راه لاجورد، آغاز عملی تمدید تاپی، عملیاتی شدن کاسا ۱۰۰۰ و طرح‌های اتصال خط‌آهن ترکمنستان به افغانستان و پاکستان، و راه‌آهن پنج‌جانبه از خروجی‌های نشست‌های ریکا می‌باشد. ساخت اتاق تجارت و صنایع ریکا، ایجاد مرکز تحقیقاتی ریکا و شامل ساختن بحث توانمندسازی اقتصادی زنان در اجندای ریکا در راهبردهای جدید افغانستان^۲ در ریکا جای گرفته است.

ج - طرح و راه‌اندازی «پروسه کابل؛ صلح و همکاری‌های امنیتی»

رهبری حکومت ابتکار جدید «پروسه کابل؛ صلح و همکاری‌های امنیتی» را روی دست گرفت و تلاش‌های صلح را زیر چتر واحد تنظیم نمود.

اجماع برای مبارزه با تروریسم در نشست اول پروسه کابل: علی‌رغم تلاش‌های گسترده دشمنان صلح و امنیت افغانستان، نخستین نشست پروسه کابل در تاریخ ۱۶ جوزا ۱۳۹۶ با اشتراک ۲۳ کشور از جمله ایران، پاکستان، امریکا و بریتانیا و نمایندگانی از سازمان ملل متحد، اتحادیه اروپا و ناتو تدویر شد. هدف از این نشست ایجاد اجماع در مبارزه با تروریسم و منزوی ساختن حامیان آن بود. حکومت توانست اجماع جهانی برای مبارزه جدی علیه تروریسم را ایجاد کند و حمایت کشورهای منطقه، ایالات متحده امریکا و اتحادیه اروپا را برای تأمین ثبات، امنیت و مبارزه علیه تروریسم تجدید نماید. همچنین کشورها و سازمان‌های اشتراک‌کننده بر حمایت جدی از تلاش‌های جمهوری اسلامی افغانستان در راستای حکومتداری خوب و مبارزه علیه تروریسم تعهد نمودند.

پیشنهاد صلح در نشست دوم پروسه کابل: در این نشست که در ۹ حوت ۱۳۹۶ با اشتراک نمایندگان بیش از ۲۵ کشور و سازمان‌های بین‌المللی تدویر یافت، حکومت «پیشنهاد صلح» و چارچوب گفت‌وگو با مخالفان مسلح را ارائه

۱ Silk Road Through Afghanistan

۲ نشست سفیران ریکا در کابل، ۲۷ حمل ۱۳۹۷

کرد که مورد حمایت اشتراک کنندگان قرار گرفت. پروسه کابل دوم، بر پایان دادن به خشونت‌های روان از طریق یک فرآیند سیاسی همه‌جانبه، به‌شمول توسل به اقدام نظامی علیه دهشت‌افکنان در قلمرو آنها در هر جای که باشد، تأکید کرد. شرکت‌کنندگان از روند صلح و آشتی به رهبری و مالکیت افغان‌ها اعلام حمایت کرده و توافق‌شان را به گفت‌وگوهای مستقیم میان دولت افغانستان و طالبان بدون هیچ نوع پیش شرط و بدون تهدید به خشونت ابراز داشتند. همچنین آنان به تعقیب و پیگرد تروریستان، ضربه زدن به حامیان گروه‌های تروریستی و قطع منابع مالی آنها و برداشتن گام‌های عملی در راستای همکاری‌های فوری با افغانستان در مورد امنیت منطقه و مبارزه علیه تروریسم تعهد کردند.

چ - معرفی لانه‌های تروریسم به جهان و ایجاد اجماع جهانی علیه آن

در گذشته کمتر کشوری باور می‌کرد که پس از سال ۲۰۰۱، برخی کشورها همچنان در پشت جنگ افغانستان قرار گرفته گروه‌های تروریستی را به خوب و بد تقسیم می‌کنند و در قبال پناهگاه امن آنان در خاک خود اقدامی انجام نمی‌دهند؛ از جمله این که جامعه جهانی با دولتمردان افغانستان مبنی بر حضور تروریستان در خاک پاکستان هم‌نوا نبود. حکومت وحدت ملی در ماه‌های نخست تلاش‌های وسیعی را برای ایجاد دوستی و حل مشکلات موجود با پاکستان از راه گفت‌وگوهای دوستانه به راه انداخت. افغانستان کوشش کرد که روابط میان دو کشور را تغییر داده و به عنوان دو کشور باهم برادر و دوست، مشکلات گذشته حل گردد و پاکستان به مبارزه قاطع با هراس‌افکنان در خاکش ترغیب شود؛ ولی متأسفانه درخواست‌های مکرر افغانستان در این مورد بی‌پاسخ ماند. از این رو، حکومت تلاش کرد تا اسناد و مدارک لازم از مداخله پاکستان در امور داخلی افغانستان و حمایت از تروریسم را به جهان ارائه کند که در نهایت موضع افغانستان مورد قبول سازمان ملل متحد و سازمان‌های منطقه‌یی قرار گرفت.

اعلام استراتیژی جنوب آسیای ایالات متحده امریکا، قطع کمک‌های نظامی و غیرنظامی این کشور به پاکستان، صدور بیانیه‌های شدیدالحن اجلاس ششم و هفتم پروسه استانبول - قلب آسیا در مورد لانه‌های تروریسم و درخواست از پاکستان برای از بین بردن آنها، صدور بیانیه سران کشورهای عضو بریکس^۱ مبنی بر از بین بردن لانه‌های تروریسم در پاکستان^۲ و سفر هیئت شورای امنیت

۱ BRICS (Brazil, Russia, India, China and South Africa)

۲ نشست اوفا، روسیه، ۱۸ سرطان ۱۳۹۴

ملل متحد به کابل و تشکیل جلسه در مورد امنیت افغانستان در مقر این شورا، از نتایج دیپلوماسی فعال حکومت در سطح جهانی و منطقه برای تثبیت و معرفی لانه‌های تروریسم به حساب می‌رود.

ح - جلب حمایت‌های جهانی از صلح و امنیت افغانستان

ریشه‌های جنگ افغانستان همگی داخلی نیستند؛ از این حیث، رسیدن به صلح و امنیت پایدار در افغانستان بخش عمده‌ای از برنامه‌های سیاست خارجی را تشکیل داده است؛ به گونه‌ای که همواره بخشی از اجندای نشست‌های بین‌المللی مرتبط با افغانستان بوده است. حکومت با تلاش‌های مستمر دیپلماتیک و حضور آماده و پررنگ در نشست‌های بیرونی، اجماع منطقه‌یی و جهانی را درباره گفت‌وگوهای صلح با مالکیت افغان‌ها و صلح پایدار به وجود آورده است و حمایت‌های بزرگی را برای نیروهای امنیتی و دفاعی حاصل کرده است.

عطف توجه شورای امنیت ملل متحد به وضعیت افغانستان: تلاش‌های حکومت به خاطر جلب توجه بیشتر شورای امنیت ملل متحد به افغانستان سبب شد که این شورا برای بارها روی وضعیت افغانستان غور نماید و نشست‌های ویژه روی موضوع افغانستان تدویر کند. در این نشست‌ها روی حل مشکل افغانستان از راه مذاکره و تأثیرهای امنیتی و اقتصادی صلح افغانستان بر منطقه تأکید شده و بر حمایت منطقه‌یی از افغانستان در قطعنامه‌های شورای امنیت تأکید صورت گرفته است. همچنین هیئت بلندپایه ۱۵ نفری شورای امنیت ملل متحد در تاریخ ۲۵ جدی ۱۳۹۶ به منظور بررسی وضعیت سیاسی و امنیتی افغانستان و رسیدگی به شکایات درج‌شده کشور در شورای امنیت سازمان ملل به کابل سفر کرد. چهار روز پس از این سفر، نشست ویژه شورای امنیت ملل متحد در مقر آن سازمان دایر شد و در آن از روند صلح به رهبری افغان‌ها حمایت گردید. در این نشست مطرح شد که پاکستان باید برای آوردن صلح و ثبات در افغانستان سهم بگیرد.

استقبال از نقشه راه صلح در نشست جنیوا: در دومین روز نشست جنیوا درباره افغانستان^۱، رئیس‌جمهور غنی نقشه راه صلح افغانستان را به جامعه جهانی ارائه کرد که در آن شرایط و چارچوب صلح پایدار به شکل مدون و مبسوط طرح شده است. اعلامیه ۳۹ ماده‌یی این نشست، ضمن تأیید برنامه‌های اصلاحی حکومت بر رفع چالش‌های ناامنی، فقر و فساد تأکید کرده است. دوستان بین‌المللی افغانستان روی صلح به رهبری و مالکیت افغان‌ها، احترام به حقوق

بشر به ویژه حقوق زنان، احترام به قانون اساسی افغانستان، پاسداری و حفاظت از دستاوردهای سالیان اخیر افغانستان و حفاظت از حقوق اقلیت‌ها به عنوان اصول در روند صلح و مذاکرات با طالبان، توافق کردند.

اجماع منطقه‌یی از طریق سازمان همکاری شانگهای^۱: در چهار نشست اخیر شورای سران کشورهای عضو این سازمان، رئیس‌جمهور و در پنج نشست سالانه سازمان شانگهای، رئیس اجرایی اشتراک نموده‌اند. در ۲۹ ثور ۱۳۹۴ پروتوکول همکاری بر ضد تروریسم، تجزیه‌طلبی و افراط‌گرایی میان ساختار منطقه‌یی ضدتروریستی سازمان همکاری شانگهای و وزارت امور خارجه افغانستان در کابل به امضا رسید. همچنین توافقنامه ایجاد گروه تماس ویژه شانگهای با افغانستان به سطح معین وزارت امور خارجه، در حاشیه هجدهمین نشست سالانه سازمان^۲ به امضا رسید. این گروه به شکل ابتدایی‌تر قبلاً در سال ۲۰۰۵ ایجاد شده بود، اما فعالیت آن در سال ۲۰۰۹ توقف یافت. اینک فعالیت این گروه به شکل وسیع‌تر از سر گرفته شده است. تلاش‌های حکومت سبب شده که این سازمان صلح و ثبات در افغانستان را یک عامل مهم در حفظ و تقویت امنیت در منطقه دانسته و از تلاش‌های حل و فصل منازعات به رهبری افغان‌ها حمایت کند.^۳ همچنین رهبران کشورهای عضو شانگهای به اتفاق، از پروسه صلح افغانستان و آتش‌بس حمایت کرده و صلح در افغانستان را برای اتصال و پیشرفت منطقه مهم دانسته متعهد گردند تا با افغانستان در رسیدن به صلح و ثبات همکاری نمایند.^۴

توافق روی همکاری‌های امنیتی در کنفرانس وارسا: نشست سران ۲۸ عضو ناتو و کشورهای همکار در وارسا، پایتخت پولند، در ۱۸ - ۱۹ سرطان ۱۳۹۵ تدویر یافت. رئیس‌جمهور غنی دیدگاه افغانستان را درباره مسایل روز به ویژه در امر مبارزه با تروریسم بیان کرد. افغانستان در این نشست درباره پیشرفت ۴۲ تعهد سپرده‌شده معلومات داد که ۳۰ درصد آنها عملی شده و پیشرفت‌های قناعت‌بخش در ۷۰ درصد دیگر به دست آمده است. حفظ شمار نیروهای ناتو در افغانستان در سطح کنونی تا سال ۲۰۱۷؛ کمک سالانه حدود ۵ میلیارد دالر به نیروهای افغان تا سال ۲۰۲۰؛ تداوم مأموریت حمایت قاطع فراتر از سال ۲۰۱۶ الی سال ۲۰۲۴؛ تداوم ساختار ۳۵۲ هزار نفری نیروهای امنیتی و دفاعی کشور بدون هیچ گونه تقلیلی در شمار آنها؛ و حمایت از رهبری افغان‌ها در پروسه صلح،

۱ Shanghai Cooperation Organization (SCO)

۲ ۱۹ - ۲۰ جوزای ۱۳۹۷، چین

۳ اعلامیه پایانی پانزدهمین نشست سالانه سازمان همکاری شانگهای، تاشکند، ازبکستان، ۴ سرطان ۱۳۹۵

۴ اعلامیه پایانی هجدهمین نشست شورای سران کشورهای عضو سازمان همکاری شانگهای، کینگداو، چین، ۲۰

جوزای ۱۳۹۷

توافق‌های عمده این نشست برای افغانستان بود. در قبال این همکاری‌ها، ناتو از افغانستان خواهان اصلاحات در نهادهای امنیتی و دفاعی؛ ریشه‌کن ساختن فساد؛ ایجاد شفافیت و حسابدگی؛ تقویت توسعه اقتصادی؛ حفاظت از کودکان، حقوق بشر و حقوق زنان شد.

تضمین روابط دوامدار استراتژیک با ایالات متحده و ناتو: موافقت‌نامه دوجانبه امنیتی با ایالات متحده^۱ و موافقت‌نامه وضعیت نیروها با ناتو^۲ که در زمان حکومت پیشین، از امضا بازمانده بود، در ۸ میزان ۱۳۹۳ به امضا رسید. حکومت وحدت ملی این موافقت‌نامه‌ها را با هدف ایجاد مساوات در روابط با کشورهای همکار به حیث یک «دولت مستقل» امضا نمود تا استفاده از قوه از سوی همکاران بین‌المللی از چارچوب فیصله‌نامه شورای امنیت ملل متحد خارج شود و به شکل قرارداد دوجانبه با دولت جمهوری اسلامی افغانستان درآید. امضای این موافقت‌نامه‌ها نقطه بنیادی در تحول مناسبات افغانستان با دنیا محسوب می‌شود.

کنفرانس تاشکند؛ حمایت بیرونی دوباره از فیصله‌های پروسه کابل: با ایجاد فصل جدید روابط با ازبیکستان، سفر مقامات دو کشور به منظور ایجاد مناسبات و همکاری‌ها صورت گرفت. کنفرانس بین‌المللی تاشکند در مورد صلح، همکاری‌های امنیتی و اتصال منطقه‌یی یکی از همکاری‌های ازبیکستان است که با ایجاد فصل جدید روابط با آن کشور، در امتداد پروسه کابل^۳ در ۶ - ۷ حمل ۱۳۹۷ دایر شد. در این کنفرانس جامعه جهانی و کشورهای منطقه بار دیگر، حمایت و پشتیبانی‌شان را از پروسه کابل و فیصله‌های آن اعلام کردند. اعلامیه پایانی این نشست به سه محور صلح و آشتی؛ مبارزه با دهشت‌افگنی و مواد مخدر؛ و همکاری‌های اقتصادی منطقه‌یی پرداخته و از طالبان خواسته که پیشنهاد صلح به رهبری و مالکیت افغان‌ها را در مطابقت با قطعنامه‌های مجمع عمومی و شورای امنیت ملل متحد بپذیرند.

اعلام استراتژی ایالات متحده امریکا در قبال جنوب آسیا، مبتنی بر شرایط افغانستان: رئیس‌جمهور ایالات متحده امریکا استراتژی آن کشور در قبال جنوب آسیا را در ۳۱ اسد ۱۳۹۶ اعلام کرد. این استراتژی در پی رایزنی‌های طولانی و سفرهای مقام‌های امنیتی و استخباراتی امریکا به افغانستان و مطرح

۱ Bilateral Security Agreement (BSA)

۲ Status of Forces Agreement (SOFA)

۳ ۹ حوت ۱۳۹۶، کابل

شدن سؤال‌های بنیادی از سوی آنان در گفت‌وگوها با مقامات افغان تدوین شده است. این استراتژی محصول پروسه همه‌جانبه برای تحلیل اوضاع، محاسبه درس‌های گذشته و تشخیص عناصر موفقیت می‌باشد.^۱ به طور نمونه می‌توان یاد کرد که اتخاذ رویکرد مبتنی بر شرایط را رئیس‌جمهور غنی در سخنرانی خویش در نشست وزیران دفاع ناتو در بروکسل (۲۰۱۶) با اعضای نشست در میان گذاشت و از مقامات امریکایی برای حمایت از آن سپاس‌گزاری نمود. مهم‌ترین نکات این استراتژی، مبتنی بودن آن بر شرایط افغانستان و نه زمان؛ عدم زمان‌بندی برای حضور نیروهای امریکایی در افغانستان؛ افزایش فشار بر پاکستان جهت از بین بردن لانه‌های تروریزم؛ و تأکید بر افزایش نقش هند در افغانستان می‌باشد.

ملل متحد واحد برای افغانستان: در سال ۱۳۹۴ افغانستان با هدف اصلاحات و فعالیت نمایندگی‌های سازمان ملل متحد زیر یک ساختار واحد در افغانستان، خواستار نقش واحد و منسجم ملل متحد در افغانستان شد. این رویکرد می‌تواند شفافیت و مؤثریت منابع از طریق ایجاد انسجام و کاهش پراکندگی را در پی داشته باشد و منجر به تقویت برنامه‌های حکومت افغانستان گردد. گفت‌وگوها در این مورد منتج به تدوین پالیسی «ملل متحد واحد برای افغانستان»^۲ برای سال‌های ۲۰۱۸ - ۲۰۲۱ شد. طبق این پالیسی بودجه واحد در بخش‌های نورماتیف، تعلیم و تربیه، امنیت غذایی و معیشت، صحت، عودت و ادغام مجدد، و حاکمیت قانون طرح شده است.

خ - ایجاد روابط دوستانه و عمیق با کشورهای اسلامی

جهان اسلام و کشورهای اسلامی جایگاه ویژه در سیاست خارجی حکومت داشته و در حلقه دوم قرار دارد. از همین جهت حکومت فعالیت‌های گسترده، هدفمند و مجدانه را برای بهبود، تقویت و گسترش روابط با این کشورها آغاز کرد که نتایج ملموس به دست آورده است. در طول چهار سال گذشته، رهبران حکومت وحدت ملی سفرهای مکرر و متعدد به این کشورها داشته‌اند که منتج به تأمین منافع ملی به ویژه در بخش صلح و امنیت شده است.

حمایت عربستان سعودی از روند صلح افغانستان به مالکیت افغان‌ها: کسب حمایت پادشاه عربستان از روند صلح افغانستان به مالکیت افغان‌ها؛ ناچیز

۱ گفت‌وگوی رئیس‌جمهور محمد اشرف غنی با خبرنگاران، ۱۰ سنبله ۱۳۹۶

۲ One UN in Afghanistan

خوانده شدن جنگ علیه دولت و مردم افغانستان توسط ائمه مکه مکرمه و مدینه منوره؛ صدور بیانیه‌های رسمی در محکومیت حملات انتحاری در افغانستان؛ برگزاری کنفرانس علمای جهان اسلام در جده؛ حل مشکلات کاری و اقامتی اتباع افغان در عربستان سعودی و توزیع پاسپورت به آنان؛ ایجاد دهلیز هوایی با این کشور و صدور محصولات افغانستان به آن، موفقیت‌هایی‌اند که افغانستان توانسته در توسعه روابط با عربستان سعودی به دست آورد.

جلب حمایت سازمان همکاری اسلامی از صلح و ثبات افغانستان: در دوره حکومت وحدت ملی و جهت‌گیری‌های سیاسی این حکومت، سازمان همکاری اسلامی^۱ به شکل فعال در مورد قضیه صلح افغانستان به ایفای نقش پرداخته است، و وعده سپرده‌اند که در آوردن صلح در افغانستان همکاری می‌کنند. برگزاری کنفرانس دوروزه علمای جهان اسلام در عربستان سعودی با موضوع صلح و امنیت افغانستان، صدور اعلامیه رسمی جهت عملی شدن فتوای علمای جهان اسلام در مورد صلح و ثبات افغانستان^۲ و گشایش نمایندگی دایمی این سازمان در کابل^۳، بخشی از این حمایت‌ها می‌باشد.

تقویت و ارتقای روابط با امارات متحده عربی: ایجاد دهلیز هوایی تجاری میان دو کشور؛ جلب سرمایه‌گذاری و کمک‌های این کشور در افغانستان؛ امضای موافقت‌نامه استراتژیک درازمدت میان دو کشور در راستای دوستی و مشارکت درازمدت در عرصه‌های سیاسی، امنیتی، اقتصادی، فرهنگی، حکومتداری و حاکمیت قانون؛ میزبانی از دو نشست چهارجانبه افغانستان، امارات متحده عربی، عربستان سعودی و آمریکا روی تلاش‌ها برای امنیت و ثبات منطقه؛ میزبانی از نشست بین نمایندگان طالبان، آمریکا، عربستان سعودی، پاکستان و امارات متحده عربی؛ توافق روی اعزام نیروهای ویژه امارات متحده عرب در چارچوب توافقنامه امنیتی افغانستان با ناتو؛ امضای تفاهم‌نامه اعزام ۲۵۰۰ کارگر به امارات؛ و رفع مشکل جواز کار تاجران افغان در امارات، دستاوردهای سیاست خارجی در حوزه روابط با امارات متحده عربی است.

کسب حمایت علمای دینی و دولت اندونیزیا از پروسه صلح: تعمیق روابط با اندونیزیا به سطحی بوده که جوکو ویدودو^۴، نخستین رئیس‌جمهور اندونیزیا باشد

۱ Organization of Islamic Cooperation (OIC)

۲ اعلامیه سرمنشی سازمان همکاری اسلامی در حمایت از عملی شدن اعلامیه مکه درباره صلح افغانستان، ۱۵ اسد ۱۳۹۷

۳ حسین اونی بتسانی، با تحویل اعتبارنامه‌اش به وزیر امور خارجه افغانستان، کارش را در کابل به حیث سفیر سازمان همکاری اسلامی به تاریخ ۲۲ دلو ۱۳۹۶ آغاز نمود

۴ Joko Widodo

که در شصت سال اخیر به افغانستان سفر کرد. وی سه روز پیش از سفر به کابل، در اسلام‌آباد با رئیس‌جمهور پاکستان ملاقات نمود. وی از آمادگی کشورش در ایفای نقش مثبت در صلح افغانستان یاد کرد و فعالیت علمای دینی اندونیزیا، افغانستان و پاکستان را در این زمینه مؤثر خواند. در پی این سفر، در ۲۵ حوت ۱۳۹۶ جاکارتا میزبان علمای دینی سه کشور برای گفت‌وگو روی موضوع جنگ افغانستان شد و پس از آن، نشست سه‌جانبه علمای افغانستان، پاکستان و اندونیزیا در شهر بوگور اندونیزیا (۲۱ ثور ۱۳۹۷)، جنگ جاری افغانستان را نامشروع و ظالمانه خواند. آنان حملات انتحاری را خلاف اصول اسلام خواندند.

سیاست خارجی همگرا با جهان اسلام در حمایت از فلسطین: رئیس‌جمهوری اسلامی افغانستان با اشتراک در نشست فوق‌العاده سران سازمان همکاری اسلامی در استانبول^۱ ضمن ارائه طرح مبسوط و مدون جهت حل منازعات اسرائیل و فلسطین، بیت‌المقدس را به عنوان بخش جدایی‌ناپذیر خاک فلسطین و جهان اسلام اعلام کرد و در برابر انتقال سفارت ایالات متحده امریکا به این بخش اعلام موضع نمود.

د - حمایت‌های سیاسی و مالی جهانی از افغانستان

با وجود اینکه مشکلات جدی در روابط افغانستان با متحدان غربی و اروپایی‌اش به وجود آمده و کاهش و یا قطع کامل کمک‌های خارجی پیش از ۲۰۱۴ محتمل بود، اما با روی کارآمدن حکومت وحدت ملی و ارائه برنامه‌های جامع و مشارکتی از سوی حکومت و مردم افغانستان به جامعه جهانی، رویکرد جهان نسبت به افغانستان به سمت مثبت تغییر یافت و با ارائه برنامه‌های امیدوارکننده اولویت‌های انکشاف ملی، دوباره جامعه جهانی حمایت‌های گسترده و بی‌پیشینه خود را در کنفرانس‌های لندن، بروکسل و وارسا اعلام کردند که در مجموع برای چهار سال (۲۰۱۶ - ۲۰۲۰) بیش از سی میلیارد دالر کمک نظامی و غیرنظامی برای افغانستان تعهد شد. همچنین اعلام گردید که این کمک‌ها الی سال ۲۰۲۴ ادامه یابند.

تجدید تعهد کشورهای کمک‌کننده مبتنی بر تحقق خودکفایی در کنفرانس لندن: کنفرانس لندن در مورد افغانستان از جانب دولت‌های بریتانیا و افغانستان به تاریخ ۱۲ - ۱۳ قوس ۱۳۹۳ میزبانی شد. در این کنفرانس استراتژی

اصلاحات «تحقق خودکفایی؛ تعهد به اصلاحات و تجدید مشارکت»^۱ به جامعه جهانی ارائه شد که نوید ایجاد زیرساخت‌ها را برای بهبود امنیت و حمایت از دیپلوماسی منطقه‌یی داد و تمویل‌کنندگان در کنفرانس لندن حمایت‌شان را از این استراتژی اعلام داشتند. این استراتژیی منتج به طرح و تدوین سند «خودکفایی مبنی بر چارچوب حسابدی متقابل»^۲ گردید.

مشارکت برای آبادانی و صلح افغانستان در بروکسل: دو سال پس از کنفرانس لندن، طبق توافق قبلی در نشست توکیو، کنفرانس «مشارکت برای آبادی و صلح افغانستان» در بروکسل، پایتخت بلجیم، در ۱۳ و ۱۴ میزان سال ۱۳۹۵ برگزار گردید. افغانستان در سه نشست حاشیوی این کنفرانس (توسعه اقتصادی؛ زنان توانمند، افغانستان مرفه؛ و همگرایی منطقه‌یی و رفاه) توانست توجه جهانی را دوباره جلب نماید. در نشست اصلی کنفرانس، «چارچوب ملی صلح و انکشاف افغانستان» و پنج برنامه ملی دارای اولویت افغانستان به اشتراک‌کنندگان ارائه شد که مورد استقبال قرار گرفت. همچنین حکومت گزارشی از تحقق تعهدات دوجانبه برای سال‌های ۲۰۱۵-۲۰۱۶ ارائه کرد که در بردارنده تطبیق ۲۰ تعهد از جمله ۳۹ تعهد و تحت کار بودن باقی تعهدات طبق میعادهای معین بود. حکومت توانست در این کنفرانس تعهد ۱۵,۲۶۴ میلیارد دالر امریکایی را برای تمویل برنامه‌ها در طول سال‌های ۲۰۱۷ تا ۲۰۲۰ بگیرد.

نشست جنیوا: نشست جنیوا درباره افغانستان به تاریخ ۶ و ۷ قوس ۱۳۹۷ از سوی سازمان ملل متحد در مقر اروپایی این سازمان در سوئیس به ریاست مشترک افغانستان و سازمان ملل متحد برگزار شد. افغانستان درباره تحقق وعده‌های سپرده‌شده در نشست بروکسل گزارش داد. ۴۰ درصد وعده‌ها تا زمان برگزاری این نشست تحقق یافته و باقی آن طی دو سال بعدی عملی خواهند شد. جامعه جهانی برای نخستین بار از برنامه‌های توسعه‌ی و اصلاحی حکومت افغانستان ستایش نمود و از نقشه راه صلح افغانستان که از سوی رئیس‌جمهور ارائه شد، استقبال کرد. پیام اساسی حکومت، تغییر نقش افغانستان از یک کشور وابسته به یک «شریک مؤثر» در کنار جامعه بین‌المللی بود. همچنین تدابیر جدید طبق «چارچوب پاسخگویی متقابل جنیوا»^۳ با دو هدف مهم هم‌نوایی و کارآیی بیشتر مساعدت‌های بین‌المللی و بهبود پیشرفت‌ها در تطبیق چارچوب ملی صلح و انکشاف افغانستان ایجاد شد. اتحادیه اروپا قرارداد ۴۷۴ میلیون یورو

Realizing Self-Reliance: Commitments to Reforms and Renewed Partnerships ۱

Self-Reliance through Mutual Accountability Framework (SMAF) ۲

Geneva Mutual Accountability Framework (GMAF) ۳

کمک به افغانستان را به امضا رساند و حکومت آلمان نیز ۵,۴ میلیارد افغانی به حکومت افغانستان کمک کرد. معاون بانک توسعه آسیایی نیز سرمایه گذاری به ارزش دو میلیارد دالر را وعده نمود که برای اجرای طرح‌های بزرگ منطقه‌یی، ساخت بندها، خط آهن، فراهم ساختن قرضه برای تجارت‌های کوچک و متوسط هزینه خواهد شد.

ارزیابی مثبت پیشرفت‌ها در نشست‌های هیئت عالی‌رتبه: سلسله نشست‌های «هیئت عالی‌رتبه»^۱، عالی‌ترین میکانیزم هماهنگی میان حکومت افغانستان و کشورهای تمویل‌کننده است که در آنها بر تداوم مؤثر کمک‌های مالی جهانی به افغانستان در دهه تحول توافق شد. نشست‌های دوم و سوم هیئت عالی‌رتبه با ریاست مشترک افغانستان و یوناما در حکومت وحدت ملی برگزار شده است. افغانستان در دومین نشست (۱۴ سنبله ۱۳۹۴) کامیاب بود و در ارزیابی از تعهدات قناعت جامعه جهانی را حاصل نمود. دستاورد عمده حکومت در این نشست توافق روی مصرف ۵۰ درصد کمک‌های جامعه جهانی از طریق بودجه دولت و ۸۰ درصد از متباقی آن طبق برنامه‌های دولت و با در نظر داشت اولویت‌های حکومت بود. همچنین در سومین نشست (۱۲ میزان ۱۳۹۶) نیز افغانستان موفق ظاهر شد و اشتراک‌کنندگان تأکید دوباره نمودند که تخصیص کمک‌ها از طریق بودجه، حکومت را در دستیابی به اولویت‌های ملی و تطبیق اصلاحات در عرصه‌های مربوط قادر خواهد ساخت.

میزبانی از نشست جی ۷+: چهارمین نشست دوروزه کشورهای جی ۷+ به میزبانی افغانستان و به اشتراک وزرا و مقامات عالی‌رتبه ۲۰ کشور عضو این سازمان و مقامات و نمایندگانی از نهادهای بین‌المللی به تاریخ ۴-۵ حمل ۱۳۹۵ در مقر وزارت امور خارجه برگزار شد. در این نشست روی یک میکانیزم برای تطبیق اهداف توسعه پایدار، مصوب مجمع عمومی سازمان ملل متحد، توافق صورت گرفت و ۱۹ شاخص برای تشخیص میزان پیشرفت کشورهای مواجه با بحران طرح شد.

تدویر موفقانه نشست‌های مورد مشترک نظارت و انسجام: اساسی‌ترین میکانیزم هماهنگی میان حکومت افغانستان و کشورهای تمویل‌کننده جهت قناعت جامعه جهانی و اطمینان مردم افغانستان «بورد مشترک نظارت و انسجام»^۲ است. دو جلسه ویژه بورد مشترک نظارت و انسجام (۱۴ سنبله ۱۳۹۵، ۱۶ حمل

۱۳۹۵) برای آمادگی‌ها به خاطر کنفرانس‌های وارسا (۲۰۱۶) و بروکسل (۲۰۱۶) تدویر یافتند. همچنین بیستمین نشست مورد مشترک (۱۸ سرطان ۱۳۹۶) پیشرفت‌های پس از کنفرانس بروکسل (۲۰۱۶) و تطبیق تعهدات کنفرانس را ارزیابی نمود. نماینده خاص ملل متحد برای افغانستان در این نشست گفت که افغانستان توانسته است اصلاحات مهم، پیچیده و پرچالش را انجام دهد. بیست و یکمین نشست مورد مشترک (۲۷ سرطان ۱۳۹۷) زیر نام «به سوی کنفرانس جنیوا» تدویر شد.

ایفای نقش مؤثر افغانستان در نهادهای ملل متحد: نمایندگی افغانستان در ملل متحد توانست در یک رقابت عضویت سه‌ساله در شورای حقوق بشر ملل متحد را برای افغانستان کسب کند. قطعنامه‌های تمدید مأموریت یوناما و وضعیت در افغانستان که هر ساله تجدید نظر می‌شوند، با فعالیت نمایندگی افغانستان در ملل متحد موجزتر و مؤثرتر گردیده و دیگر عوامل بحران در کشور را یک مشکل داخلی نمی‌داند. افغانستان همچنین برای نخستین بار قطعنامه‌های «مقابله با تهدید ناشی از مواد انفجاری تعبیه‌شده» و «روز جهانی یادبود و گرامی‌داشت از قربانیان تروریزم» (۲۱ اگست) را به شکل مستقلانه طراحی و به تصویب مجمع عمومی رسانده است. افغانستان برای نخستین بار پالیسی خویش در قبال ریفرم شورای امنیت سازمان ملل متحد را نیز ترتیب نموده و در مذاکرات بین‌حکومتی در این مورد سهم فعال گرفته است.

نشست سالانه اتحادیه اروپا درباره مبارزه با فساد: سومین و چهارمین نشست سالانه اتحادیه اروپا درباره مبارزه با فساد تحت عنوان «تشدید مبارزه با فساد در افغانستان»^۱ و «کاهش فساد، پیشرفت صلح»^۲ در دوره حکومت وحدت ملی در ارگ ریاست جمهوری برگزار شد. در این نشست‌ها مقامات حکومت از تلاش‌های شان در مبارزه با فساد صحبت نموده و از پیشنهادها و نظریات اتحادیه اروپا در این زمینه استفاده کرده‌اند. اتحادیه اروپا از اراده حکومت برای مبارزه با فساد یاد نمود و تعهد جامعه جهانی برای کمک به افغانستان در مبارزه با فساد اداری را بازگو کرد.^۳

۱ ۱۸ ثور ۱۳۹۶

۲ ۴ ثور ۱۳۹۷

۳ سخنرانی مایکل میلیین، نماینده اتحادیه اروپا در کابل، سومین نشست اتحادیه اروپا درباره مبارزه با فساد.

۱۸ ثور ۱۳۹۶

چه مسیری را پیمودیم؟

۱

سیاست خارجی

۲

انکشاف اقتصادی

۳

صلح

۴

امنیت

۵

حاکمیت قانون، اصلاحات و شفافیت

۶

انکشاف اجتماعی

حکومت وحدت ملی در شرایطی آغاز به کار نمود که افغانستان شاهد سه گذار امنیتی، سیاسی و اقتصادی بود، خزانه کشور از منابع مالی تهی و رکود اقتصادی بر فضای کشور سایه افکنده بود. نزول رشد اقتصادی که از سال ۱۳۹۲ آغاز شد، در سال ۱۳۹۴ به ۰,۸ درصد رسید. با وجود تشدید جنگ و چالش‌های ناشی از سه گذار یادشده، حکومت وحدت ملی با ایجاد دیدگاه بلندپروازانه، اما عملی، و همچنین ارائه استراتژی‌های مؤثر توانست تا تحرک اقتصادی را به کشور بازگرداند و برنامه‌های اقتصادی و رفاهی را در صدر اجندای حکومتداری قرار دهد.

تقویت بانکداری

حفظ ثبات نسبی اقتصادی

تقویت اقتصاد و رفاه روستایی

تثبیت جایگاه زمین در نظام اقتصادی کشور

مهار و مدیریت آب

توسعه تولید انرژی و توزیع برق

توسعه زیرساخت‌های شهری

توسعه زراعت و مالداري

رشد تجارت و ترانزیت

تقویت صنایع تولیدی

اصلاحات در سکتور معادن

توسعه زیربنایها و تسهیلات ترانزیتی

توسعه زیربنایهای مخابراتی

الف - حفظ ثبات نسبی اقتصادی

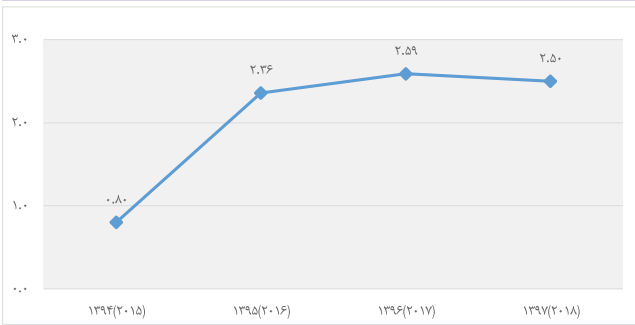
با وجود چالش‌ها، بین سال‌های ۱۳۹۴ تا ۱۳۹۷ رشد اقتصادی از ۰٫۸ درصد به ۲٫۵ درصد افزایش یافت. همچنین سطح تورم در پایین‌ترین سطح از پنج درصد حفظ گردید و کشور از دیفلاسیون شدید سال ۱۳۹۴ (۱٫۵- درصد) نیز بیرون کشیده شد. مصرف بودجه ملی یک ریکارد را در سال ۱۳۹۷ قایم نمود و به ۹۱ درصد رسید. افزون بر این، میزان عواید در دوره حکومت وحدت ملی سیر صعودی داشته و با رشد ۹۰ درصدی، برای اولین بار در تاریخ افغانستان، در سال ۱۳۹۷ در حدود ۲٫۵ میلیارد دالر عواید ملی جمع‌آوری شد. افغانستان با آوردن اصلاحات در فضای کسب و کار و حمایت گسترده از سکتور خصوصی توانست تا در گزارش «انجام تجارت»^۱ بانک جهانی در سال ۲۰۱۹ میلادی، عنوان بهترین اصلاح‌گر در محیط کسب و کار^۲ را از بین ۱۹۰ کشور، از آن خود کند. حکومت وحدت ملی همچنین قادر شد تا سطح ذخایر الزامی اسعار را در ۷ میلیارد دالر (برابر ارزش واردات ده‌ماهه کشور که یک میزان معیاری است)، حفظ نماید.

تثبیت دیدگاه جامع اقتصادی: حکومت برای گذار از یک اقتصاد غیرحقیقی و وابسته به کمک‌های خارجی به یک اقتصاد حقیقی و خودکفا، دیدگاهی چندوجهی را برای آینده اقتصادی افغانستان تثبیت و تقویت نموده است. دیدگاه کلی اقتصادی کشور، رساندن افغانستان به خودکفایی، تأمین رفاه عامه و مبدل نمودن اقتصاد کشور به شریک قابل اتکا برای اقتصاد جهانی می‌باشد. محورهای اساسی این دیدگاه شامل این موارد است: (۱) مبدل نمودن افغانستان به چهارراه آسیا؛ (۲) ایجاد اقتصاد تولیدی و پویا؛ (۳) مدیریت و بهره‌برداری مؤثر از منابع طبیعی؛ (۴) توسعه سکتور خدمات.

برگرداندن رشد اقتصادی: حکومت با روی دست گرفتن یک سلسله اقدامات در راستای قانون‌گذاری، بهبود فضای کسب و کار، رشد تجارت، پیوند زدن اقتصاد کشور با اقتصاد منطقه، گشودن بازارهای جدید به روی زارعین و تجار کشور و عملیاتی ساختن پروژه‌های بزرگ منطقه‌یی، تحرک بنیادی را در شاه‌رگ‌های اقتصاد کشور به وجود آورد و سیر صعودی دوباره را به نرخ رشد اقتصادی داد.

نمودار ۱:

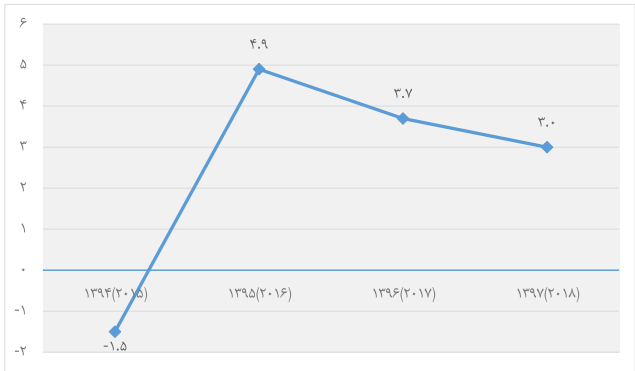
رشد اقتصادی سالانه افغانستان در چهار سال اخیر به درصد

کنترل تورم: در چارچوب سیاست‌های پولی و اصلاحات مالی، و رژیم ارزی متحول مدیریت شده و با ایجاد تحرک در اقتصاد، حکومت در ابتدا دیفلاسیون سال ۱۳۹۴ را کنترل کرده و در پی آن نرخ تورم را به حد یک‌رقمی و زیر ۵ درصد حفظ نموده است.

نمودار ۲:

نرخ تورم افغانستان در چهار سال اخیر به درصد

اصلاحات در تدوین بودجه: حکومت یک بودجه ملی یک‌پارچه و منسجم^۱ را برای سال مالی ۱۳۹۷ تهیه نمود. بودجه ملی ۱۳۹۷ برای اولین بار در مطابقت به معیارهای بین‌المللی احصائیه مالی حکومت^۲ و تصنیف بودجه بر اساس وظایف دولت^۳ ترتیب یافت؛ و همچنین تمام اقلام بودجه بر اساس واحد پولی افغانی تنظیم گردید. بودجه ملی سال مالی ۱۳۹۶ در شاخص بین‌المللی بودجه باز^۴،

۱ Consolidated National Budget

۲ GFS

۳ COFOG

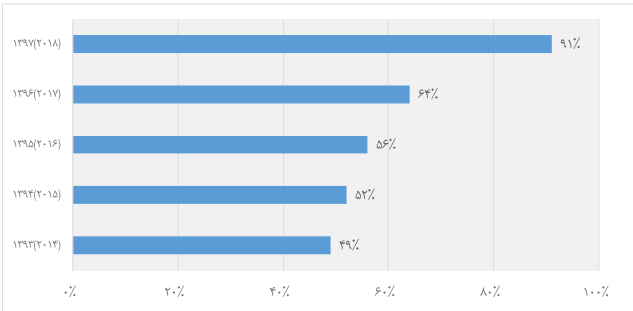
۴ Open Budget Indicators

نمره ۴۹ از ۱۰۰ را اخذ نمود و بالاتر از حد اوسط جهانی که ۴۲ نمره است، قرار گرفت. قابل ذکر است که در همین سال، بودجه ملی رتبه دوم شفاف‌ترین بودجه در منطقه را کسب نمود.^۱

مصرف بودجه ملی: در چهار سال اخیر مصرف بودجه انکشافی هر ساله افزایش یافته و در سال ۱۳۹۷ به بالاترین حد خود در ۱۷ سال اخیر یعنی ۹۱ درصد رسید.

نمودار ۳:

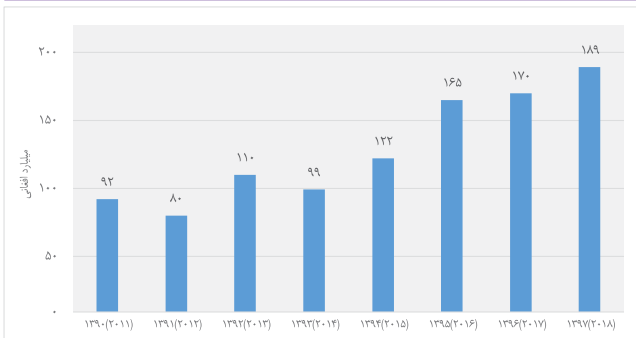
درصد مصرف بودجه انکشافی در پنج سال اخیر

رشد عواید ملی: یکی از ساحاتی را که می‌توان در زمره دستاوردهای برجسته حکومت برشمرد، اصلاحات در جمع‌آوری عواید است؛ به گونه‌ای که در این دوره عواید ملی در حدود ۹۰ درصد رشد نموده و در سال ۱۳۹۷ به ۱۸۹ میلیارد افغانی برابر به ۲,۵ میلیارد دالر رسیده است.

نمودار ۴:

عواید دولتی جمع‌آوری شده در سال‌های ۱۳۹۰ الی ۱۳۹۷ (میلیارد افغانی)

تحقق اصلاحات مالی تعهدشده: حکومت افغانستان تمام بنچمارک‌های اصلاحاتی و اهداف تعیین شده از سوی صندوق بین‌المللی پول^۱ را تطبیق کرده است. صندوق بین‌المللی پول در چهار بررسی (آخرین بررسی در دسامبر ۲۰۱۸)، تطبیق اصلاحات تعیین شده را تأیید کرده که از این بابت وجوه تشویقی نیز به دولت افغانستان پرداخت شده است. صندوق بین‌المللی پول توافق نموده است تا این روند را زیر نام برنامه تسهیل وجوه تمدیدشده^۲ برای یک سال دیگر (الی دسامبر ۲۰۱۹) تمدید نماید.

بهبود فضای کسب و کار: اصلاحات در بهبود شاخص‌های فضای کسب و کار^۳ و حمایت‌های گسترده از سکتور خصوصی موجب شد که افغانستان در گزارش انجام تجارت بانک جهانی در سال ۲۰۱۹ میلادی^۴، رتبه ۱۶۷ را از آن خود نماید و عنوان بهترین اصلاح‌گر^۵ در شاخص‌های کسب و کار را کسب کند. ایجاد مرکز واحد ثبت و صدور جوازهای تجارتي و سرمایه‌گذاری در زیر یک سقف در کابل و ۱۶ ولایت دیگر، کاهش هزینه اخذ جواز از ۴۴۰ دالر به تنها یک دالر، فراهم‌آوری زمین برای سکتور خصوصی، گشودن مسیرهای جدید ترانزیتی برای تجار، ترجیح به محصولات داخلی در تدارکات ملی، انفاذ قانون جدید ورشکستگی به خاطر سهولت بیشتر در اخذ سرمایه و تسهیل پروسیجرهای ورشکستگی و انفاذ قانون شرکت‌ها جهت حفاظت از حقوق سرمایه‌گذاران، از جمله موارد اصلاحی بودند که از سوی حکومت وحدت ملی برای حمایت از سکتور خصوصی و بهبود فضای کسب و کار روی دست گرفته شد.

تقویت مشارکت عامه - خصوصی: حکومت تقریباً تمام بنیادهای قانونی و نهادی را برای استفاده مؤثر از مدل مشارکت عامه - خصوصی به منظور جلب سرمایه‌گذاری‌های داخلی و خارجی در پروژه‌های زیربنایی پی‌ریزی نمود. در حال حاضر چندین پروژه بزرگ زیربنایی مانند فاز دوم بند کجکی، دو پروژه تولید برق از منابع گازی (پروژه‌های بیات‌پاور و مزارشریف غصنفر گروپ) و نیروگاه ۳۰ میگاواتی تولید برق آفتابی در قندهار، با این مدل در حال تطبیق است.

جلب و جذب مساعدت‌های بین‌المللی: تدوین پالیسی‌های مؤثر، تطبیق اصلاحات گسترده، دیپلوماسی فعال جهت تعریف منافع و تهدیدهای مشترک

باعث شد تا حکومت بتواند حمایت‌های وسیع مالی جامعه بین‌المللی را جلب نماید. اشتراک بابرنامه‌ی حکومت وحدت ملی در دو کنفرانس وارسا (۲۰۱۶) و بروکسل (۲۰۱۶) سبب تعهد حدود ۳۱ میلیارد دالر کمک مالی جامعه جهانی در بخش‌های نظامی و ملکی به دولت افغانستان شد.

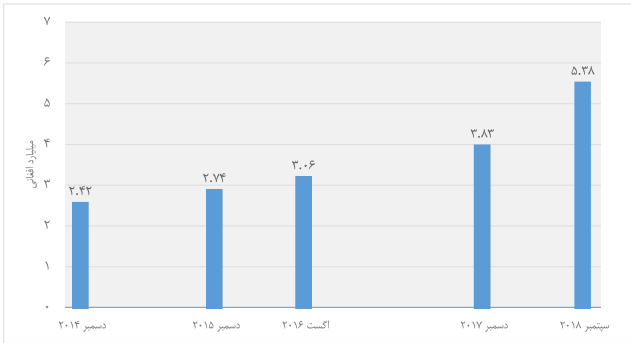
ب - تقویت بانکداری

حکومت با درک اینکه تنها بانک مرکزی مستقل می‌تواند از طریق استقرار یک سیستم بانکداری و نظام پولی رسمی، نظم اقتصاد کلان را حفظ نماید، سعی نمود تا استقلالیت بانک مرکزی حفظ شود. همچنین حکومت پروسه اصلاحات در نظام بانکداری و برگرداندن اعتماد مردم به سیستم بانکداری را نیز از طریق تقویت نهادی حمایت نموده است.

برگرداندن اعتماد مردم به نظام بانکداری: اتخاذ برنامه و استراتژی مشخص و مدون در قبال بانک‌های ضعیف جهت بهبود وضعیت آنها؛ نظارت پیگیر و متواتر از اجراءات بانک‌ها و اصلاحات و تغییر در شیوه‌های نظارتی؛ ارتقای ظرفیت و اصلاحات ساختاری بانک مرکزی؛ تعدیل / تدوین چارچوب‌های قانونی و مقرراتی؛ و بیمه ۹۵ درصد از مجموع سپرده‌های مردم نزد بانک‌ها سبب اعتماد دوباره مردم به نظام بانکداری شده است. همچنین خروج افغانستان از لست خاکستری گروه اقدامات مالی^۱ در نتیجه‌ی اصلاحات اعمال شده در سیستم نظارتی بانک مرکزی، پس از پنج سال صورت پذیرفت.

تشویق بانک‌های خصوصی به قرضه‌دهی: طرح تضمین قروض که از جانب بانک مرکزی و بانک جهانی طرح و روی دست گرفته شده است، به حیث یک ابزار کنترل خطر مورد استفاده قرار می‌گیرد؛ تا بر اساس آن بانک‌ها تشویق به تمویل سکتور خصوصی گردند.

افزایش قرضه‌دهی بانک ملی افغان: پرداخت قروض از سوی بانک ملی افغان به متقاضیان در بین سال‌های ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۷، رشد ۱۲۲ درصدی را نشان می‌دهد.

تقویت و گسترش بانکداری الکترونیک: در حال حاضر بیش از ۳۳۲ ماشین خودکار صرافی (ATM) و ۱۶۷ ماشین‌های کارت‌خوان (POS) برای استفاده شهروندان و مشتریان سیستم بانکی فعال‌اند. همچنین بیش از ۱۰ هزار کارت پرداخت (Afpay Cards) از جانب سیستم تأدیات افغانستان به بازار عرضه شده است.

تقویت بانکداری اسلامی: بانکداری اسلامی در طی چهار سال گذشته رشد قابل‌ملاحظه‌ای داشته است. به عنوان مثال سپرده‌های سیستم بانکداری اسلامی در سنبله ۱۳۹۷ مبلغ ۲۰,۹۵ میلیارد افغانی بوده؛ که نظر به همین زمان در سال ۱۳۹۳ به میزان ۱۷۵ درصد رشد نموده است. حکومت چارچوب قانونی و مقرراتی بانکداری اسلامی را با تعدیل قانون بانکداری ایجاد نمود. برعلاوه ۴۵ مقرره، رهنمود و طرح محصولات بانکداری اسلامی را نیز ترتیب و به منصفه تطبیق گذاشته است.

پ - تقویت اقتصاد و رفاه روستایی

در چهار سال اخیر ۳۰۵۳۴ پروژه توسعه‌ی در ۱۹۴۱۹ قریه به سطح ۳۸۶ ولسوالی از ۳۴ ولایت کشور، به بهره‌برداری رسیده که به نحوی روی تقویت اقتصاد و تأمین رفاه روستایی تأثیر مستقیم داشته است. این پروژه‌ها به ارزش مجموعی بیش از ۱ میلیارد دالر امریکایی، حدود ۱۷ میلیون روستانشین را مستفید نموده است.

توسعه صنایع روستایی: برنامه ملی انکشاف صنایع روستایی با ایجاد ۵ هزار گروه پس‌انداز و تقویت دوام دار آنان؛ تشکیل ۵۰۸ اتحادیه قرضه و پس‌انداز

قریه و حمایت آنان؛ ایجاد ۱۳۰۰ گروه تولیدی و تقویت دوامدار آنان؛ تقویت و ارتقای ظرفیت حدود ۶۰۰ تشبث کوچک روستایی؛ و برگزاری نمایشگاه‌ها برای ارائه صنایع روستایی، فرصت‌های شغلی پایدار و توسعه تشبثات در قریه‌ها را از طریق ارائه خدمات مالی و تخنیکی، فراهم نموده است. بیش از ۵۰ درصد از مستفیدشوندگان این برنامه ملی، زنان بوده‌اند.

طرح و تطبیق برنامه میثاق شهروندی^۱: برنامه ملی میثاق شهروندی قراردادی میان حکومت و مردم است که با ارائه خدمات اساسی، نقش دولت را نزد شهروندان به ویژه در مناطق روستایی بیشتر برانزده می‌کند. این برنامه برای مدت ده سال و در سه مرحله تطبیق خواهد شد. افغانستان طرح این برنامه را در کنفرانس بروکسل (۲۰۱۶) به جامعه جهانی ارائه داد. مرحله اول این برنامه (چهار سال) با بودجه مجموعی ۶۷۸ میلیون دالر امریکایی تحت اجرا است که ۱۳ هزار شورای انکشافی قریه را زیر پوشش قرار می‌دهد.

بهبود اتصال روستایی: در طول چهار سال اخیر، برنامه ملی راه‌سازی روستایی وزارت احیا و انکشاف دهات، برای نزدیک به ۶,۵ میلیون روستایی زمینه اتصال به شهر و سایر روستاها را از طریق تطبیق بیش از ۷۳۴ پروژه سرک‌سازی و ترانسپورتی (۲۵۰۰ کیلومتر سرک و ۴۴۷۰ متر پل) فراهم کرده است. همچنین وزارت فواید عامه ۴۸۰ کیلومتر سرک آسفالتی، ۵۳۰ کیلومتر سرک جغلی، ۲۸۸۱ متر پل کانکریتی و ۱۴۵ هزار متر پلچک در مناطق روستایی احداث نموده است.

تأمین انرژی در مناطق روستایی: شش پروژه تأمین انرژی با هزینه مجموعی ۳۰ میلیون دالر امریکایی در چهار سال اخیر برای دهات به بهره‌برداری رسیده است که در حدود ۴۰۰ هزار مستفیدشونده داشته‌اند.

ت - تثبیت جایگاه زمین در نظام اقتصادی کشور

پس از تشکیل حکومت وحدت ملی، جایگاه زمین در نظام اقتصادی کشور بازتعریف گردید، اصلاحات در نظام زمینداری در صدر اولویت‌ها قرار گرفت، نقشه راه پنج‌ساله طرح شد و پالیسی ملی زمین به میان آمد. همچنین در دوره حکومت وحدت ملی قانون تنظیم امور زمینداری و قانون استملاک نافذ گردید؛ تا خلا قانونی فراروی اعمال اصلاحات گسترده در نظام زمینداری مرفوع گردد.

ایجاد بانک زمین دولتی جهت رشد سرمایه‌گذاری: حکومت در سال ۱۳۹۷، کارهای عملی گسترش بانک معلوماتی زمین دولتی را در ۲۸ ولایت کشور آغاز نمود. در حدود ۲ میلیون جریب زمین دولتی به شکل الکترونیک و با در نظر داشت ۶۵ مشخصه تا اخیر سال مالی ۱۳۹۸ سروی و ثبت می‌گردند. بانک زمین دولتی با ارائه ارقام دقیق زمین‌های دولتی و ملکیت‌های عامه، در امور تخصیص زمین برای سرمایه‌گذاری‌ها و تطبیق پروژه‌های زیربنایی و عام‌المنفعه سهولت بسیاری به وجود خواهد آورد.

اجاره‌دهی و واگذاری زمین‌های دولتی: اداره اراضی افغانستان در چهار سال گذشته ۱۶۴ هزار جریب زمین دولتی را به سکتور خصوصی به اجاره داده که منتج به سرمایه‌گذاری در حدود ۱۷۵ میلیون دالر شده است. همچنین به خاطر تطبیق پروژه‌های دولتی و حمایت از مشارکت عامه - خصوصی در حدود ۲۴۳ هزار جریب زمین دولتی در سراسر کشور به ادارات متقاضی واگذار گردیده است.

ایجاد سیستم قیمت‌گذاری زمین: به منظور تأمین ثبات در بازار ملکیت، طرح و تطبیق برنامه قیمت‌گذاری زمین و ملکیت‌ها آغاز گردیده که از این طریق قیمت واقعی خرید، فروش، کرایه و اجاره زمین‌ها و ملکیت‌های شهری و روستایی با استفاده از تکنالوژی معاصر معین می‌شود.

ث - توسعه تولید انرژی و توزیع برق

حکومت با درک ظرفیت بزرگ کشور در تولید انرژی از منابع آبی، بادی، آفتابی و گازی، سعی نموده تا بستر حقوقی، نهادی و ظرفیتی را برای استفاده از این پتانسیل مساعد سازد. تحرک بزرگی در بندسازی برای تولید برق ایجاد شده و همچنین پروژه‌های نخستین تولید انرژی از منابع آفتابی و آبی نیز برای نهادینه ساختن تولید انرژی از منابع تجدیدپذیر به بهره‌برداری رسیده است.

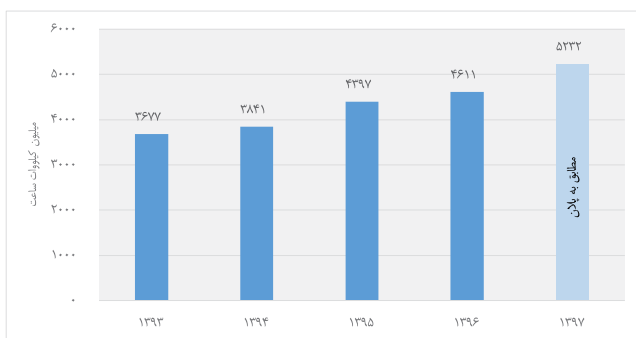
تولید انرژی از منابع داخلی: با تکمیل کار ساختمانی بند سلما و بهره‌گیری از آن، ترمیم و احیای چند توربین بندهای دیگر و افتتاح نیروگاه‌های برق آفتابی بامیان و آفتابی و بادی هرات، ۱۶۵ میگاوات به ظرفیت تولید انرژی افزوده شده است. پروژه‌های احداث و مطالعات ۲۵ بند آبی، ۱۳ نیروگاه آفتابی و ۲ نیروگاه تولید انرژی از منابع گازی زیر کار قرار دارند که در مجموع ۸۵۵ میگاوات دیگر را به شبکه برق خواهند افزود.

افزایش برق وارداتی و مستفیدین شبکه برق: در راستای افزایش عرضه برق به شبکه توزیع به منظور رشد فعالیت‌های اقتصادی و سطح رفاه جامعه، واردات برق در سال ۱۳۹۶ نسبت به سال ۱۳۹۳، ۲۵ درصد افزایش داشته است. مطابق به پلان موجود میزان برق وارداتی، تا پایان سال ۱۳۹۷، با ۴۲ درصد افزایش نسبت به سال ۱۳۹۳، به ۵ میلیون و ۲۳۲ هزار کیلووات ساعت در سال خواهد رسید. بر پایه معلومات شرکت برشنا تعداد مشترکین شبکه برق در سال ۱۳۹۷ در مقایسه با سال ۱۳۹۳، در حدود ۲۶ درصد افزایش داشته است.

نمودار ۶:

افزایش میزان برق وارداتی (۱۳۹۳-۱۳۹۷)

توسعه شبکه توزیع برق: پروژه‌های برق‌رسانی در ۱۵ ولایت به بهره‌برداری رسیده و ۲۵۰۷ ترانسفرمر در سراسر کشور نصب شده است. ۱۲ سب‌استیشن جدید در ولایات احداث گردیده است که ظرفیت مجموعی آنها ۷۹۳٫۵ میگاولت آمپیر می‌باشد. افزون بر آن، ۷ سب‌استیشن تقویت یافته که ظرفیت مجموعی آنها ۳۹۵ میگاولت آمپیر است. همچنین در ۲۰ ولایت کار احداث سب‌استیشن‌ها و تمدید لاین‌ها عملاً جریان دارد. طی چهار سال گذشته، ۶ ولایت (کاپیسا، میدان وردک، غزنی، لوگر، پکتیا و بادغیس) به شبکه ملی برق وصل شده و ولایات دایکندی و نورستان برای نخستین بار از نعمت برق مستفید شده‌اند.

تأمین برق برای پارک‌های صنعتی: ۳ پارک صنعتی شوراندام، امیر علی شیر نوایی و شیخ مصری، در چهار سال اخیر به سیستم برق‌رسانی عمومی وصل شده‌اند که منتج به جلب سرمایه‌گذاری به ارزش ۱۱۵ میلیون دالر شده است. در این پارک‌ها بیش از ۹۰ قلم کالا تولید می‌گردد. در مجموع، شمار فابریکه‌های شامل شبکه دولتی توزیع برق، ۵۲ درصد افزایش یافته است.

ج - مهار و مدیریت آب

حکومت وحدت ملی از بدو تشکیل، موضوع مهار و مدیریت آب را در صدر اولویت‌های خود قرار داده است. با تسریع و تکمیل ساختمان بند سلما و ذخیره ۶۴۰ میلیون مترمکعب آب در کاسه بند، حکومت وحدت ملی واضح ساخت که در مهار آب‌های کشور طبق قوانین بین‌المللی قاطع و ثابت قدم می‌باشد.

رونق دادن به بندسازی: در طی چهار سال گذشته، ۱۲ بند آبی تحت مرحله احداث و کار ساختمانی قرار گرفته است. همچنین ۵ بند آبی در مرحله دیزاین و ۹ بند دیگر در مراحل مطالعات اقتصادی و محیط‌زیستی، مطالعات دیزاین تفصیلی و مطالعات امکان‌سنجی قرار دارد. با اعمار این بندها تخمین می‌گردد که در حدود ۶ میلیارد مترمکعب آب ذخیره شود و همچنین بیش از ۷۳۵ هزار هکتار زمین بایر تحت آبیاری قرار گیرد.

توسعه شبکه‌های آبیاری: برنامه ملی اصلاح و بازسازی تأسیسات آب (سربندها و کانال‌ها) با بهره‌برداری از ۶۵۲ پروژه، بیش از ۱۰۰ هزار هکتار زمین را که در گذشته از آبیاری بازمانده بود، دوباره تحت پوشش آبیاری قرار داده است. اعمار ۵۴۹ شبکه آبیاری جدید نیز از سوی وزارت زراعت تکمیل گردید. افزون بر این، برنامه تنظیم آب در مزرعه، ۱۳۷ شبکه آبیاری را در ۲۳ ولایت احیا و بازسازی نموده که بیش از ۴۳ هزار هکتار زمین تحت پوشش آبیاری قرار گرفته‌اند.

آزمایش تغذیه مصنوعی آب‌های زیرزمینی: برنامه تغذیه مصنوعی آب‌های زیرزمینی^۱ در شهر کابل به صورت آزمایشی راه‌اندازی شده است. این پروژه با کمک مالی و تخریکی بانک انکشاف آسیایی (ADB) و اداره انکشاف بین‌المللی امریکا (USAID) طرح شده که در سه سال، مرحله آزمایشی آن تطبیق می‌گردد.

کاهش تخریب سیلاب‌ها: ۳۰۴ پروژه تحکیماتی در پنج حوزه دریایی تکمیل گردیده؛ که منتج به جلوگیری از تخریب ۶۹ هزار مترمربع ساحات ساحلی دریاها و ۲۴ هزار هکتار زمین، آسیب تأسیسات دولتی و عام‌المنفعه و بی‌جاشدن ۲۲ هزار خانواده شده است.

چ - توسعه زراعت و مالداری

سنجش‌های اقتصادی بانک جهانی نشان می‌دهد که در سال ۱۳۹۵ سهم زراعت نیمی از میزان رشد اقتصادی در آن سال بوده است؛ به گونه‌ای که محصولات زراعتی با رشد ۱۲٫۴ درصدی در مقایسه با سال قبل آن، بزرگ‌ترین عامل رشد اقتصادی در آن سال معرفی شد. در همین سال تولید میوه ۳۰ درصد رشد داشته است. در سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ نیز شاهد رشد محصول ناخالص داخلی در سکتور زراعت، به ترتیب به میزان ۳٫۸ و ۲ درصد، بوده‌ایم. افزون بر این، تعهد سکتور خصوصی برای سرمایه‌گذاری یک میلیارد دلاری در سکتور زراعت تثبیت شده است.

پی‌ریزی زراعت میکانیزه و مدرنیزه: به منظور دسترسی دهاقین به ماشین‌آلات و میکانیزه‌سازی زراعت، برای نخستین بار ۳۶ دستگاه هموارکاری لایزر^۱ خریداری و به دسترس دهاقین قرار گرفته است. ماشین‌آلات دیگر زراعتی مانند تراکتور نیز از سوی وزارت زراعت در بین دهاقین توزیع شده است؛ به عنوان مثال، تنها در سال ۱۳۹۴، ۳۰۰ عراده تراکتور و ۱۰۰ عراده ماشین کشت شالی در اختیار دهاقین مستحق قرار گرفت. همچنین کمپاین رایگان خدمات تراکتوری کشت گندم للمی بهاری در ۱۷ ولایت راه‌اندازی شده است. از سوی دیگر، ۱۲۲۳۰ «مکتب مزرعه‌ی دهقان^۲» (آموزش عملی در مزرعه) برای انتقال دانش و تکنالوژی‌های عصری و آموزش دهاقین و مالداران در ۳۴ ولایت ایجاد و ۷ فارم تحقیقات زراعتی در ۶ ولایت کشور بازسازی و حمایت مالی و تخنیکی شده است.

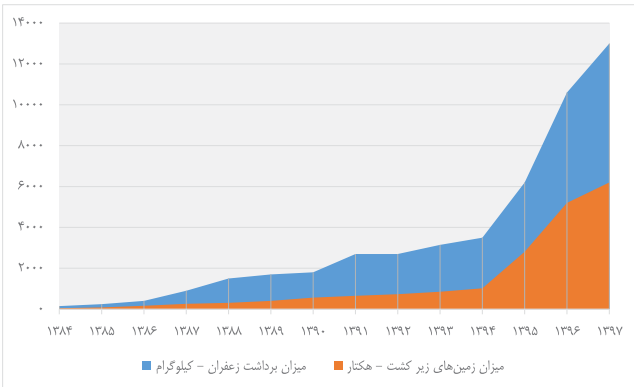
رونق محصولات باغداری: ۲۱۱ هزار هکتار زمین در سال ۱۳۹۶ تحت کشت محصولات باغداری قرار گرفته است؛ در حالی که این رقم در سال ۱۳۹۵، ۱۸۱ هزار هکتار بود. از سوی دیگر، آمار وزارت زراعت نشان می‌دهد که تولید باغداری و صادرات آن در جریان سه سال گذشته در حدود ۷ درصد رشد داشته است.

رشد محصولات زراعتی باارزش: با حمایت‌های دولت از زارعین و تجار تحت استراتیژی پنج‌ساله انکشاف پایدار زعفران، تولید زعفران در حدود ۲٫۵ برابر و زمین تحت کشت آن در حدود ۵ برابر افزایش یافته است. برداشت سویابین نیز از سال ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۵ با افزایش زمین تحت کشت آن به ۲۴۰۰ هکتار از ۳ هزار به ۶ هزار تن رسیده است. همچنین حجم صادرات نباتات طبی بین سال‌های

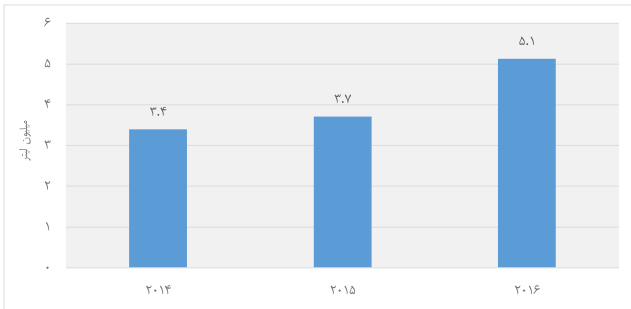
۱۳۹۴ و ۱۳۹۷ از ۳۵ هزار به ۷۳ هزار تن افزایش یافته و ارزش صادراتی آن با رشد ۳۳ درصدی، ۱۶۴ میلیون دالر گردیده است. قابل ذکر است که در چهار سال گذشته در بیش از هشت هزار هکتار زمین ولایت قندهار باغ انار احداث شده که محصول آن را در سال ۱۳۹۷ به ۱۵۰ هزار تن (۲۰ درصد بیشتر از سال قبل آن) رسانده است.

نمودار ۷:

سطح کشت و برداشت سالانه زعفران در افغانستان (۱۳۸۴-۱۳۹۷)

رونق گرفتن بازار محصولات حیوانی: با تطبیق برنامه همه‌جانبه لبنیات به همکاری اداره خوراک و زراعت ملل متحد^۱، بازاریابی و باروری محصولات لبنی توسعه یافته؛ به گونه‌ای که تولید شیر ۵۰ درصد رشد داشته است. همچنین ارقام وزارت زراعت، آبیاری و مالداري نشان‌دهنده ایجاد یک بازار ۲۲۶ هزار تنی گوشت مرغ و ماهی از تولیدات داخلی، با حمایت حکومت است که توانسته ۸۰ درصد مصرف داخلی گوشت مرغ (۲۱۹ هزارتن) را محتوا کند. حکومت وحدت ملی یک دوره طلایی برای تولید و تجارت عسل بوده است؛ به گونه‌ای که تولید آن از ۱۵۰۰ تن در سال ۱۳۹۳ به ۲۱۴۴ تن در سال ۱۳۹۶ (۴۳ درصد رشد) رسیده است.

توسعه سردخانه‌ها و ذخیره‌گاه‌های مواد غذایی: بیش از ۲۳۰۰ باب ذخیره‌خانه‌ی انفرادی و کوپراتیوی به ظرفیت مجموعی بیش از ۴۰ هزار تن، از سال ۱۳۹۳ تا پایان سال ۱۳۹۶، اعمار شده است. همچنین ۳۰۸۴ ذخیره‌خانه انفرادی و ذخایر کلان کچالو و پیاز در ولایات بامیان، کابل و پروان و ۸ باب سردخانه انرژی صفری در ولایت‌های بلخ، پروان، سمنگان، کابل، لوگر و میدان‌وردک اعمار گردیده است.

توسعه ذخایر استراتژیکی: کار اعمار، تجهیز و بهره‌برداری ۴ باب گدام ذخایر استراتژیکی گندم با ظرفیت ۱۲ هزار متریک تن در ولایات پکتیکا، نورستان و سرپل با بیش از ۸۰ درصد پیشرفت جریان دارد.

ح - توسعه زیرساخت‌های شهری

حکومت وحدت ملی تلاش نموده است تا بنیان‌های مورد نیاز برای ایجاد مراکز شهری پویا، امن و قابل زندگی را پی‌ریزی نماید.

برنامه‌ریزی شهری: نهاد ساساکی^۱ با همکاری حکومت، چارچوب کلی برای ایجاد شهرهای پویا در افغانستان را ایجاد نموده و دیزاین تفصیلی برای بهبود وضعیت ۹ شهر عمده کشور را ترتیب می‌دهد. در دوره حکومت وحدت ملی، ماسترپلان شهرهای خوست، پل علم و بامیان تصویب شده و ماسترپلان شهر هرات و کابل در مراحل نهایی قرار گرفته است. همچنین امور ماسترپلان شهرهای قندهار، جلال‌آباد، گردیز، کندز و مزارشریف ۸۵ درصد پیشرفت داشته است.

پی‌ریزی صنعت پیش‌ساخت: حکومت با درک تقاضای گسترده به ساختمان‌سازی، فابریکه تولید قطعات پیش‌ساخت تصدی خانه‌سازی را به تاریخ ۶ حمل سال ۱۳۹۷ به بهره‌برداری سپرد. این فابریکه بیش از یک میلیون مترمربع قطعات پیش‌ساخت را در ظرف یک‌سال با کیفیت خوب، سرعت بالا و قیمت مناسب تولید می‌کند.

خ - تقویت صنایع تولیدی

در نتیجه حمایت‌های حکومت و تحرک سرمایه‌گذاران و با وجود تمام چالش‌های امنیتی و اقتصادی، ارزش سکتور صنعت در سال ۱۳۹۶، در مقایسه به سال ۱۳۹۳ در حدود ۲۲ درصد رشد داشته و به ۳۰۷،۵ میلیارد افغانی رسیده است. همچنین سهم این سکتور در تولید ناخالص داخلی از ۲،۴ درصد در سال ۱۳۹۳ به ۴،۵ درصد در سال ۱۳۹۵ افزایش یافته است.

تقویت پارک‌های صنعتی: در دوره‌ی حکومت وحدت ملی پالیسی ملی پارک‌های صنعتی با مشارکت و همکاری نزدیک سکتور خصوصی تدوین و روش‌های مؤثر برای توسعه، مدیریت و بهبود عملکرد پارک‌های صنعتی تعریف گردید. همچنین طرز‌العمل توزیع زمین در پارک‌های صنعتی با توجه به تجارب گذشته تعدیل و نهایی شده و ۲۲۰ نمره برای سرمایه‌گذاران توزیع شده است. ۷ پارک صنعتی نو احداث گردیده و برای حمایت از صنعتکاران، قیمت زمین در هر مترمربع در تمام پارک‌های صنعتی به ۵۰ افغانی تقلیل یافت.

تقویت بنیان‌های قانونی برای حمایت از صنایع تولیدی: برای حمایت از سرمایه‌گذاری‌ها به طور کل، و به خصوص در صنایع تولیدی، اسناد تقنینی از قبیل قانون حمایت طرح‌های صنعتی، قانون حمایت اسرار تجارتي و صنعتی، قانون حفاظت صنایع داخلی، قانون شرکت‌های محدودالمسؤولیت، قانون افلاس، قانون تنظیم امور زمینداری و سایر اسناد تقنینی دیگر تدوین و نافذ شده است.

حمایت گسترده حکومت از صنعتکاران: ترجیح ۲۵ درصدی به تولیدات داخلی در تدارکات ملی؛ منع واردات زعفران به منظور حمایت از تولیدات داخلی و حفظ کیفیت محصول زعفران افغانستان؛ معافیت ۹۵ درصدی جریمه‌های مالیاتی متشبثین؛ معافیت سه‌ساله مالیاتی برای سرمایه‌گذاری‌های جدید؛ ایجاد رژیم مالیاتی انعطاف‌پذیر، مشمول صفر درصد مالیات بر واردات ماشین‌آلات صنعتی و ۱ درصد مالیات بر واردات مواد خام؛ و افزایش تعرفه‌های وارداتی به پیشنهاد

سکتور خصوصی روی ۸۰۰ قلم کالایی که از سوی سکتور صنایع داخلی تولید می‌گردد، از اقدامات حمایتی است که صنعتکاران از آن بهره‌مند شده‌اند.

د - رشد تجارت و ترانزیت

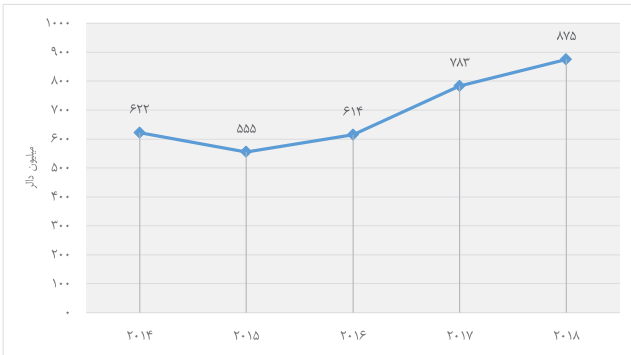
در دوره‌ی حکومت وحدت ملی، تجارت و ترانزیت یکی از ساحات پر دستاورد بوده است. با ایجاد دهلیزهای جدید ترانزیتی و توسعه زنجیره ارزش برای محصولات زراعتی در داخل کشور، صادرات افغانستان در سال مالی ۱۳۹۷ در مقایسه با سال مالی ۱۳۹۳، در حدود ۴۰ درصد رشد داشته است.

رفع وابستگی مطلق تجاری: حکومت با درک واضح از ضعف اقتصاد کشور در زمینه وابستگی مطلق تجاری به یک یا دو کشور، روی سیاست متنوع ساختن شرکای تجاری تمرکز نمود. در همین راستا، معاهدات تجاری بسیاری را با کشورهای آسیای میانه و منطقه عقد نمود که حجم تجارت افغانستان را با این کشورها گسترش داد.

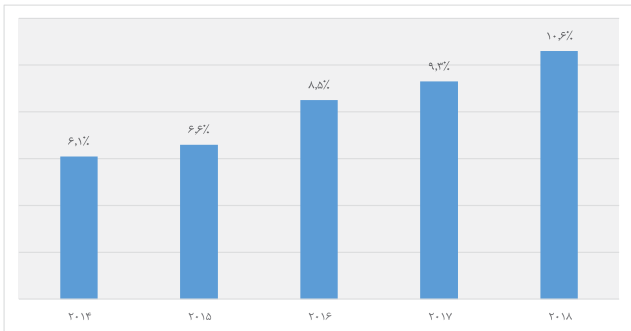
رفع وابستگی مطلق ترانزیتی: افغانستان تا چند سال پیش، برای واردات کالاهای مصرفی خود وابستگی شدیدی به بندر کراچی در پاکستان داشت که گاهی تبدیل به ابزار فشار سیاسی بر دولت و مردم افغانستان می‌گردید و قیمت‌ها را در بازار داخلی متزلزل می‌ساخت. از این رو، حکومت پالیسی اتصال منطقه‌یی با محوریت افغانستان را در پیش گرفت. اکنون «راه تاریخی لاجورد» افغانستان را از طریق زمین و بحر به اروپا متصل ساخته، «دهلیزهای هوایی» با کشورهای منطقه و اروپایی گشوده شده و محموله‌های صادراتی و وارداتی افغانستان از مسیر «بندر چابهار» به هند انتقال می‌یابد.

بهبود نسبی بیالانس تجارت: حمایت‌های گسترده حکومت از سکتور خصوصی، ایجاد دهلیزهای جدید ترانزیتی و گسترش لست شرکای تجاری افغانستان سبب گردیده تا بیالانس تجارت کشور در مقایسه با گذشته به صورت نسبی بهبود یابد.

میزان صادرات افغانستان در پنج سال اخیر (۲۰۱۴ الی ۲۰۱۸؛ مطابق با سال‌های مالی ۱۳۹۳ الی ۱۳۹۷)

درصد سهم صادرات از مجموع حجم تجارت (۲۰۱۴ الی ۲۰۱۸؛ مطابق با سال‌های مالی ۱۳۹۳ الی ۱۳۹۷)

عملیاتی شدن پروژه‌های ترانزیت انرژی منطقه‌یی با محوریت افغانستان:
یکی از پتانسیل‌های اقتصادی افغانستان، قرار گرفتن در بین آسیای جنوبی و آسیای مرکزی است؛ که نیازهای متقابل اقتصادی به یکدیگر دارند. تعامل اقتصادی بین این دو منطقه تنها از طریق خاک افغانستان امکان‌پذیر است. با درک این مهم، دیپلوماسی اقتصادی و سایر اقدامات مربوط در راستای عملی شدن طرح‌های ترانزیت انرژی از آسیای مرکزی به آسیای جنوبی تشدید یافت و در نتیجه آن، پروژه‌های بزرگ ترانزیت گاز تاپی (انتقال گاز ترکمنستان - افغانستان - پاکستان - هند) و ترانزیت برق کاسا ۱۰۰۰ (ترانزیت برق قرغیزستان و تاجکستان به افغانستان و پاکستان) وارد مرحله عملیاتی خود گردیدند و همچنین پروژه ترانزیت برق تاپ ۵۰۰ (ترکمنستان - افغانستان - پاکستان) در مرحله مطالعات تخنیکی و دیزاین قرار دارد.

د - توسعه زیربناها و تسهیلات ترانزیتی

حکومت در راستای پی‌ریزی بنیان‌های یک اقتصاد حقیقی و پایدار، احیای پتانسیل جیواکونومیک افغانستان و تحقق پالیسی مبدل نمودن کشور از میدان تقابل به نقطه تعامل میان کشورهای منطقه، اعمار و بهبود کیفیت زیربناهای ترانسپورتی را در اولویت کاری خود قرار داد.

توسعه زیربناهای ترانسپورت جاده‌یی: در چهار و نیم سال اخیر، مجموعاً ۹۰۵ کیلومتر سرک آسفالتی، ۵۴۰ کیلومتر سرک جغلی و ۷۱ پل به طول مجموعی ۴۰۶۹ متر از سوی وزارت فواید عامه در سراسر کشور اعمار گردیده و پروژه‌های بزرگ دیگر از جمله سرک‌های قیصار - لامان، جبل السراج - نجراب، فیض‌آباد - اشکاشم، شرنه - انگرورده، خط دوم کابل - جلال‌آباد، چاه انجیر - گرشک، یکولنگ - دره صوف، دوشی - بامیان، بخش دوم گردن دیوال - چغچران، ارملک - لامان و پروژه تونل و مسیر جدید سالنگ تحت کار است. حفظ و مراقبت بیش از ۹۰ هزار کیلومتر سرک آسفالتی و جغلی در سال‌های ۱۳۹۴ الی ۱۳۹۷ فعالیت عمده دیگر است.

پی‌ریزی بنیادها برای توسعه شبکه خط‌آهن: قانون جدید خط‌آهن مطابق به دیدگاه جدید شکل گرفته برای توسعه شبکه خط‌آهن نافذ گردید و ۱۱ مقرره مرتبط به این قانون نیز ترتیب شده است. همچنین، خط‌آهن آقینه - آتامراد که افغانستان را در بندر آقینه به ترکمنستان وصل می‌سازد، افتتاح گردیده و کار بازسازی خط‌آهن افغانستان - ترکمنستان در بندر تورغندی نیز تکمیل شد. افزون بر این، توافق ترکمنستان برای اعمار خط‌آهن تورغندی - هرات گرفته شده و ازبکستان نیز تعهد نموده تا افغانستان را در زمینه اعمار خط‌آهن مزارشریف - هرات همکاری نماید.

توسعه ترانسپورت هوایی: افغانستان در سال ۱۳۹۷ توانست تا بعد از ۲۶ سال کنترل حریم هوایی خود را با گماشتن متخصصین افغان به دست گیرد. همچنین، در جریان چهار سال اخیر، میدان‌های هوایی نیمروز، بامیان و فراه، ترمینل میدان‌های هوایی کندز، میمنه، قندهار و خوست، میدان هوایی محلی ولسوالی جاغوری و خط رنوی میدان هوایی زابل اعمار گردید.

تسهیلات زیربنایی و قانونی برای رشد ترانسپورت زمینی: جهت ایجاد بنیادهای حقوقی مؤثر برای سیستم ترانسپورتی کشور، قانون تنظیم ترانسپورت

جاده تدوین و نافذ گردید. همچنین جهت بهره‌برداری بهتر افغانستان از عضویتش در سازمان بین‌المللی تیر^۱، مقرره تطبیق سیستم تیر تدوین شد. افزون بر این، فاز اول و دوم ترمینل ترانسپورتی - مسافربری در شهرک بندری تورخم ولایت ننگرهار تکمیل شده و کار فاز سوم آن در جریان است.

ر - اصلاحات در سکتور معادن

حکومت با درک درست از چالش‌های موجود در سکتور معادن و همچنین داشتن تصویر روشن از تجارب کشورهایمانند کنگو که به «نفرین منابع»^۲ دچار شدند، یک استراتژی مؤثر و پایدار را برای توسعه کامل سکتور معادن طرح نمود. در همین راستا نقشه راه سکتور معادن ترتیب شد که هدف عمده آن آوردن اصلاحات گسترده و ظرفیت‌سازی در این سکتور است. نقشه راه سکتور معادن در ابتدا تمام محدودیت‌ها و چالش‌های سکتور معادن را موشکافی نموده و در ادامه ساحاتی که باید به ترتیب مورد اقدام قرار گیرد را اولویت‌بندی کرده است.

رسیدگی به قراردادهای بزرگ معادن: در راستای رسیدگی به قراردادهای بزرگ تعلیق‌شده و ضعیف، وضعیت قراردادهای بزرگ به شمول قرارداد حوزه نفتی آمودریا، قرارداد حوزه نفتی افغان - تاجک، پروژه سمت جبل‌السراج، پروژه سمت غوری، معدن مس شیدا در هرات، معدن طلای بدخشان، معدن مس بلخاب و پروژه سمت هرات مشخص گردید و تعدادی از این قراردادها به داوطلبی دوباره سپرده شده و یا دوباره عقد شدند. برعلاوه، معدن تالک ولایت ننگرهار، پروژه سمت ولایت سمنگان، معدن سنگ مرمر کتر - ننگرهار و معادن تراورتن^۳ ولایات غزنی و میدان وردک نیز به‌تازگی به داوطلبی سپرده شده است.

مبارزه با معدن‌کاری غیرقانونی: در نتیجه تشدید مبارزه با معدن‌کاری غیرقانونی، تاکنون در حدود ۵۸۴ مورد معدن‌کاری‌های غیرقانونی در سطح ولایت کابل تثبیت و مسدود گردیده است؛ که از آن جمله ۳۱۲ مورد حاضر به عقد قرارداد با وزارت معادن و پترولیم شده‌اند. همچنین در سال ۱۳۹۶، ۳۳ معدن‌کاری غیرقانونی در ۳۰۰ ساحه معدن شناسایی و تحت میکانیزم رسمی عقد قرارداد قرار گرفت.

اصلاحات در تنظیم منابع نفت و گاز: در راستای تنظیم بهتر منابع نفت و گاز، قانون جدید نفت و گاز (هایدروکاربن‌ها) نافذ و پالیسی ملی نفت و گاز تصویب شد. طبق پالیسی جدید، قراردادهای منابع نفت و گاز بررسی عمیق شده است. همچنین برای استخراج مؤثر منابع نفتی و گازی کشور از جمله حوزه نفتی آمودریا، حوزه نفتی افغان-تاجک، چاه‌های گاز یتیم‌تاق و دیگر ساحات مربوط، اقدامات عملی و اصلاحی روی دست گرفته شده است.

اصلاحات در جمع‌آوری عواید معادن: با تطبیق اصلاحات، پروسه‌های جمع‌آوری عواید معادن منظم شده و از آن نظارت گسترده صورت می‌گیرد. در نتیجه، در سال مالی ۱۳۹۶، عواید مجموعی سکتور معادن نسبت به سال قبل، ۷۰ درصد افزایش یافته و به ۷ میلیارد افغانی رسید.

ز - توسعه زیربنای مخابراتی

۸۹ درصد از مناطق افغانستان تحت پوشش خدمات مخابراتی قرار دارد و در نظر است که برای متباقی ۱۰ درصد ساحات دوردست، کوهستانی و صعب‌العبور نیز از طریق پروژه «شبکه مخابراتی برای قریه‌جات»^۱ با نصب ۱۵۰۰ آنتن و دستگاه مخابراتی، خدمات باکیفیت مخابراتی فراهم گردد. همچنین ۹,۷ میلیون مشترک اینترنت در افغانستان وجود دارد که در حدود ۲۸ درصد از جمعیت کشور را تشکیل می‌دهد. ساحه پوشش اینترنت در طی سال‌های ۱۳۹۴ الی ۱۳۹۶، از ۱۷ درصد به ۵۱ درصد گسترش یافته است.

توسعه شبکه فایبر نوری: وزارت مخابرات و تکنالوژی معلوماتی توانسته در چند سال اخیر ۲۵ ولایت را تحت پوشش شبکه فایبر نوری قرار دهد. برای توسعه فایبر نوری، در سه مرحله، در حدود ۱۵۲ میلیون دالر به مصرف رسیده و تا اخیر سال ۱۳۹۸ شبکه مذکور به ۹ ولایت باقی مانده با هزینه ۵۰ میلیون دالر به پایه اکمال خواهد رسید. برعلاوه، با خرید اینترنت از کشورهای آسیای میانه، ظرفیت شبکه فایبر نوری از ۱۰ جی‌بی به ۳۰ جی‌بی ارتقا داده شده است. برای رشد سریع شبکه فایبر نوری و جلب سرمایه‌گذاری سکتور خصوصی، پالیسی دسترسی باز به فایبر نوری اتخاذ شده تا سکتور خصوصی بتواند در زمینه فایبر نوری سرمایه‌گذاری نماید.

پروژه دیجیتال کاسا: هدف اساسی این پروژه اتصال آسیای میانه با آسیای جنوبی از طریق افغانستان با استفاده از شبکه فایبر نوری می‌باشد. تطبیق پروژه دیجیتال کاسا در سال ۱۳۹۷ آغاز شده و در مدت ۵ سال به پایه اكمال خواهد رسید.

ارتقای مولدیت ماهواره افغان ست ۱: در گذشته از پتانسیل مجموعی ماهواره افغان ست ۱ استفاده نمی‌شد و این پروژه به ضرر نشسته بود. برای اولین بار، در سال ۱۳۹۶، با افزایش فروش خدمات ماهورایی افغان ست ۱، عواید آن از مصارف پروژه فزونی یافت و با عاید سالانه ۱۵ میلیون دالر امریکایی به یک منبع عایداتی برای دولت تبدیل گردید.

چه مسیری را پیمودیم؟

سیاست خارجی

انکشاف اقتصادی

صلح

امنیت

حاکمیت قانون، اصلاحات و شفافیت

انکشاف اجتماعی

تلاش‌های حکومت وحدت ملی برای صلح و ثبات همه‌جانبه در کشور و انجام گفت‌وگوهای صلح به رهبری و مالکیت افغان‌ها در جهت رسیدن به صلح پایدار بی‌سابقه و خستگی‌ناپذیر بوده است. توجه جدی به این امر، در بعد داخلی سبب شد تا اجماع ملی به وجود آید، مذاکرات با حزب اسلامی گلبدین حکمتیار به موفقیت بینجامد، نقش علمای کرام در روند صلح تسجیل یابد و مشروعیت‌زدایی از جنگ علیه جمهوری اسلامی افغانستان با از بین بردن بسترهای فکری و اعتقادی جنگ صورت گیرد. در بعد خارجی نیز شاهد دستاوردهای قابل ملاحظه‌ای هستیم؛ چنان‌که سفرهای رئیس‌جمهور به کشورهای همسایه، اسلامی، منطقه و جهان و همچنین نشست‌های پی‌هم در این خصوص، از جمله ایجاد پروسه کابل، باعث شد تا اجماع منطقه‌یی و جهانی برای ختم جنگ در افغانستان به وجود آید، اقدامات تسهیل‌کننده کشورها افزایش یابد و از پیشبرد روند صلح به رهبری و مالکیت افغان‌ها و انجام گفت‌وگوهای بین‌افغانی حمایت شود.

تقویت شورای عالی صلح

از بین بردن بسترهای فکری و اعتقادی جنگ

ایجاد و تطبیق میکانیزم‌های عملی

الف - تقویت شورای عالی صلح

حکومت در راستای تلاش‌ها و تحقق صلح، بر استقلال عمل شورای عالی صلح تأکید نموده و زمینه‌ها را برای فعالیت بهتر این نهاد غیردولتی فراهم نموده است. نشست‌های داخلی و خارجی و کنفرانس‌هایی که این شورا دایر نموده است، اجماع ملی برای صلح را تحکیم بخشیده و تحرک در زمینه تحقق صلح را در ابعاد داخلی و خارجی ایجاد نموده است.

تدوین استراتژی ملی صلح: پس از ایجاد حکومت وحدت ملی و با توجه به دورنمایی که در جهت دستیابی به صلح پایدار از سوی رئیس‌جمهور غنی ارائه شد، مسؤولیت‌های شورای عالی صلح به رهبری جدید واگذار گردید. این تغییرات سبب شد تا استراتژی ملی صلح ساخته شده و خط‌مشی واحد و اهداف مشخصی در این راستا تعیین شود. شورای عالی صلح پنج هدف عمده کاری دارد که شامل تشکیل اجماع ملی، آغاز مذاکرات بین‌الافغانی، تطبیق برنامه ثبات محلی، تطبیق توافقنامه‌های صلح و بلندبردن ظرفیت‌ها در مورد صلح است.

نقش‌آفرینی در ایجاد اجماع ملی: شورای عالی صلح در راستای هدف نخست کاری خود، با سیاسیون، بزرگان قومی، بزرگان جهادی، مسؤولین نهادهای اکادمیک، جوانان، زنان، جامعه مدنی و چهره‌های شناخته شده از سراسر کشور، دیدار و مشوره کرده که تنها در مدت یک سال ۵۰۰ نشست را برای دریافت خواسته‌ها و نظریات تمام اقشار جامعه برگزار نموده است تا یک اجماع قوی در جهت رسیدن به صلح پایدار به وجود آید.

برگزاری نشست‌های مادران صلح: با هدف ارتقای نقش زنان در صلح و ایجاد شبکه‌های صلح بین زنان نشست‌های «مادران صلح» برنامه‌ریزی و برگزار شده‌اند. این نشست‌ها بر نقش مؤثر زنان در اعمار صلح اجتماعی و تبدیل فرهنگ خشونت به فرهنگ صلح تأکید داشته‌اند.

عهمده‌داری برگزاری لویه‌جرگه مشورتی صلح: نشست‌ها و کنفرانس‌های ملی به ابتکار شورای عالی صلح برگزار گردیده است که از جمله می‌توان به کنفرانس‌های مشورتی صلح با علما در زون‌های شمال، شرق، غرب و جنوب شرق؛ جلسه ملی مشورتی علمای دینی درباره صلح (جدی ۱۳۹۶)؛ کنفرانس ملی صلح با حضور بزرگان جهادی، قومی، و شورای ولایتی (حوت ۱۳۹۶) و کنفرانس ملی مشورتی جامعه مدنی، جوانان و زنان درباره صلح (جدی ۱۳۹۶)

اشاره کرد. این نشست‌ها سبب جمع‌آوری نظرات شرکت‌کنندگان و حمایت آنان از روند صلح شده است. در اواخر سال ۱۳۹۷ نیز با توجه به اوضاع کشور، شورای عالی صلح عهده‌دار برگزاری «لویه‌جرگه مشورتی صلح» شد.

ب - از بین بردن بسترهای فکری و اعتقادی جنگ

در مسیر رسیدن به صلح یکی از چالش‌های بزرگ، شکل گرفتن بسترهای فکری و اعتقادی برای مشروعیت‌بخشی به جنگ، در جریان چندین دهه بی‌ثباتی در افغانستان بوده است. در چهار سال گذشته حکومت به خاطر از بین بردن این بسترها و رسیدن به صلح و ثبات پایدار، زمینه‌ها را برای مردود دانستن جنگ علیه جمهوری اسلامی افغانستان از سوی علما فراهم نموده است. در بعد داخلی، علما این جنگ را با صدور «فتوای متفقه» ناجایز خواندند و در بعد بیرونی، علمای اسلام در عربستان سعودی این جنگ را نامشروع و «فتنه» اعلام داشتند. این دستاورد دو نتیجه مشخص داشته است: فشار ایدئولوژیک بر مخالفین مسلح و تأیید مشروعیت دینی نظام جمهوری اسلامی افغانستان.

صدور قطعنامه بوگور: کنفرانس سه‌جانبه علمای افغانستان، اندونیزیا و پاکستان در ۲۱ ثور ۱۳۹۷ در شهر بوگور اندونیزیا به منظور بحث روی تهدیدات علیه افغان‌ها برگزار شد. علما با صدور قطعنامه در این کنفرانس از تأمین صلح و رفاه در افغانستان حمایت کرده و از پیشنهاد صلح رئیس‌جمهور محمد اشرف غنی در کنفرانس دوم پروسه کابل استقبال کردند.

اصدار فتوای متفقه علمای افغانستان: نشست بی‌پیشینه ۲۹۰۷ عالم از سراسر افغانستان در کابل برگزار شد. علمای کشور ضمن این که بر رسیدن به صلح بین‌افغانی و پایدار تأکید نمودند، با صدور فتوای متفقه در تاریخ ۱۴ جوزای ۱۳۹۷ در تالار لویه‌جرگه، جنگ علیه جمهوری اسلامی افغانستان را ناجایز خواندند و عملیات انتحاری را حرام اعلام نمودند.

خطبه امامان حرمین شریفین در حمایت صلح: خطیبان حرمین شریفین در خطبه نماز جمعه (یکم سرطان ۱۳۹۷) به مسأله صلح و ثبات و آتش‌بس در افغانستان پرداخته‌اند. آنان ضمن دعا برای تأمین صلح و ثبات در افغانستان، خواهان ختم جنگ شدند. شیخ عبدالرحمان سدیس خطیب مسجدالحرام و شیخ عبدالله بن عبدالرحمان البعيجان امام مسجد النبوی (ص) با توسل به آیات قرآنی و احادیث شریف نبوی، از مخالفان و حکومت افغانستان خواستار صلح و

برقراری ثبات گردیدند. این سخنان، موقف جهان اسلام مخصوصاً علمای دینی را بیش از پیش در مورد ناجایز دانستن جنگ جاری افغانستان و ختم آن به هم نزدیک تر ساخت.

صدور اعلامیه بیت الحرام - مکه مکرمه: سازمان همکاری اسلامی «کنفرانس بین المللی علما» را درباره صلح و امنیت در افغانستان، برای دو روز، (۱۹ و ۲۰ سرطان ۱۳۹۷)، در شهرهای جده و مکه مکرمه برگزار نمود. این کنفرانس منتج به صدور «اعلامیه بیت الحرام - مکه مکرمه» شد که در آن جنگ کنونی در افغانستان منافی اصول و اساسات اسلام و مخالف حفظ جامعه اسلامی اعلام گردید و حملات انتحاری - که مردم بیگناه را هدف قرار می دهند - حرام دانسته شد. اعلامیه مکه جنگ جاری افغانستان را تقبیح نموده و از طرف‌های درگیر خواسته که «فتنه» را خاموش نموده، به صلح روی آورند. این سازمان آجندای صلح و آرامش در افغانستان را در صدر برنامه‌های خود^۱ قرار داد. به گونه‌ای که به تعقیب کنفرانس بین المللی علما، «نشست ویژه سازمان همکاری اسلامی درباره افغانستان» نیز در ۲۲ سنبله ۱۳۹۷ در جده دایر شد. پیش از این نیز رئیس اجرایی حکومت وحدت ملی در حاشیه سیزدهمین نشست سران سازمان همکاری اسلامی^۲ که با شعار «اتحاد و همبستگی برای عدالت و صلح» دایر شد، کشورهای اسلامی را به مبارزه مشترک با تروریسم در افغانستان و همکاری در تأمین صلح دعوت نمود و در حاشیه این نشست توافق ۸ کشور (عربستان سعودی، ترکیه، ایران، مالیزیا، اردن، پاکستان، مصر و بلاروس) را نیز در این مورد به دست آورده بود.

نشست مشترک علمای افغانستان و پاکستان: هیئت علمای افغانستان در سفر به پاکستان (۶-۷ میزان ۱۳۹۷) با علمای پاکستان دیدار نموده و با تعدادی از رهبران مذهبی و سیاسی آن کشور روی همصدا شدن علمای کرام در حمایت از پروسه صلح افغانستان گفت‌وگو نمودند. علمای پاکستان در این دیدارها وعده دادند که در روند صلح با شورای سرتاسری علمای افغانستان و شورای عالی صلح همکاری می کنند.

پ - ایجاد و تطبیق مکانیزم‌های عملی

حکومت در جریان فعالیت‌های خستگی‌ناپذیر برای رسیدن به صلح، مکانیزم

۱ نشست خیری حسین اونی بتسانی، سفیر سازمان همکاری اسلامی در افغانستان، ۱۵ اسد ۱۳۹۷
 ۲ ۲۶ حمل ۱۳۹۵، استانبول، ترکیه

عملی صلح پایدار را ایجاد نموده و اکنون برنامه‌های لازم را بر اساس «نقشه راه صلح» به پیش می‌برد.

ایجاد اجماع ملی: مشورت‌ها با اقشار جامعه به شمول سیاسیون و احزاب برای رسیدن به اجماع درباره صلح یک روند دوامدار از آغاز حکومت وحدت ملی از سوی رهبری دولت بوده است. این نشست‌ها نشان داد که اجماع ملی روی صلح شکل یافته است. بر پایه نشست‌های متعدد هشت ماهه، اهمیت و اعتبار قانون اساسی، شراکت بنیادی افغانستان با جامعه جهانی و مالکیت و رهبری حکومت افغانستان در پروسه صلح نکات مشترک همه اقشار می‌باشند.

ایجاد اجماع منطقه‌یی: رایزنی‌های دوجانبه و چندجانبه با کشورهای منطقه، جزئی از اقدامات قاطع حکومت برای رسیدن به صلح پایدار می‌باشد که این رویکرد، به وجود آمدن اجماع منطقه‌یی برای صلح را زمینه‌سازی نمود و کشورهای شامل در این دایره را متقاعد ساخت تا بپذیرند که صلح و ثبات در افغانستان متضمن صلح و ثبات در منطقه است. در این راستا می‌توان از نشست‌های تاشکند، کنفرانس شانگهای، قلب آسیا، سازمان همکاری اسلامی و تدویر مذاکرات سه‌جانبه بین وزرای امور خارجه افغانستان، پاکستان و چین و ایجاد و برگزاری «پروسه کابل» نام برد.

پروسه کابل: راه‌اندازی پروسه کابل به منظور ایجاد چتر واحد برای پیشبرد روند صلح صورت پذیرفت. دو نشست این پروسه در ۱۶ جوزا ۱۳۹۶ و ۹ حوت ۱۳۹۶ تدویر یافت. این نشست‌ها که با اشتراک نمایندگان بیش از ۲۰ کشور و سازمان دایر شده است، در زمینه ایجاد اجماع بین شرکت‌کنندگان و ارائه پیشنهاد واضح صلح به طالبان افغان به منظور ورود آنان به گفت‌وگوها بدون پیش‌شرطی از سوی حکومت، گام ارزشمندی در روند صلح بوده است.

اعلام نقشه راه صلح: رئیس‌جمهور غنی در نشست جنیوا روی موضوع افغانستان (۷ قوس ۱۳۹۷) که برای تعهدات متقابل با جامعه جهانی برگزار شده بود، «نقشه راه صلح» مدون خویش را ارائه کرد. در این نقشه راه بر توافقنامه صلحی تأکید شده که با در نظر داشت چهار نکته، طالبان بخشی از یک جامعه مردم‌سالار و همه‌شمول گردند: تأمین مکلفیت‌های تمام اتباع به خصوص زنان بر اساس قانون اساسی؛ پذیرش قانون اساسی و یا تعدیل آن بر اساس احکام قانون اساسی؛ پیشبرد امور خدمات ملکی و نیروهای امنیتی و دفاعی بر اساس

قانون؛ اجازه ندادن به فعالیت گروه‌های مسلحی که با شبکه‌های تروریستی خارجی، سازمان‌های مخرب خارجی، نهادهای دولتی و یا غیردولتی رابطه داشته و در جست‌وجوی نفوذ در افغانستان باشند. این نقشه راه زیر عناوین جداگانه به مالکیت صلح، رهبری صلح، ماهیت و ابعاد جنگ، مذاکرات صلح با طالبان، اجماع منطقه‌یی، و اجماع جهانی پرداخته است. نقشه راه، جنگ افغانستان را تحمیل شده، بدون محدودیت، اعلام‌ناشده و در حال تحول خوانده که چهار عامل دارد: شبکه‌های تروریستی فرامرزی، سازمان‌های جنایتکار فرامرزی، همسایگانی که وجیبه خود را در قبال تروریزم انجام نمی‌دهند، و طالبان افغان که برای سه عامل دیگر نیز زمینه را فراهم ساخته است. در این سند به ایجاد تیم مذاکره‌کننده ۱۲ نفری و بورد مشورتی متشکل از ۹ کمیته تصریح شده است که با فرمان رئیس‌جمهور ایجاد و آغاز به کار نموده است.

استفاده مؤثر از گروه چهارجانبه هماهنگی صلح: کشورهای افغانستان، پاکستان، ایالات متحده و چین گروه چهارجانبه هماهنگی صلح را برای رسیدن به توافق در مورد نقشه راه رسیدن به صلح ایجاد نمودند. حضور فعال افغانستان در شش نشست این گروه (۲۱ جدی ۱۳۹۴ الی ۲۴ میزان ۱۳۹۶) سبب شد که پاکستان در چارچوب یک نقشه راه، تعهداتی را در قبال روند صلح بپذیرد. گرچه پاکستان اقدامات عملی را در راستای تعهداتش انجام نداد، اما افغانستان توانست در مورد روند صلح و کم‌کاری پاکستان در مبارزه با تروریزم، از این نشست‌ها به عنوان فرصتی برای همسو ساختن دیدگاه جهانی با خود استفاده کند.

تدوین پلان عمل افغانستان و پاکستان برای صلح و همبستگی: در چهارمین دور نشست مقامات افغانستان و پاکستان در وزارت امور خارجه پاکستان در اسلام‌آباد، در ۲۴ ثور ۱۳۹۷، «پلان عمل صلح و همبستگی»^۱ نهایی شد. چنان که در اعلامیه مشترک این نشست آمده است، این پلان به تاسی از توافقات در دیدار مؤرخ ۱۷ حمل ۱۳۹۷ رئیس‌جمهور غنی و شاهد خاقان عباسی صدراعظم پاکستان در کابل، نهایی گردیده و در آن ۵ گروه کاری توظیف شده‌اند. این پلان زمینه‌ساز تقویت اعتماد و تعمیق تعامل در روابط دوجانبه بوده و یک ساختار برای دریافت راه‌حل‌ها به نگرانی‌های دو جانب است. پنج گروه کاری شامل سیاسی - دیپلماتیک، نظامی، استخبارات، اقتصاد و مهاجرین در

۳۱ سرطان ۱۳۹۷ آغاز به کار نموده‌اند. پلان عمل صلح و همبستگی در واقع طرح پیشنهادی رئیس‌جمهور غنی در نشست دوم پروسه کابل بر پایه گفت‌وگوی «دولت با دولت» بود.

آتش‌بس با طالبان افغان: به دنبال مشوره‌ها با اقشار گوناگون و فتوای متفقه علمای دینی، جمهوری اسلامی افغانستان روزهای ۲۷ ماه مبارک رمضان الی پنجم عید ۱۴۳۹ (جوزای ۱۳۹۷) را آتش‌بس اعلام کرد. در قبال اعلام آتش‌بس بی‌سابقه، طالبان نیز سه روز عید فطر را آتش‌بس اعلام کردند. این رویداد تاریخی سه نکته را به همراه داشت: وجود حوصله‌مندی در جامعه افغانستان و درک ضرورت حرکت به سوی آینده درخشان؛ غلط ثابت شدن تن ندادن سطوح جنگی طالبان به صلح؛ تعهد نیروهای امنیتی و دفاعی افغانستان.^۱

نقش تسهیل‌کننده ایالات متحده امریکا: دیپلوماسی فعال افغانستان، با درنظرداشت ابعاد گوناگون جنگ جاری، زمینه را برای نقش تسهیل‌کننده ایالات متحده امریکا در راستای صلح فراهم کرد و پس از یک و نیم دهه، این کشور را به ایفای نقش در بهبود تعاملات صلح با همسایه‌های افغانستان متقاعد ساخت. حکومت هماهنگی‌های لازم کاری نماینده خاص وزارت امور خارجه امریکا در امور صلح افغانستان را بر اساس منافع ملی افغانستان و مالکیت افغانی صلح تحکیم بخشیده و همچنین در هر مرحله بر گفت‌وگوهای صورت‌گرفته نظارت کامل داشته است.

نشست‌های چهارجانبه افغانستان، عربستان، امارات و امریکا: این نشست‌های چهارجانبه با شرکت مشاوران امنیت ملی چهار کشور با نخستین نشست در واشنگتن (۵ حمل ۱۳۹۷) آغاز شد. نشست‌های بعدی به تاریخ‌های ۲ اسد، ۲۴ عقرب و ۲۵ قوس ۱۳۹۷ در ابوظبی تدویر شدند. مبارزه مشترک علیه گروه‌های تروریستی بین‌المللی، خشکاندن منابع مالی تروریستان، روند صلح افغانستان، همکاری‌های منطقه‌یی و گفت‌وگوی مستقیم با طالبان موضوعات این چهار نشست بوده است. در نشست اخیر، «نقشه راه صلح» و تعامل مستقیم دولت افغانستان با طالبان برای راه‌اندازی گفت‌وگوهای بین‌افغانی مورد بحث قرار گرفت.

چه مسیری را پیمودیم؟

سیاست خارجی

انکشاف اقتصادی

صلح

امنیت

حاکمیت قانون، اصلاحات و شفافیت

انکشاف اجتماعی

تأمین امنیت به مثابه‌ی یکی از خواسته‌های مهم و اساسی مردم افغانستان همیشه قابل بحث بوده که با توجه به اهمیت آن، حکومت وحدت ملی طی چهار سال گذشته دستیابی به این مأمول و ثبات سرتاسری در کشور را در صدر برنامه‌های خویش قرار داده است. قوای امنیتی و دفاعی پس از چهار سال، در وضعیت اکمالاتی بالای ۹۰ درصد قرار گرفته، سوق و اداره منسجم، هماهنگ و واحد شده، اصلاحات از روی پلان امنیتی چهارساله صورت می‌پذیرد، مورال نیروها تقویت شده، ظرفیت قوا در عملیات‌های مستقلانه افزایش یافته و نیروهای امنیتی و دفاعی با قهرمانی‌های خود از استقلال و تمامیت ارضی کشور رشادت‌مندانانه دفاع نموده‌اند.

حفظ و تحکیم جغرافیای سیاسی و دفاع از تمامیت ارضی

ایجاد سرقوماندانی اعلاى قوای مسلح و مرکز ملی توحید

اعلام استراتیژی ایالات متحده امریکا در قبال آسیای جنوبی و افغانستان

سفر هیئت شورای امنیت سازمان ملل متحد به کابل

استراتیژی منطقه‌یی مبارزه با تروریسم | تدوین و تطبیق پلان امنیتی چهارساله

اصلاحات گسترده و پایدار

سرمایه‌گذاری دوامدار روی نیروهای امنیتی و دفاعی

ظرفیت‌سازی نیروها | افزایش مؤثریت عملیات‌ها

بهبود مسایل حقوق بشری | کاهش فساد در نهادهای نظامی

تقویت مورال نیروها و تعریف واضح دشمن

بهبود معیشت نیروها و خانواده آنان

رفع خلأهای قانونی در بخش نظامی | مبارزه با مواد مخدر

الف - حفظ و تحکیم جغرافیای سیاسی و دفاع از تمامیت ارضی

در حالی که حمایت‌های همه‌جانبه نیروهای بین‌المللی، ضمن کاهش چشمگیر شمار آنان در افغانستان، به آموزش، مشوره‌دهی و تجهیز تقلیل یافت (سال ۲۰۱۴) و مسؤولیت‌های امنیتی به نیروهای افغان واگذار گردید، گروه‌های تروریستی با محاسبات نادرست سعی داشتند که حداقل شماری از ولایت‌ها را سقوط دهند و جغرافیای سیاسی افغانستان را به دو بخش تقسیم کنند. ناکامی دشمن در رسیدن به اهداف شوم و دستاورد عمده نیروهای امنیتی و دفاعی کشور از اثر قهرمانی‌های‌شان بود که تضمین بقای نظام گردید.

ب - ایجاد سرقوماندانی اعلائی قوای مسلح و مرکز ملی توحید

با توجه به شرایط دشوار جنگ تحمیلی، رئیس‌جمهور «سرقوماندانی اعلائی قوای مسلح» و «مرکز ملی توحید» را تشکیل داد تا رهبری جنگ به شکل درست آن صورت گیرد و به هماهنگی نیروها نیز به شکل مسلکی و کاراً توجه شود. این مرکز به طور ۲۴ ساعته با ارگان‌های امنیتی و جزوتام‌ها در سرتاسر کشور در تماس بوده، هدایات سرقوماندان اعلا را به آنان ابلاغ کرده و وضعیت جنگ را به مسؤولین امنیتی گزارش می‌دهد.

پ - اعلام استراتیژی ایالات متحده امریکا در قبال آسیای جنوبی و افغانستان

دیپلوماسی موفق رهبری حکومت وحدت ملی در داخل و خارج از کشور و نیز ارائه نظریات سازنده درباره وضعیت منطقه به ویژه نقش نیروهای امنیتی در مبارزه علیه تروریسم جهانی، موجب شد که یک اتفاق نظر میان حکومت افغانستان و حکومت ایالات متحده امریکا در مورد از بین بردن ریشه‌های تروریسم در منطقه به وجود آید. این مباحث زمینه‌ساز تدوین استراتیژی ایالات متحده امریکا در قبال آسیای جنوبی و افغانستان شد که در آن روی دوام کمک به افغانستان در مبارزه با تروریسم، اتخاذ سیاست مبتنی بر شرایط در برابر سیاست مبتنی بر محدودیت زمانی، تأکید بر تحکیم ملت‌سازی از سوی افغان‌ها و اتخاذ موقف شدید علیه اقدامات پاکستان در حمایت از تروریسم، تفویض صلاحیت‌های بیشتر تصمیم‌گیری به نظامیان در ساحه، و نقش بیشتر اقتصادی هند در افغانستان تأکید شده است.

ت - سفر هیئت شورای امنیت سازمان ملل متحد به کابل

هیئت بلندپایه ۱۵ نفری شورای امنیت ملل متحد در تاریخ ۲۵ جدی ۱۳۹۶ به منظور بررسی وضعیت سیاسی و امنیتی افغانستان و رسیدگی به شکایات درج شده کشور در شورای امنیت سازمان ملل به کابل سفر کرد. این نخستین سفر یک هیئت از شورای امنیت ملل متحد به کابل پس از سال ۱۳۸۰ بوده است که رهبری آن را نیز رئیس دوره‌ی شورا به عهده داشت. افغانستان شواهد و نمونه‌هایی از تحرک، فعالیت، آموزش و تمویل گروه‌های تروریستی به شمول داعش در خارج از افغانستان را با اعضای هیئت شریک ساخت. در پی این سفر، جلسه اختصاصی شورای امنیت ملل متحد به تاریخ ۲۹ جدی ۱۳۹۶ در مقر آن سازمان با عنوان «ایجاد مشارکت منطقه‌ی در افغانستان و آسیای مرکزی به عنوان یک الگوی تأمین امنیت و توسعه» دایر شد. در این نشست بر ادامه نبرد علیه تروریسم، فشار بر لانه‌ها و حامیان آن، حمایت از افغانستان، ضرورت مبارزه همگانی علیه تروریسم و بازسازی اقتصاد افغانستان تأکید صورت گرفت و بر دستاوردهای افغانستان نه تنها صحنه گذاشته شد که چشمگیر عنوان گردید. همچنین شورای امنیت سازمان ملل متحد از روند صلح به رهبری افغان‌ها حمایت کرد و در نشست مطرح شد که پاکستان باید برای آوردن صلح و ثبات در افغانستان سهم بگیرد.

ث - استراتژی منطقه‌ی مبارزه با تروریسم

حکومت تحت پروسه استانبول با هدف ایجاد یک چارچوب مشترک منطقه‌ی برای مبارزه با افراط‌گرایی و تروریسم به رایزنی پرداخته است. در این راستا، افغانستان موفق شد تا پیش‌نویس «استراتژی منطقه‌ی مبارزه با تروریسم»^۱ را مطابق با ماده ۲۵ اعلامیه پنجمین کنفرانس قلب آسیا در اسلام‌آباد (۲۰۱۵) با هماهنگی کشورهای عضو و حامی، تدوین کند. از این پیش‌نویس در اعلامیه ششمین کنفرانس قلب آسیا استقبال شد و بر نهایی‌سازی آن تأکید گردید.^۲ تأیید این چارچوب مشترک به شکل رسمی از سوی کشورهای منطقه، الزام حقوقی برای مبارزه مشترک علیه تروریسم در منطقه را به وجود خواهد آورد.

ج - تدوین و تطبیق پلان امنیتی چهارساله

پلان امنیتی چهارساله حکومت زمینه ارزیابی نیروها را فراهم کرد که بر بنیاد آن تشکیلات و ساختارها در حال تنظیم است. پلان امنیتی چهارساله از سوی شورای امنیت ملی افغانستان روی سه محور اصلاحات گسترده، ظرفیت‌سازی نیروهای امنیتی و دفاعی، و سرمایه‌گذاری روی نیروها طرح و ترتیب شد که از سوی جامعه جهانی و ایالات متحده امریکا استقبال و مورد حمایت جدی قرار گرفت.

چ - اصلاحات گسترده و پایدار

اصلاحات گسترده و پایدار در سطوح بالا و پایین نیروهای امنیتی و دفاعی کشور، باعث کاهش فساد اداری شده و نه‌تنها مورال نیروها را تقویت بخشیده که بر عملکرد آنان نیز تأثیر مثبت گذاشته و موفقیت‌های‌شان را افزایش داده است.

ایجاد قومانده واحد برای تأمین امنیت: به منظور اصلاح تشکیلاتی و تنظیم قومانده واحد برای انجام عملیات‌ها و تأمین امنیت، قوای سرحدی و نظم عامه از وزارت امور داخله به وزارت دفاع ملی منتقل شده است. این نیروها در هماهنگی با نیروهای اردوی ملی ظرفیت خوبی را تشکیل خواهند داد تا ساحات را به گونه اساسی حفظ نمایند. همچنین در وزارت دفاع ملی اقدامات جهت رفع تورم تشکیلاتی در قرارگاه‌ها، جلوگیری از تداخل وظیفوی، تدارک منابع جهت ایجاد قابلیت‌های جدید طبق اولویت‌های تشکیلاتی اردوی ملی، رشد ظرفیت‌ها و ارتقای قابلیت‌های اردوی ملی صورت گرفته‌اند.

متمرکز ساختن پولیس به تنفیذ قانون: جنگ تحمیلی و شدت یافتن آن برای سال‌ها، مانع تمرکز پولیس ملی به وظیفه اصلی آن یعنی تنفیذ قانون شده است. با دور ساختن پولیس از مأموریت جنگی، این نیروها در زمینه تحقق عدالت و دفاع از حقوق بشر متمرکز شده‌اند.

ارتقای فرقه عملیات‌های خاص به قول اردو: نیروهای کومان‌دو پیش از این در چوکات ۲ لوا و ۱۰ کندک فعالیت داشتند، اما با درنظرداشت مؤثریت فعالیت آنان در عملیات‌ها و تأمین امنیت، تشکیل این نیروها دو برابر و به شکل قول اردو تنظیم گردید. همچنین ۲ لوی ضربتی و وظایف خاص ملی نیز در این تشکیلات اضافه شد.

بازسازی و تقویت قوای هوایی: در چارچوب وزارت دفاع ملی، سالانه دهها جوان از پوهنتون هوایی فارغ می‌شوند و اکنون بیش از صدها تن در این مرکز تحصیلی مصروف آموزش‌های مسلکی‌اند. مدیریت تنظیم و اداره قوت‌ها یک اصل مهم برای تقویت نیروها بوده که جهت اصلاحات در این خصوص، تعداد بست‌های قوای هوایی به سه برابر افزایش یافته و به پروازهای هلیکوپترهای بلک هاک، MD-530، UH-60 و طیارات بال ثابت C-208 و سوپرتکانو A-29 نیز توجه جدی صورت گرفته است تا این ظرفیت‌ها مدیریت درست شده و به شکل مؤثر و هدف‌مند از آنان استفاده گردد.

ایجاد گارنیزبون: قوماندانی عمومی گارنیزبون کابل به مثابه قوت رهبری‌کننده تیم امنیتی کابل، جهت اجرای عملیات‌های آنی، جلوگیری از فعالیت گروه‌های تروریستی، کنترل افراد و گروه‌های مسلح غیرمسئول، جلوگیری از غصب ملکیت‌های عامه و دولتی، تأمین امنیت تظاهرات، اتخاذ تدابیر امنیتی خط سیر و محلات برگزاری کنفرانس‌های ملی و بین‌المللی، مقابله با فعالیت‌های خصمانه و قانون‌شکنی، در حمایت پولیس و امنیت ملی فعالیت دارد.

ملکی‌سازی بست‌های غیرنظامی: وزارت دفاع ملی بر اساس فرمان ریاست جمهوری اسلامی افغانستان و تعهدات با جامعه جهانی، تا کنون ۱۱ بست به سطح ریاست، ۷۰۰ بست افسری و ۳۵۰۰ بست بریدملی و سربازی را به بست‌های ملکی مطلق تعدیل نموده که روند تقریری‌ها از سوی کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی ادامه دارد. همچنین در وزارت امور داخله ۲۱۰۰ بست مالی و تدارکاتی ملکی شده و طی سه مرحله ۲۴۶ تن از افراد متخصص در این بست‌ها گماشته شده‌اند.

رقابت آزاد تعیینات افسران نظامی: برای نخستین بار در وزارت امور داخله تعیینات ۳۰۰ بست افسر بلندرتبه در مرکز و ولایات شامل آمرین امنیت ولایات، آمرین حوزه‌های امنیتی، مدیران مبارزه با جرایم جنایی، کشف، لوژستیک، ممر، اعاشه، تخنیک و سرحدی از طریق رقابت آزاد صورت گرفت.

اصلاحات در پاسپورت: ریاست پاسپورت که روزانه ۴۰۰۰ الی ۴۵۰۰ جلد پاسپورت را صادر و توزیع می‌نماید، یکی از نمونه‌های اصلاحات اداری و سیستم‌سازی در زمان حکومت وحدت ملی است. نظر به چهار سال گذشته، ظرفیت توزیع پاسپورت به دو برابر افزایش یافته و ارائه خدمات برای شهروندان

ساده‌سازی و آسان شده است.

ح - سرمایه‌گذاری دوامدار روی نیروهای امنیتی و دفاعی

سرمایه‌گذاری دوامدار روی نیروهای امنیتی و دفاعی کشور به مثابه‌ی تضمین حاکمیت ملی، حفظ تمامیت ارضی و پاسداری از قانون، شامل پلان امنیتی حکومت وحدت ملی بوده که با عملی شدن آن، حمایت قاطع از نیروها صورت گرفته، دانش مسلکی‌شان تقویت شده و مهارت‌های‌شان در میدان‌های نبرد افزایش می‌یابد تا میزان دستاوردها به بلندترین سطح برسد. در این راستا می‌توان از جلب سرمایه‌گذاری روی نیروهای امنیتی برای ۴ سال تا ۶ میلیارد دالر و افزایش ۳ برابری کمیت نیروهای هوایی، جلب اکمال قطعات و جزوات‌های قوماندانی عمومی قوای هوایی با انواع سلاح و وسایط، به دست آوردن طیاره و هلیکوپتر از نوع بلک‌هاک، Mi-24، A-29، C-130، MD-530 و Cheetal، کمک چین برای ترمیم وسایل نظامی، کمک ۱۰ هزار میل کلاشنیکوف از سوی روسیه و خریداری هزاران موتر زرهی از سوی ایالات متحده امریکا برای نیروهای امنیتی و دفاعی یادآوری کرد.

خ - ظرفیت‌سازی نیروها

ظرفیت‌سازی نیروها که یکی از بخش‌های حایز اهمیت پلان امنیتی چهارساله را شکل می‌دهد، نیروهای امنیتی و دفاعی کشور را قادر ساخته تا در بسیاری از صفوف زمینی و هوایی به شکل مستقلانه عملیات‌ها را نه تنها انجام که مؤثریت آنها را نیز افزایش دهند.

فراهم‌آوری فرصت‌های تحصیلی: ۱۱۹۵۵ تن از اکادمی ملی نظامی، اکادمی افسران جوان، اکادمی افسران جوان هوایی و مکتب منتخبه افسری (OCS) فارغ‌التحصیل شده و به صفوف اردوی ملی پیوسته‌اند. اکادمی پولیس نیز در طول سال‌های ۱۳۹۵ الی ۱۳۹۷ به تعداد ۱۳۰۶ تن را فارغ‌التحصیل نموده است. همچنین در طول چهار سال گذشته از سوی وزارت دفاع ملی ۵۰۹۶ افسر، بریدمل و محصل به ۲۳ کشور، و از سوی وزارت امور داخله ۴۴۳۴ محصل به ۳۳ کشور و ۱۲۶ تن دیگر به دوره ماستری استف کالج معرفی و اعزام شده‌اند. تاکنون ۵۴۹ افسر و بریدمل قوای هوایی پس از تحصیلات در خارج کشور در قوای هوایی اجرای وظیفه می‌کنند. همچنین بیش از ۷۰۰ تن از مؤلفین اردوی ملی، تعلیمات پروازی شب و روز را تکمیل نموده و در بخش‌های گوناگون ۲۷۸۹

تن کورس‌های مسلکی را سپری نموده‌اند.

بهره‌گیری از ظرفیت بانوان: از آغاز حکومت وحدت ملی بیش از ۲۱۴۰ بانو در وظایف گوناگون وزارت دفاع ملی جذب شده و مشغول ایفای وظیفه می‌باشند. همچنین ۱۲۵۳ بانو در چارچوب پولیس ملی جذب شده‌اند.

اجرای ترفیع و تقاعد: تقاعد واجدین شرایط به منظور بهره‌گیری از ظرفیت‌های جوان و ایجاد تحرک در صفوف نیروهای دفاعی و امنیتی از سوی حکومت وحدت ملی روی دست گرفته شد. قانون امور ذاتی افسران، بریدملان و ساتنمنان با نشر در جریده رسمی در عقرب ۱۳۹۶ نافذ گردید. در این بخش ۲۵۸۷ افسر پولیس ملی به شمول ۲۹۳ جنرال، و همچنین صدها تن از اردوی ملی به تقاعد سوق داده شدند. باید گفت مطابق قانون بیش از ۱۹۸۰۰ مورد ترفیع در اردوی ملی و صدها مورد در پولیس ملی اجرا شده است.

د - افزایش مؤثریت عملیات‌ها

حکومت با وجود شدت یافتن جنگ تحمیلی توانست که در سه عرصه در چگونگی عملیات‌ها تغییر ایجاد کند: رویکرد تهاجمی؛ راه‌اندازی مستقلانه عملیات؛ و افزایش هماهنگی در عملیات مشترک.

طرح و اجرای عملیات‌های بزرگ و عاجل: چهار عملیات بزرگ به نام‌های امید، شفق، خالد و نصرت از سوی نیروهای افغان راه‌اندازی شدند که شامل حملات کماندویی، شبانه و ضربات هوایی در ولسوالی‌های زیر تهدید بلند و خطوط فواصل آنها با ولسوالی‌های همجوار بوده است. از اثر عملیات‌های بزرگ و نیز عاجل، در کنار دیگر تلفات دشمن، حداقل ۲۴ مسؤل رده‌بالا و کلیدی مخالفین مسلح کشته شده، ضربات سنگین به داعش وارد گردیده و ۴۲۴ نیروی خودی از قید دشمن آزاد شده‌اند.

سرکوب داعش: عملیات‌ها علیه داعش سبب پاکسازی ولسوالی‌های درزاب و قوش‌تپه در جوزجان و ولسوالی‌های خوگیانی، اچین، پچیراگام و منطقه توره‌بوره در ننگرهار شده است. همچنین ضمن از بین بردن ۸۱۰۷ عضو داعش، رهبران این گروه از جمله حافظ سعید، عبدالحسیب مشهور به حسیب لوگری، ابوسعید و ابوسعید اربابی کشته شده‌اند، بیش از ۲۰ عضو کلیدی دیگر آن هلاک شده و ۲۲۵ تن آنان در ولسوالی درزاب به پروسه صلح پیوسته‌اند.

تأمین امنیت شاهراه‌ها: وزارت امور داخله در هماهنگی با نیروهای دفاعی و امنیتی به منظور تأمین امنیت شاهراه‌ها پلان مشترک را تدوین و به منصفه اجرا گذشته که در این پلان، تأمین امنیت مسیر شاهراه‌های عمومی و مسیرهای ولایتی و ولسوالی‌ها نیز در نظر گرفته شده است.

ذ - بهبود مسایل حقوق بشری

در چهار سال گذشته، با توجه به تلاش‌های همه‌جانبه حکومت، نیروهای امنیتی و دفاعی به رعایت مسایل حقوق بشری در جنگ، بیشتر مکلف شده‌اند. در این راستا به عنوان یک ارزش مهم اقدامات لازم انجام شده و نظارت‌های مستمر و بازدید از نظارت‌خانه‌ها نیز صورت می‌گیرد. وزارت دفاع ملی ۴ پالیسی را در بخش‌های حقوق بشردوستانه و حقوق بشر، محافظت از اطفال در منازعات مسلحانه، جلوگیری و منع استخدام اطفال در نیروهای دفاعی و اخلاقیات و قوانین پرسونل تدوین نموده است. جهت رعایت حقوق بشری در وزارت امور داخله نیز از جذب اطفال و اعمال شکنجه جلوگیری شده که در صورت ارتکاب اقدامات جزایی صورت می‌گیرد. همچنین ریاست عمومی امنیت ملی با نظارت دوامدار، دسترسی متهمان به وکیل مدافع، جلوگیری از استخدام اطفال زیر سن قانونی، عدم نگهداری اطفال در نظارت‌خانه‌های امنیت ملی و اقدامات جزایی در برابر تخطی‌کنندگان، در زمینه حقوق بشر اقدامات لازم را عملی نموده است.

ر - کاهش فساد در نهادهای نظامی

برای کاهش فساد در نهادهای امنیتی و دفاعی، در چهار سال گذشته اصلاحات و دستاوردهای چشمگیری به میان آمده و در این راستا می‌توان از به وجود آمدن شفافیت در قراردادها، ایجاد سیستم‌های بایومتریک و الکترونیک در بخش‌های متعدد، نصب کمره‌های امنیتی در محلات لازم، تنظیم معیاری اکمالات و رسیدگی به موقع به شکایات، یادآوری نمود. صرفه‌جویی حاصل از قراردادها سبب فراهم شدن کوپون برای ۱۲ هزار خانواده شهدای نیروهای امنیتی و دفاعی، در مرحله اول، شده است.

رسیدگی به دوسیه‌های فساد اداری: وزارت امور داخله ۲۹۳ دوسیه فساد اداری به مظنونیت ۵۵۸ تن به شمول افسران عالی‌رتبه و بلندرتبه را به نهادهای عدلی و قضایی سپرده است. وزارت دفاع ملی نیز ۹۹ دوسیه فساد اداری منسوب به ۲۹۹ تن به شمول افسران و بریدملان را به خارتوالی‌های مبارزه با جرایم فساد

اداری و مرکز عدلی و قضایی جرایم سنگین لوی‌خارنوالی احاله نموده است. همچنین ایجاد ۳۵ مرجع تماس برای ثبت مشکلات، سیستم ثبت قضایای فساد اداری، کمیته‌های شفافیت در همه ادارات از سوی وزارت امور داخله و ایجاد بورد عالی مبارزه علیه فساد، کمیسیون مبارزه علیه فساد و کمیته‌های مربوط و سیستم تعقیب قضایای فساد در ادارات عدلی و قضایی از سوی وزارت دفاع ملی صورت گرفته است.

افزایش شفافیت در قراردادها: یک منبع عمده فساد در نهادهای امنیتی و دفاعی عقد قراردادها بوده که از حجم بالایی برخوردار است. به منظور ایجاد شفافیت در این قسمت، بخش عمده‌ای از قراردادها زیر نظر کمیسیون تدارکات ملی انجام شده‌اند و همچنین در نهادهای مربوط، بست‌های غیرنظامی ملکی‌سازی شده‌اند. از اثر این رویکردها حدود ۱۰ میلیارد افغانی در قراردادهای وزارت دفاع ملی و ۷,۱ میلیارد افغانی در قراردادهای وزارت امور داخله صرفه‌جویی شده است. این صرفه‌جویی‌ها مبالغ قابل توجهی را برای رسیدگی به وضعیت معیشتی خانواده‌های شهدا فراهم نموده است.

ز - تقویت مورال نیروها و تعریف واضح دشمن

حفظ و تقویت مورال نیروها با حمایت‌های مادی و معنوی از آنها صورت گرفته و تعریف واضح دشمن، انگیزه مبارزه آنان را تقویت نموده است.

حفظ و تقویت مورال نیروها: یکی از اولویت‌های حکومت، بلند بردن روحیه نیروهای امنیتی و دفاعی و رسیدگی به خانواده‌های قربانیان قوای مسلح بوده که منتج به رشادت‌ها و پایمردی آنان در صفوف جنگ شده است. توجه جدی به اکمالات نیروها، سطح اکمالات در اردوی ملی را به بیش از ۹۰ درصد و در پولیس ملی در برخی از بخش‌ها به صد درصد رسانده است. جلب حمایت اقشار گوناگون جامعه، جلب حمایت علما برای مردود اعلام کردن جنگ تحمیلی علیه دولت، و نام‌گذاری نهم حوت به عنوان «روز ملی حمایت از نیروهای دفاعی و امنیتی کشور» از اقدامات مؤثر حکومت در این راستا بوده است. همچنین اجرای ترفیعات و تفویض ۱۲۲۲ مدال و ۶۷ قاب نشان به نیروهای امنیتی و دفاعی قابل یادآوری است.

تعریف واضح از دشمن: رئیس جمهوری اسلامی افغانستان به عنوان سرقوماندان اعلاى قوای مسلح، تعريف واضح از دشمن را ارائه کرد که سه گروه عمده در این صف قرار گرفتند: تروریستان و دهشت‌افگان؛ قاچاقبران؛ و مافیای مواد مخدر و حلقات مافیایی اقتصاد جرمی.

ژ - بهبود معیشت نیروها و خانواده آنان

رسیدگی به وضعیت معیشتی نیروهای امنیتی و دفاعی در رأس امور امنیتی کشور قرار گرفته، به گونه‌ای که دفتر وزیر دولت در امور شهدا و معلولین نیز به‌تازگی ایجاد شده است. همچنین توزیع یک مرحله کوپون برای ۱۲ هزار خانواده شهدای نیروهای امنیتی و دفاعی برای یک سال صورت گرفته و پنج درصد سهمیه ادای فریضه حج برای بازماندگان شهدا و مفقودین تخصیص یافته است.

توزیع مسکن و زمین: در راستای رفع مشکل مسکن نیروهای امنیتی و دفاعی حکم شماره ۳۵۰۰ رئیس جمهوری در مورد تخصیص ۱۵ الی ۲۵ درصد سهمیه در پروژه‌های مسکن برای نیروهای امنیتی و دفاعی صادر شده و سهمیه ۷ درصدی در تمام پروژه‌های مسکن با ۳۰ درصد تخفیف از قیمت تمام‌شد برای بازماندگان شهدا اختصاص یافته است. همچنین برای ورثه شهدای نیروهای امنیتی و دفاعی و معلولین پولیس ملی توزیع ۱۳۹ باب آپارتمان، توزیع ۹۸۲۶ نمره زمین، تخصیص ۵۲۷ نمره زمین، و انتقال پول به شاروالی ولایات برای توزیع زمین به ۵۲۷۱ خانواده صورت گرفته است. قابل ذکر است که پروژه اعمار یک‌هزار واحد مسکونی برای ورثه‌های شهدای نیروهای امنیتی و دفاعی آغاز شده و کمک نقدی ۲۰۰ هزار افغانی به ۴۸۳۸ ورثه شهدای اردوی ملی جهت کمک به اعمار خانه توزیع گردیده است.

فراهم‌سازی فرصت‌های تحصیلی: اختصاص ۷ درصد سهمیه فرصت‌های تعلیمی و تحصیلی وزارت امور داخله در مؤسسات خصوصی برای بازماندگان شهدا و مفقودین و معرفی ۲۳۴ ورثه شهدای پولیس به پوهنتون‌های خصوصی برای تحصیل رایگان از جمله اقدامات در این بخش بوده است. همچنین برای ۴۰۰ ورثه شهدای اردوی ملی فرصت‌های تحصیلی در داخل و خارج فراهم شده است.

س - رفع خالهای قانونی در بخش نظامی

همان‌گونه که حکومت در عرصه‌های دیگر روی اسناد تقنینی کار نموده، در بخش نظامی نیز اسناد تقنینی متعددی را تکمیل و نافذ ساخته است که از آن جمله می‌توان به قانون مؤسسات تحصیلات عالی نظامی، قانون امور ذاتی افسران، بریدملان و ساتنمان، مقررہ بورس‌های تحصیلات عالی نظامی در خارج از کشور، قانون تنظیم پرواز طیارات و هلیکوپترهای نظامی دولت‌های خارجی در قلمرو هوایی کشور، قانون منع شکنجه، قانون منع استخدام اطفال در قطعات نظامی و ضمیمه شماره ۱ کُد جزا در مورد جرایم نظامی اشاره نمود.

ش - مبارزه با مواد مخدر

حکومت به مبارزه در برابر کشت و قاچاق مواد مخدر و همچنین اقتصاد جرمی، به عنوان یکی از منابع تمویل تروریستان و گروه‌های جنایت‌پیشه، و نیز آسیب‌های اجتماعی آن، تأکید داشته و از جامعه جهانی نیز خواستار همکاری جدی و مبارزه مشترک در مورد ترافیک آن شده است.

تنفیذ قانون: انجام بیش از ۱۲۳۰۰ عملیات در سطح کشور، بازداشت بیش از ۱۲۸۶۰ مظنون داخلی و خارجی به شمول ۳۰ قاچاقبر بزرگ و تخریب صدها لابراتوار پروسس و تولید مواد مخدر در چهار سال اخیر به منظور تنفیذ قانون در بخش مبارزه با مواد مخدر صورت گرفته است. همچنین حدود ۱۳۶۰ تن مواد مخدر حریق شده و به ارزش بیش از ۹۰۰ میلیون دالر امریکایی مواد مخدر و تجهیزات قاچاقبران ضبط شده است. بیش از ۴٫۷ میلیون دالر امریکایی پول نقد قاچاقبران نیز حین حواله در بانک‌ها و صرافی‌ها، کشف و ضبط گردیده است.

تخریب مزارع کوکنار: طی سال‌های ۱۳۹۴ - ۱۳۹۶، حدود ۴۸۶۵ هکتار زمین زیر کشت کوکنار تخریب و ده‌ه‌ها تشویق به ترک کشت کوکنار شده‌اند. همچنین برنامه‌های معیشت تبدیل تطبیق شده که تنها در سال ۱۳۹۶، بیش از ۶۲ هزار مستفیدشونده مستقیم و بیش از ۴۳۰ هزار مستفیدشونده غیرمستقیم داشته‌اند. در کنار این، پروژه‌های زراعتی به منظور تشویق ده‌ه‌ها تشویق به کشت غیرکوکنار نیز راه‌اندازی شده‌اند.

طرح استراتیژی منطقه‌یی مبارزه با مواد مخدر: به منظور توسعه همکاری و بهبود هماهنگی کشورهای منطقه در امر مبارزه با مواد مخدر، حکومت یک کنفرانس دوازده روزه (۱۷ - ۱۸ میزان ۱۳۹۶) را در کابل با اشتراک همسایگان و

نمایندگانی از روسیه، ترکیه، امارات متحده عربی و هند تدویر نمود که منتج به طرح «استراتژی منطقه‌یی مبارزه با مواد مخدر» شد. مسوده دوم این استراتژی طی یک جلسه با شماری از سفرا و نماینده‌های کشورها در کابل در ۱۷ میزان ۱۳۹۷ شریک ساخته شد و برای نهایی‌سازی و تصویب آن فعالیت دوامدار جریان دارد.

چه مسیری را پیمودیم؟

سیاست خارجی

انکشاف اقتصادی

صلح

امنیت

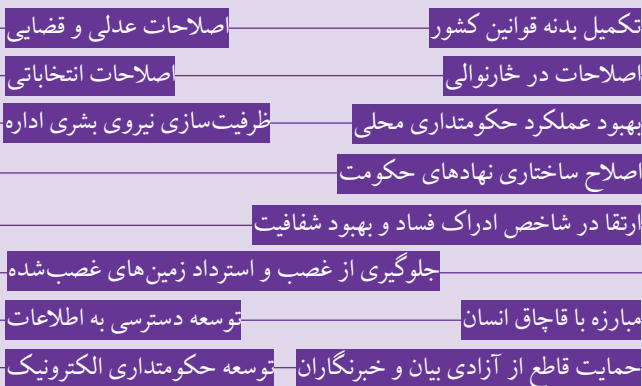
حاکمیت قانون، اصلاحات و شفافیت

انکشاف اجتماعی

حاکمیت قانون، آوردن اصلاحات و ایجاد شفافیت از خواسته‌های اساسی مردم است که با تحقق‌شان، اعتماد مردم به حکومت افزایش یافته و فاصله میان این دو کاهش می‌یابد. حکومت وحدت ملی با اتخاذ رویکردهای جدید و با قاطعیت خواسته که به این انتظارات مردم پاسخ دهد. از بین بردن خلأهای قانونی و فراهم‌سازی بسترهای حقوقی، مبارزه جدی با انواع فساد و غصب زمین، رشد حکومتداری الکترونیک، ایجاد زمینه‌های مشارکت مردمی و طرح و تطبیق برنامه‌های اصلاحاتی از رویکردهای عمده حکومت وحدت ملی در این راستا بوده که توانسته دستاوردهای قابل قبولی را رقم زند. امروز انگشت انتقاد جامعه جهانی از فساد کنار رفته، ابتکارات حکومت در این زمینه مورد تحسین قرار گرفته و خواهان تداوم روندها می‌باشند.

الف - تکمیل بدنه قوانین کشور

در زمان حکومت وحدت ملی «۳۹۷» سند تقنینی شامل قانون، مقرر، طرز العمل و اساسنامه طرح، تدقیق، تکمیل و طی مراحل شده است. کُد جزا و قانون‌های دسترسی به اطلاعات؛ مبارزه علیه فساد اداری؛ حمایت از اطلاع‌دهندگان فساد اداری؛ اجراءات اداری؛ تحصیلات عالی ملکی؛ پاسپورت؛ معادن؛ شرکت‌های محدودالمسؤولیت؛ مشارکت عامه و خصوصی؛ بانکداری افغانستان؛ شاروالی‌ها؛ انتخابات؛ حفاظت صنایع داخلی؛ امور ذاتی افسران، بریدملان و ساتنمنان؛ منع استخدام اطفال در قطعات نظامی؛ تدارکات؛ تنظیم امور زمینداری، و گمرکات از مهم‌ترین قوانین نافذشده در حکومت وحدت ملی است.

توحید قوانین جزایی و جرم‌انگاری موارد جدید: پراکندگی قوانین جزایی و وجود خلأها در جرم‌انگاری برخی از رفتارها، برای سالیان موجب سردرگمی خائولان، قضات و وکلای مدافع شده بود. حکومت برای رفع این مشکل و ایجاد سهولت در اجراءات عدلی و قضایی، کُد جزا را تدوین نمود که در آن ۳۳ قانون پراکنده، در یک مجموعه واحد گنجانیده شد و موارد جدید جزایی در آن تسجیل یافت. در بخش احکام، قواعد عمومی و احکام اختصاصی جرایم و مجازات‌ها ابتکاراتی در این قانون به میان آمده است؛ از جمله ایجاد تناسب بین جرم و مجازات، افزایش مدت حبس ابد به ۳۰ سال با هدف کاهش موارد جزای اعدام، و جرم‌انگاری نسل‌کشی، جرایم ضدبشری، جرایم جنگی، فساد اداری و مالی، جرایم سایبری، قاچاق انسان، بچه‌بازی، کودک‌آزاری و آزار و اذیت زنان.

ب - اصلاحات عدلی و قضایی

اصلاح نهادهای عدلی و قضایی از اهداف مهم حکومت می‌باشد که برنامه‌محور در این زمینه عمل شده است. از این رو، همواره بر عملکرد مستقلانه محاکم تأکید داشته است و با حمایت قاطعانه رئیس‌جمهور از استقلال قوه قضائیه، انتصابات در نهادهای عدلی و قضایی غیرسیاسی شده است. همچنین ستره‌محکمه مصوبه‌ای را به منظور کاهش مداخله والیان در امور محاکم صادر کرده است.

تدوین برنامه ملی اصلاحات عدلی و قضایی: حکومت به منظور اصلاحات عدلی و قضایی، برنامه ملی اصلاحات عدلی و قضایی (۱۳۹۶ - ۱۴۰۰) را تدوین نمود که در جلسه ششم جدی ۱۳۹۵ شورای عالی حاکمیت قانون و مبارزه علیه فساد اداری تصویب شد. قابل ذکر است که در همین راستا، بیش از ۲۷۰ خانم به حیث قاضی در ستره‌محکمه استخدام شده‌اند که از آن جمله ۲۲ تن در بست‌های

ارشد ایفای وظیفه نموده و بعضی از محاکم را نیز رهبری می‌کنند.

تعدیل و تدوین اسناد تقنینی: به منظور تقویت ساختار و صلاحیت قوه قضائیه، قانون تشکیل و صلاحیت قوه قضائیه تعدیل شد. همچنین طرز العمل پذیرش متقاضیان ستاژ قضایی تهیه و مقررہ تعلیمات قضایی بازنگری گردیده است. دیوان‌های محاکم استینافی و ستره‌محکمه از پنج به هشت دیوان افزایش یافت و صلاحیت‌های بیشتر به رؤسای محاکم ولایات تفویض گردید.

تطبیق قانون روی قضات: در زمینه مبارزه با فساد و برخورد قاطع با قضات و کارمندان آلوده به فساد در محاکم، نزدیک به ۱۹۰۰ قاضی تبدیل گردیده و ۳۴۴ کارمند قضایی و اداری و کمیشن کار متهم به فساد، محاکمه شده‌اند. همچنین ۱۵۳۷ کارمند قضایی و اداری ستره‌محکمه تأدیب و دارایی ۷۹ درصد از کارمندان محکمه ثبت گردیده‌اند.

پ - اصلاحات در خارنوالی

اداره عالی لوی خارنوالی با آوردن اصلاحات، موفق به تطبیق ۱۰۰ درصد تعهدات کنفرانس بروکسل، ۱۰۰ درصد پلان سالانه مبتنی بر نتایج لوی خارنوالی و تطبیق بالاتر از ۶۰ درصد شاخص‌های اداره میک^۱ و ۹۵ درصد پلان عمل مبارزه علیه فساد اداری در روشنی استراتیژی ملی مبارزه علیه فساد اداری شده است.

تقویت ساختار اداره عالی لوی خارنوالی: ساختار اداره عالی لوی خارنوالی با ایجاد مرستیالی اداره عالی لوی خارنوالی در مبارزه با فساد اداری؛ مرستیالی در امور مبارزه با خشونت علیه زنان و اطفال؛ ریاست جندر؛ کمیته‌های بررسی دوسیه‌های اعدام و منع شکنجه؛ ریاست خارنوالی تحقیق جرایم بین‌المللی؛ آمریت ارزیابی اجراءات کارکنان و فعال شدن ۴۳ خارنوالی ابتدایی در ۱۷ ولایت، تقویت شده است. در همین راستا حضور زنان در این اداره از ۳ درصد به ۲۲ درصد افزایش یافته است؛ به گونه‌ای که شمار خارنوالان خانم به ۵۱۰ تن رسیده است. مرستیالی منع خشونت علیه زنان و ۱۳ ریاست از سوی خانم‌ها رهبری می‌شوند و در ۳۲ ولایت آمرین واحدهای منع خشونت علیه زن نیز از بانوان می‌باشند. اکنون در سراسر کشور ۱۶ خارنوال خانم، واحدهای خارنوالی ولسوالی‌ها را رهبری می‌کنند.

ارتقای ظرفیت خارنوالان: به منظور ارتقای ظرفیت خارنوالان، ۴۲۶۰ خارنوال در زمینه‌های گوناگون آموزش دیده، ۱۵۰ تن به دوره‌های لیسانس و ماستری در

پوهنتون‌های دولتی و خصوصی و ۲۴۰ تن به دوره ستاژ حقوقی پوهنتون کابل معرفی شده‌اند. همچنین ترفیع ۱۷۲۹ کارمند اجرا شده و طرح افزایش معاشات در خارنوالی تطبیق گردیده است.

استخدام خارنوالان از طریق رقابت آزاد: با به میان آمدن اصلاحات در اداره خارنوالی، پروسه رقابت جایگزین جذب کارمندان مسلکی از طریق پیشنهاد و سفارش گردیده و خارنوالان از طریق رقابت آزاد استخدام می‌شوند.

تطبیق قانون روی خارنوالان: به خاطر به میان آمدن اصلاحات در ادارات لوی‌خارنوالی، ۱۵۵ کارمند، منفک؛ ۸۰۰ کارمند مرکزی و ولایتی، ارزیابی؛ و ۹۶ کارمند از بست‌های اداری به مسلکی تبدیل شده‌اند. همچنین ۶۷ درصد از کارمندان بلندرتبه اداره لوی‌خارنوالی دارای‌شان را ثبت کرده‌اند.

تقویت پاسخ‌دهی: لوی‌خارنوال برای دسترسی مستقیم مردم به وی، یک روز در هفته را به ملاقات رودرو با مراجعین اختصاص داده است. در یک سال اخیر بیش از شش هزار تن به طور مستقیم مشکلات‌شان را با لوی‌خارنوال شریک کرده‌اند. همچنین مرکز سمع شکایات از طریق خدمات تلفونی با شماره ۱۸۰ ایجاد گردیده که شکایات را ثبت و جهت رسیدگی با بخش‌های مربوط شریک می‌سازد.

ت - اصلاحات انتخاباتی

کمیسیون مستقل انتخابات به منظور تأمین شفافیت و اصلاحات در پروسه انتخابات، فهرست رأی‌دهندگان را تهیه و مراکز رأی‌دهی را شناسایی و تثبیت نمود. همچنین کمیسیون برنامه بایومتریک رأی‌دهندگان را در انتخابات پارلمانی ۲۸ - ۲۹ میزان ۱۳۹۷ عملی ساخت.

ایجاد کمیسیون ویژه اصلاحات انتخاباتی: حکومت برای حفظ استقلال نهادهای انتخاباتی و بی‌طرفی آن، در ابتدا «کمیسیون ویژه اصلاحات انتخاباتی» را ایجاد کرد تا قوانین انتخاباتی را بررسی نماید و جهت پاسخگویی آن به نیازهای روز، پیشنهادات مشخصی را جهت تعدیل، تهیه نماید. بر اساس پیشنهاد این کمیسیون، به هدف برگزاری انتخابات شفاف و عادلانه، قانون انتخابات تعدیل شد.

روش‌های جدید برای انتخاب کمیشنران انتخاباتی: با تعدیل در قانون انتخابات روش‌های جدید برای انتخاب اعضای کمیسیون‌های انتخاباتی اتخاذ شد. در این دوره، دو بار اعضای کمیسیون‌های انتخاباتی برگزیده شدند. در

بار نخست «کمیته گزینش» که مرکب از نمایندگان ستره محکمه، کمیسیون حقوق بشر، کمیسیون نظارت بر اجرای قانون اساسی، یک نماینده جامعه مدنی و یک نماینده نهادهای مدافع حقوق زنان بود، لست ۲۱ نفری را برای کمیسیون انتخابات و لست ۱۵ نفری را برای کمیسیون شکایات انتخاباتی به رئیس‌جمهور معرفی نمود. پس از انجام مصاحبه مشترک رئیس‌جمهور، معاون دوم رئیس‌جمهور، رئیس اجرایی، قاضی القضاة، و لوی‌خارنوال با آنان، اعضای جدید انتخاب و آغاز به کار نمودند. انتخاب دوباره کمیشنران در سال ۱۳۹۷ به منظور تضمین شفافیت و ایجاد مشارکت، بر اساس لست پیشنهادی از سوی احزاب و نهادهای جامعه مدنی فعال در عرصه انتخابات، انجام شد. ۱۷ کاندیدای انتخابات ریاست جمهوری^۱ با شرکت در انتخابات، به لست ۸۴ نفری از نامزدان عضویت کمیسیون‌ها رأی دادند و به دنبال آن رئیس‌جمهور طی فرمانی آنان را در پست‌های کمیسیون‌ها توظیف نمود.

تعدیل و تدوین قوانین انتخاباتی: برای تأمین اصلاحات در نظام انتخاباتی و کمیسیون‌های مربوط، قوانین با هدف ارتقای شفافیت، در چند مرحله دستخوش تغییر شد. جریده رسمی مورخ ۷ میزان ۱۳۹۴ نخستین تعدیل در قانون انتخابات و قانون نو تشکیل، وظایف و صلاحیت‌های کمیسیون مستقل انتخابات و کمیسیون شکایات انتخاباتی را نشر کرد. بار دوم قوانین نو انتخابات و وظایف و صلاحیت‌های کمیسیون مستقل انتخابات و کمیسیون شکایات انتخاباتی در جریده رسمی مورخ ۲۶ حوت ۱۳۹۴ نافذ شد. سرانجام در چهارم میزان ۱۳۹۵، قانون انتخابات که اکنون نافذ است در جریده رسمی نشر گردید. این قانون در هماهنگی با احزاب سیاسی و نهادهای ناظر انتخاباتی تعدیلات لازم را در خود دید که به تاریخ ۱ حوت ۱۳۹۷ به نشر رسیده است. بر مبنای این تعدیل، کمیسیون مکلف شده که به منظور تسریع پروسه انتخابات و تأمین شفافیت، تدابیری را اتخاذ نماید که همه مراحل پروسه انتخابات به شمول ثبت نام و تشخیص رأی‌دهندگان مطابق طرز العمل مربوط با استفاده از سیستم الکترونیک و تکنالوژی بایومتریک به طور مضمون صورت گیرد.

ممنوع‌الخروج شدن اعضای کمیسیون‌های انتخاباتی: کمیشنران کمیسیون‌های انتخابات پس از انتخابات پرچالش پارلمانی ۱۳۹۷، در پی اعتراض شهروندان، احزاب و نهادهای مدنی عزل شدند. لوی‌خارنوالی ضمن ممنوع‌الخروج کردن اعضای کمیسیون‌ها، آنان را به نهادهای عدلی و قضایی معرفی کرد.

ث - بهبود عملکرد حکومتداری محلی

حکومت برای ارتقای خدمات در مناطق و تحقق توسعه متوازن، به بهبود حکومتداری در سطح محلی در ولایات و ولسوالی‌ها مبادرت ورزیده است. ارتباط ولایات با مرکز از طریق اتخاذ روش‌های گوناگون افزایش یافته و همچنین در مورد درجه برخی ولایات تجدید نظر شده است. تخصیص بودجه تشویقی برای شاروالی‌ها (۴۸۵ میلیون افغانی در سال مالی ۱۳۹۷) از راهکارها برای تشویق آنها به تحرک و بهبود عملکردشان بوده است.

تدوین نقشه راه اصلاحات ادارات محلی: حکومت در راستای بهبود حکومتداری در سطح شاروالی‌ها و قریه‌جات، «نقشه راه اصلاحات ادارات محلی» را با در نظر داشت سه مؤلفه‌ی توسعه متوازن شامل تأمین امنیت، حاکمیت قانون و توسعه اقتصادی متوازن تدوین نموده است. بر اساس این نقشه راه، قریه‌جات، شاروالی‌ها، ولسوالی‌ها، ولایات و منطقه (زون) به حیث سطوح کلیدی محلی تعریف شده‌اند. برای افغانستان ۸ زون در نظر گرفته شده که هر یک دارای «اداره توسعه‌ی منطقه‌ی» خواهد بود. این ادارات به شکل یک شرکت دولتی ایجاد می‌گردند. در این سند محدودیت‌های فراراه حکومتداری محلی نیز واضح شده و اصلاحات لازم در نظر گرفته شده است.

انفاذ قانون شاروالی‌ها: به منظور ایجاد انسجام در امور شاروالی‌ها و ارتقای پاسخگویی آنها به شهروندان، قانون جدید شاروالی‌ها در ۳۴ فصل و ۲۲۹ ماده تعدیل، تصویب و نافذ شد. در این قانون معیارهای متفاوتی برای ایجاد شاروالی‌ها در نظر گرفته شده و درجه‌بندی شاروالی‌ها و تنظیم وظایف و همچنین انتخاب شاروال و اعضای مجلس شاروالی نیز پیش‌بینی شده است. همکاری شاروالی‌ها با ادارات ذی‌ربط و سکتور خصوصی؛ رشد اقتصاد؛ حفظ میراث‌های فرهنگی؛ امور مالی و بودجه شاروالی‌ها؛ صندوق وجهی تشویقی شاروالی‌ها؛ عواید شاروالی‌ها؛ تنظیم ترافیک شهری؛ ترانسپورت شهری؛ ساحات سبز، پارک‌ها و تفریحگاه‌ها؛ حفاظت محیط زیست؛ ایجاد انستیتوت آموزشی شاروالی؛ و بازرسی اهالی از عملکرد شاروال از جمله مواردی‌اند که در این قانون تصریح شده است.

مشارکت مقامات محلی در تصمیم‌گیری‌ها: به منظور فراهم کردن زمینه اشتراک مسؤولین محلی در تصمیم‌گیری‌های حکومتی، به والیان، ولسوالان

و اعضای شورای ولایتی فرصت اشتراک در جلسات کابینه و شوراهاى عالی داده شده است. همچنین برگزاری ویدیوکنفرانس‌های رهبری حکومت با مقامات محلی؛ تدویر کنفرانس‌های محلی سالانه با اشتراک مقامات محلی در کابل و برگزاری برنامه آموزشی برای ولسوالان تازه‌تقرر از دیگر اقدامات می‌باشد.

کاهش فاصله ولایات و مرکز: رئیس‌جمهور غنی تادلو ۱۳۹۷، ۶۳ سفر ولایتی انجام داده تا وضعیت ولایات، مشکلات و پیشنهادهای مردم محل را به گونه مستقیم دریافت نماید. ابراز همدردی با آسیب‌دیدگان حوادث طبیعی و حملات تروریستی، ارزیابی وضعیت ولایات و پروژه‌های توسعه‌ای از اهداف عمده این سفرها بوده است. از سوی دیگر، نهاد ریاست‌جمهوری همواره پذیرای مسؤولین و مردم از ولایات بوده و صدها ملاقات حضوری و ویدیوکنفرانس در این زمینه صورت پذیرفته است. دسترسی مردم ولایات به عالی‌ترین مقام کشور و نهاد ریاست‌جمهوری به این پیمان، در طول تاریخ حکومتداری افغانستان بی‌پیشینه می‌باشد.

جدول ۶:

سفرهای داخلی رئیس‌جمهوری

شماره	ولایت	تاریخ هجری	تاریخ میلادی
۱	پکتیکا	قوس ۱۳۹۳	دسمبر ۲۰۱۴
۲	هرات	جدی ۱۳۹۳	دسمبر ۲۰۱۴
۳	لغمان	دلو ۱۳۹۳	فبروری ۲۰۱۵
۴	لوگر	دلو ۱۳۹۳	فبروری ۲۰۱۵
۵	پنجشیر	حوت ۱۳۹۳	فبروری ۲۰۱۵
۶	بدخشان	حمل ۱۳۹۴	اپریل ۲۰۱۵
۷	ننگرهار	ثور ۱۳۹۴	اپریل ۲۰۱۵
۸	هرات	جوزا ۱۳۹۴	جون ۲۰۱۵
۹	کندهار	جوزا ۱۳۹۴	جون ۲۰۱۵
۱۰	خوست	سرطان ۱۳۹۴	جون ۲۰۱۵
۱۱	پکتیا	سرطان ۱۳۹۴	جون ۲۰۱۵
۱۲	کندهار	میزان ۱۳۹۴	اکتوبر ۲۰۱۵
۱۳	لوگر	عقرب ۱۳۹۴	نوامبر ۲۰۱۵
۱۴	کندهار	قوس ۱۳۹۴	نوامبر ۲۰۱۵

شماره	ولایت	تاریخ هجری	تاریخ میلادی
۱۵	میدان وردک	قوس ۱۳۹۴	دسمبر ۲۰۱۵
۱۶	پنجشیر	جدی ۱۳۹۴	جنوری ۲۰۱۶
۱۷	ننگرهار	جدی ۱۳۹۴	جنوری ۲۰۱۶
۱۸	کاپیسا	جدی ۱۳۹۴	جنوری ۲۰۱۶
۱۹	کندهار	دلو ۱۳۹۴	فبروری ۲۰۱۶
۲۰	هرات	جوزا ۱۳۹۵	جون ۲۰۱۶
۲۱	هلمند	جوزا ۱۳۹۵	جون ۲۰۱۶
۲۲	ننگرهار	سرطان ۱۳۹۵	جولای ۲۰۱۶
۲۳	بامیان	سنبله ۱۳۹۵	جولای ۲۰۱۶
۲۴	غور	عقرب ۱۳۹۵	نوامبر ۲۰۱۶
۲۵	فاریاب	قوس ۱۳۹۵	نوامبر ۲۰۱۶
۲۶	بلخ	قوس ۱۳۹۵	نوامبر ۲۰۱۶
۲۷	هرات	قوس ۱۳۹۵	دسمبر ۲۰۱۶
۲۸	نورستان	دلو ۱۳۹۵	جنوری ۲۰۱۷
۲۹	بلخ	حمل ۱۳۹۶	مارچ ۲۰۱۷
۳۰	نیمروز	حمل ۱۳۹۶	اپریل ۲۰۱۷
۳۱	بلخ	ثور ۱۳۹۶	اپریل ۲۰۱۷
۳۲	بامیان	ثور ۱۳۹۶	می ۲۰۱۷
۳۳	هلمند	اسد ۱۳۹۶	جولای ۲۰۱۷
۳۴	هرات	اسد ۱۳۹۶	اگست ۲۰۱۷
۳۵	هرات	اسد ۱۳۹۶	اگست ۲۰۱۷
۳۶	کندهار	اسد ۱۳۹۶	اگست ۲۰۱۷
۳۷	ننگرهار	سنبله ۱۳۹۶	سپتمبر ۲۰۱۷
۳۸	پکتیا	سنبله ۱۳۹۶	سپتمبر ۲۰۱۷
۳۹	کندهار	میزان ۱۳۹۶	اکتوبر ۲۰۱۷
۴۰	پکتیا	میزان ۱۳۹۶	اکتوبر ۲۰۱۷
۴۱	بادغیس	قوس ۱۳۹۶	دسمبر ۲۰۱۷
۴۲	هرات	حوت ۱۳۹۶	فبروری ۲۰۱۸

شماره	ولایت	تاریخ هجری	تاریخ میلادی
۴۳	پکتیا	حمل ۱۳۹۷	اپریل ۲۰۱۸
۴۴	خوست	حمل ۱۳۹۷	اپریل ۲۰۱۸
۴۵	لوگر	ثور ۱۳۹۷	می ۲۰۱۸
۴۶	بلخ	جوزا ۱۳۹۷	می ۲۰۱۸
۴۷	کندهار	جوزا ۱۳۹۷	جون ۲۰۱۸
۴۸	ننګرهار	سرطان ۱۳۹۷	جولای ۲۰۱۸
۴۹	لغمان	سرطان ۱۳۹۷	جولای ۲۰۱۸
۵۰	پنجشیر	سرطان ۱۳۹۷	جولای ۲۰۱۸
۵۱	بادغیس	اسد ۱۳۹۷	جولای ۲۰۱۸
۵۲	کاپیسا	اسد ۱۳۹۷	اگست ۲۰۱۸
۵۳	غزنی	اسد ۱۳۹۷	اگست ۲۰۱۸
۵۴	غزنی	میزان ۱۳۹۷	سپتمبر ۲۰۱۸
۵۵	بلخ	میزان ۱۳۹۷	اکتوبر ۲۰۱۸
۵۶	پروان	میزان ۱۳۹۷	اکتوبر ۲۰۱۸
۵۷	کندهار	عقرب ۱۳۹۷	اکتوبر ۲۰۱۸
۵۸	هلمند	عقرب ۱۳۹۷	اکتوبر ۲۰۱۸
۵۹	پکتیکا	عقرب ۱۳۹۷	نوامبر ۲۰۱۸
۶۰	دایکندي	عقرب ۱۳۹۷	نوامبر ۲۰۱۸
۶۱	بامیان	عقرب ۱۳۹۷	نوامبر ۲۰۱۸
۶۲	هرات	قوس ۱۳۹۷	دسمبر ۲۰۱۸
۶۳	ننګرهار	دلو ۱۳۹۷	فبروری ۲۰۱۹

افزایش عواید در شاروالی‌ها: حکومت با تقویت شاروالی، این نهاد را از یک اداره تنها خدماتی به اداره عایدزا در دولت مبدل کرده است که در نتیجه آن، ۴۵ درصد افزایش در عواید ۳۳ شاروالی در سال ۱۳۹۷ به وجود آمده است. همچنین اداره مستقل ارگان‌های محلی با تطبیق برنامه «شهر» در ۲۰ شاروالی، زمینه کمک‌های تخنیکی را برای شاروال‌ها، معینیت شاروالی‌ها، کارمندان شاروالی‌ها و شوراهاى مشورتی شاروالی‌ها فراهم کرده است.

تطبیق رقابت آزاد در استخدام مقامات محلی: اداره مستقل ارگان‌های محلی در همکاری با کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی،

برای نخستین بار طرز العمل تقرر شاروالان مراکز ولایات و شاروالان بست دوم و لسوالی‌ها را ترتیب و اجرا نمود که در چهار سال گذشته، ۳۲ شاروال مراکز ولایات، ۲۴۹ و لسوال و ۱۸ معاون والی از این طریق مقرر شده‌اند.

ج - اصلاح ساختاری نهادهای حکومت

وجود ادارات موازی، تورم تشکیلاتی و پراکندگی وظیفوی بین ادارات حکومتی، موجب ضعف در انسجام و هماهنگی کاری بین نهادهای حکومتی می‌شود که در نهایت ارائه خدمات از سوی حکومت به شهروندان را با چالش مواجه می‌سازد. به منظور بهبود و تنظیم فعالیت نهادها، جلوگیری از تداخل وظیفوی و ارائه خدمات بهتر از سوی حکومت، اصلاح ساختاری در واحدهای بودجوی، یک امر مهم و اساسی است که منتج به ادغام، حذف و یا ایجاد نهادها شده است.

ایجاد ادارات نو: ریاست عمومی امتحانات کانکور وزارت تحصیلات عالی، با نام «اداره ملی امتحانات»، معینیت تعلیمات تخنیکی و مسلکی وزارت معارف با نام «اداره تعلیمات مسلکی و تخنیکی»، بخشی از تشکیل وزارت کار، امور اجتماعی و شهدا و معلولین با نام «وزارت دولت در امور شهدا و معلولین»، «اداره ملی تنظیم امور دوائی و محصولات طبی»، «اداره تنظیم نفت و گاز افغانستان»، «اداره عملیاتی و حمایوی انکشاف ملی ریاست جمهوری اسلامی افغانستان»، «اداره تدارکات ملی» در جنب تشکیل اداره امور ریاست جمهوری، و «گازنیزیون کابل» دواير نو هستند که در دوره حکومت وحدت ملی ایجاد شده‌اند. همچنین در برخی واحدهای بودجوی معینیت‌هایی افزوده شده است که می‌توان از مرستیالی منع خشونت علیه زنان در اداره لوی‌خارنوالی، معینیت همکاری‌های اقتصادی در وزارت امور خارجه، معینیت امور پناهندگان در وزارت امور مهاجرین و عودت‌کنندگان، و معینیت امور اجتماعی در وزارت عدلیه یاد نمود.

ادغام و انتقال نهادها: وزارت ترانسپورت، وزارت فواید عامه، اداره هوانوردی ملکی، اداره خط‌آهن و ریاست ترافیک با هم مدغم شده و واحد جدید اداری مرکزی زیر نام «وزارت ترانسپورت» را تشکیل داده‌اند. ریاست عمومی جیودیزی و کارتوگرافی با اداره مستقل اراضی؛ و سپس اداره مستقل اراضی با وزارت شهرسازی و مسکن مدغم شده و وزارت «شهرسازی و اراضی» را شکل دادند. همچنین وزارت مبارزه علیه مواد مخدر در وزارت امور داخله؛ اداره عالی مبارزه با فساد در اداره عالی لوی‌خارنوالی؛ اداره ثبت احوال نفوس در اداره مرکزی احصائیه با ایجاد «اداره ملی احصائیه و معلومات»؛ و اداره آيسا در وزارت صنعت و تجارت

مدغم شده‌اند. در همین راستا، ریاست خزینه تقاعد از وزارت کار به وزارت مالیه؛ و بخش بنادر از وزارت صنعت و تجارت به وزارت مالیه منتقل شده‌اند. همسو با این اقدامات در بخش‌های نظامی نیز ادغام و انتقال دوایر صورت گرفته که می‌توان به انتقال قوای سرحدی و نیروهای امن و نظم عامه از وزارت امور داخله به وزارت دفاع ملی اشاره نمود.

چ - ظرفیت‌سازی نیروی بشری اداره

حکومت با ایجاد اصلاحات در بخش خدمات ملکی در راستای اصلاح و تقویت منابع انسانی اداره به عنوان ماشین محرکه حکومت، اقدام نموده است. از اثر توجه به این امر مهم، تغییر شگرف در جوان‌سازی ادارات مشاهده می‌شود و روند تغییر نسلی در بخش نیروی انسانی خدمات ملکی رونما شده است.

جوان‌سازی ادارات: استخدام جوانان در بست‌های بلندرتبه دولتی (بست ۱ و ۲) در مرکز از ۶۳ درصد در سال ۱۳۹۳ به ۹۷ درصد در سال ۱۳۹۷ افزایش یافته است. همچنین در بست‌های پایین‌رتبه، در مرکز از ۸۲ درصد به ۸۷ درصد و در ولایات از ۸۴ درصد به ۹۶ درصد افزایش یافته است. در کنار اعمال اصلاحات و تأمین شفافیت در استخدام، سوق دادن کارمندان مسن به تقاعد به افزایش نیروی جوان کمک نموده است. از سوی دیگر، برای به اعلان رفتن بست‌های واحدهای دومی ادارات (بست‌های ولایتی) شاخص بیش از ۵ سال خدمت کارمند برحال در بست مورد نظر برای ادارات عایداتی و بیش از ۷ سال خدمت کارمند برحال بست مورد نظر در دیگر ادارات روی دست گرفته شد که در نتیجه آن، فضای رقابت برای جوانان و اشغال بست‌ها از سوی آنان فراهم شد.

راه‌اندازی برنامه تغییر با ختم سی‌بی‌آر: به منظور تطبیق بهتر برنامه سی‌بی‌آر که در آن کارمندان، مبتنی بر نتایج، از امتیازات بیشتری برخوردار می‌شدند، تعدیل لازم آورده شد که زمینه شمولیت بست‌های بیشتری در آن فراهم گردید. همزمان با پایان یافتن این برنامه و با توجه به دستاوردهای آن در جذب نیروی کاری متخصص، برنامه «تغییر»^۱ طرح و به مرحله تطبیق گذاشته شد. این برنامه برای سه سال (۱۳۹۸ - ۱۴۰۰) ترتیب شده است.

ارتقای ظرفیت منابع بشری: با اصلاح روش معرفی بورسیه‌های تحصیلی، ۲۱۸۰ کارمند دولتی برای ۱۴۳۶ برنامه آموزشی کوتاه‌مدت به خارج از کشور اعزام شده‌اند. روند جذب افراد دارای تحصیلات عالی (لیسانس، ماستری و دکتورا)

افزایش یافته و درصدی دارندگان سند ليسانس از ۳۰ درصد در سال ۱۳۹۳ به ۵۷ درصد در سال ۱۳۹۷ رسیده است. همچنین اهدای جوایز «خلاقیت» و «شایستگی» به کارکنان برتر خدمات ملکی، در راستای مکافات کارمندان صورت گرفته است. جوایز ۱۰ تن از برندگان دور نخست این برنامه، از سوی رئیس‌جمهور در ۶ جدی ۱۳۹۷ اهدا گردید.

اصلاح روش‌های استخدام: حکومت روش استخدام کارمندان خدمات ملکی را الکترونیک ساخته که در آن تمام پروسه‌ها به گونه آنلاین به پیش برده می‌شود. در امتحان آنلاین تصحیح برگه‌های امتحان به وسیله کمپیوتر انجام می‌شود و همزمان با ختم امتحان نتایج اعلام می‌گردد. اکنون امتحانات بست‌های اول و دوم وزارت‌ها و ادارات از طریق این سیستم اخذ می‌شود. همچنین با انفاذ قوانین اجراءات اداری و مبارزه با فساد اداری، در برابر استخدام کارمندان فاسد، محدودیت وضع شده است.

برگزاری امتحانات جمعی: روند امتحان رقابتی جمعی و انفرادی از روش‌های مؤثر در جذب کارمندان بر اساس شایسته‌سالاری بوده است. در نخستین اقدام، امتحان جمعی ۴۹۲ بست خالی اداره تذکره الکترونیک تنظیم و عملی شد که با رضایت و اعتماد مردم همراه شد. امتحان ۶۹۷ بست تدارکاتی ادارات نیز با همین روش در میزان ۱۳۹۶ بین بیش از ۸ هزار داوطلب برگزار گردید. استخدام ۱۸ هزار بست ۵ و ۶ به شمول ۸ هزار بست معلمی، زیر نظارت نهادهای مدنی و امتحان ۲۱ بست ائشه تجاری و ۷۰۰ بست کادری تربیه معلم نیز به رقابت سراسری گذاشته شد.

تأمین عدالت در استخدام‌ها: به خاطر تأمین عدالت در استخدام‌های دولتی، در کنار راه‌اندازی رقابت‌های سراسری آزاد، برای زنان ۵ نمره امتیازی در امتحان کتبی داده شده است و برای حمایت از حقوق افراد معلول، تکمیل ۳ درصد سهمیه در استخدام عمومی سالانه هر اداره از این قشر جامعه، به ادارات ابلاغ شده است. از سوی دیگر، زمان بررسی شکایات در کمیسیون اصلاحات اداری و خدمات ملکی، از ۹ ماه به سه هفته کاهش یافته و با ایجاد مرکز خدمات مشتریان، به تمام مشکلات در یک وقت و یک شعبه رسیدگی می‌شود. همچنین رهبری کمیسیون اصلاحات اداری و خدمات ملکی، به خاطر رسیدگی به شکایات هر روز دوشنبه در نشست رودررو با مراجعین حاضر می‌شود.

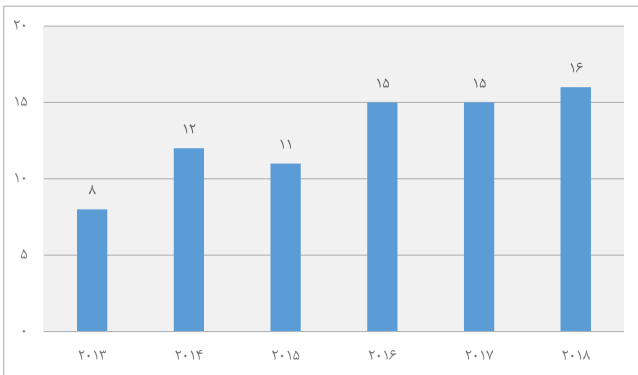
ح - ارتقا در شاخص ادراک فساد و بهبود شفافیت

در حالی که افغانستان در گذشته به عنوان آلوده‌ترین کشور به فساد شناخته

می‌شد، حکومت وحدت ملی توانست آن را از رده‌ی فاسدترین کشورها بیرون آورد. در آخرین گزارش سازمان بین‌المللی شفافیت^۱ در مورد رده‌بندی شاخص ادراک فساد^۲ (۲۰۱۸ میلادی)، افغانستان با کسب ۱۶ امتیاز، نسبت به سال قبل آن، پنج رده صعود نموده و در جایگاه ۱۷۲ از ۱۸۰ قرار گرفته است. این دستاورد در سایه اقدامات عملی حکومت در راستای مبارزه با فساد از جمله تدوین اسناد تقنینی، ایجاد میکانیزم‌ها برای افزایش شفافیت و به محاکمه کشاندن متهمین بلندپایه فساد به میان آمده است. همچنین با توجه به بررسی کمیته مشترک مستقل نظارت و ارزیابی مبارزه علیه فساد اداری (میک)^۳ گراف توصیه‌های این کمیته که از سوی حکومت تطبیق شده، در چهار سال اخیر سیر صعودی داشته است.

نمودار ۱۱:

امتیاز افغانستان در رتبه‌بندی شاخص ادراک فساد از سوی سازمان شفافیت بین‌المللی

تدوین و تطبیق استراتژی ملی مبارزه علیه فساد اداری: به منظور مبارزه هدفمند با فساد، حکومت استراتژی ملی مبارزه علیه فساد اداری^۴ را تدوین نمود. این استراتژی در ششم میزان ۱۳۹۶ از سوی شورای عالی حاکمیت قانون و مبارزه علیه فساد اداری تصویب شد. این استراتژی در شش محور اساسی شامل رهبری سیاسی و حمایت از شبکه اصلاح‌گران؛ اصلاح سکتور امنیتی؛ نهادینه ساختن سیستم خدمات ملکی مبتنی بر شایسته‌سالاری؛ تعقیب متهمین فساد اداری و مدیریت سالم مالی و بودجوی؛ پیگیری پول و بهبود نهادهای اقتصادی ترتیب شده و وزارت‌هایی را که ۷۰ درصد عواید و مصارف را به خود اختصاص داده‌اند، در اولویت قرار گرفته است. بررسی و نظارت بر تطبیق این استراتژی

۱ Transparency International

۲ Corruptions Perception Index (CPI)

۳ Independent Joint Anti-Corruption Monitoring and Evaluation Committee (MEC)

۴ http://moj.gov.af/Content/files/Strategy_dari_version.pdf

از سوی سکرتریت ویژه مبارزه با فساد اداری در چارچوب ریاست عمومی دفتر مقام عالی ریاست جمهوری صورت گرفته است که نشان‌دهنده تطبیق کامل ۳۰ بنچمارک از ۳۸ مورد و ۴۳ هدف از ۶۶ مورد تا قوس ۱۳۹۷ است.^۱

ایجاد شورای عالی حاکمیت قانون و مبارزه علیه فساد اداری: ایجاد شورای عالی حاکمیت قانون و مبارزه علیه فساد اداری، نشان‌دهنده عزم جدی حکومت در امر مبارزه علیه فساد اداری است. وظایف این شورا که در رأس آن رئیس‌جمهور قرار دارد، اصلاح و تقویت نظام عدلی و قضایی مبتنی بر حاکمیت قانون؛ گسترش دسترسی به عدالت؛ اصلاح قوانین و سایر اسناد تقنینی؛ و ایجاد هماهنگی ادارات در امر مبارزه با فساد است. کمیته‌های قوانین؛ عدلی و قضایی؛ و مبارزه علیه فساد اداری این وظایف را تحقق می‌بخشد.

محاكمه متهمین جرایم سنگین فساد اداری: حکومت به منظور رسیدگی به قضایای فساد اداری مقامات عالی‌رتبه دولتی، «مرکز عدلی و قضایی مبارزه با جرایم سنگین فساد اداری» را بر اساس فرمان ۵۳ مورخ ۱۰ سرطان ۱۳۹۵ ریاست جمهوری ایجاد نمود. از بدو تأسیس این مرکز تاکنون ۶۹۰ قضیه در آن ثبت شده است. به محاکمه کشانیدن مقامات عالی‌رتبه دولتی متهم به فساد اداری از جمله رسیدگی به دوسیه‌های جرمی پنج وزیر و محول نمودن دوسیه‌های آنان به محکمه اختصاصی؛ محاکمه هفت معین و شانزده جنرال؛ ممنوع‌الخروج نمودن ۶۷ تن به شمول ۱۵ جنرال و یک معین وزارت و نهایی شدن ۴۷ قضیه که متهمین آن محکوم به مجازات شده و در زندان به سر می‌برند، از مهم‌ترین دستاوردهای این مرکز می‌باشد. قابل ذکر است که قانون مبارزه با فساد اداری در ۵ فصل و ۴۰ ماده تدوین و تصویب گردیده است. در این قانون وظایف و صلاحیت‌های کمیسیون مبارزه با فساد اداری، مرکز عدلی و قضایی مبارزه با جرایم سنگین فساد اداری و مسؤولیت هماهنگی و همکاری ادارات در راستای مبارزه با فساد اداری، تشریح شده است.^۲

رسیدگی به دوسیه‌های فساد اداری: اداره عالی لوی‌خارنوالی به ۵۰۰ دوسیه فساد اداری باقی‌مانده از حکومت قبلی و دوسیه ۳۶ خارنوال و کارمند اداری لوی‌خارنوالی متهم به فساد اداری و ۶۰۶۴ قضیه فساد اداری نهادهای دیگر رسیدگی کرده است. همچنین خارنوالی عسکری مبارزه با جرایم فساد اداری ۱۱۴۶ قضیه فساد اداری با مظنونیت ۱۹۹۵ تن را دریافت نموده که تا حال ۴۶۸

۱ گزارش ربع سوم سال مالی ۱۳۹۷ از تطبیق استراتژی ملی مبارزه علیه فساد اداری
۲ جرییده رسمی، شماره ۱۸.۱۳۱۴ میزان ۱۳۹۷

مظنون قضایا محکوم گردیده‌اند. خازنوالی ملکی مبارزه با جرایم فساد اداری نیز تا به حال به ۱۵۹۸ قضیه فساد اداری رسیدگی نموده است.

کاهش فساد و صرفه‌جویی در تدارکات: حکومت در راستای تحقق پروسه اصلاحات تدارکات ملی، به ایجاد «اداره تدارکات ملی» در چارچوب تشکیلات ریاست عمومی اداره امور ریاست جمهوری (بر اساس حکم ۱۶ مورخ ۲۰ میزان ۱۳۹۳ ریاست جمهوری) و «کمیسیون تدارکات ملی» به ریاست رئیس‌جمهور و عضویت رئیس اجرایی، معاون دوم ریاست‌جمهوری و وزیر مالیه، عدلیه و اقتصاد (بر اساس فرمان ۷۲ مورخ ۱۳ حوت ۱۳۹۳) اقدام نمود. اصلاحات تدارکاتی با نوسازی «قانون تدارکات» آغاز شد. در ۱۷۹ جلسه کمیسیون تدارکات ملی، ۳۸۹۰ قرارداد به ارزش مجموعی بیش از ۶۶۱.۷ میلیارد افغانی بررسی شده که از آن جمله، قرارداد ۳۳۱۲ پروژه به ارزش مجموعی بیش از ۶۰۲ میلیارد افغانی منظور گردید. این راهکار سب صرفه‌جویی بیش از ۵۰ میلیارد افغانی شده است.

شفافیت در عواید گمرکات: برکناری ۲۵ درصد از کارمندان گمرک‌ها، فعال ساختن سیستم اسیکودا^۱، نصب کمره‌های امنیتی در گمرک‌ها؛ ایجاد سیستم الکترونیکی تأدیات بین‌بانکی؛ الکترونیک شدن اظهارنامه‌های مالیاتی و دریافت مالیه؛ تطبیق سیستم مالیاتی سیگتاس^۲ در ولایات و حوزه‌های مالیاتی در کابل؛ ساده‌سازی طی مراحل اظهارنامه مالیاتی؛ ایجاد مراکز ارائه خدمات به مالیه‌دهندگان؛ اصلاح و بازنگری بیلانس جمع‌آوری مالیات و عفو ۹۵ درصد جرایم مالیاتی (مالیات اضافی) برای مالیه‌دهندگان مقروض، افزایش شفافیت در عواید گمرک‌های کشور را در پی داشته است.

کسب جایگاه بهتر در شاخص بودجه باز: تأمین شفافیت در بودجه، باعث بالا رفتن امتیاز افغانستان در شاخص بودجه باز^۳ از ۴۲ در سال ۲۰۱۵ به ۴۹ در ۲۰۱۷ شده است.^۴ فراهم کردن زمینه اشتراک نهادهای جامعه مدنی در جلسات استماعیه بودجه؛ نشر مصارف بودجه‌های عادی و انکشافی؛ ارائه گزارش پیشرفت کمی و کیفی پروژه‌های توسعه‌ای در هر دو ماه به کابینه، و سهیم ساختن مردم و شوراهای ولایتی در بودجه‌سازی ولایتی، کمک شایانی به شفافیت در بودجه نموده است.

ASYCUDA ۱

SIGTAS ۲

Open Budget Indicator (OBI) ۳

Afghanistan Open Budget Survey, International Budget Partnership, 2017 ۴

پیوستن به مشارکت دولتی باز: افغانستان با تکمیل ۸۸ درصد معیارها، توانست در ۱۸ قوس ۱۳۹۵ به ابتکار بین‌المللی «مشارکت دولتی باز» (OGP)^۱ بپیوندد. معیارهای این ابتکار شامل شفافیت مالی؛ دسترسی به اطلاعات؛ ثبت و نشر دارایی‌های مأمورین خدمات عامه؛ و مشارکت شهروندان در تصمیم‌گیری‌هاست. پس از پیوستن افغانستان به این ابتکار، با ایجاد سکرتریت مشارکت دولتی باز (OGPA)، برنامه عمل ملی افغانستان^۲ در راستای اهداف ابتکار جهانی OGP با ۱۰+۱ تعهد تدوین و تطبیق آن آغاز شد.

حمایت از مبارزین علیه فساد: حکومت به منظور تشویق همگانی به مبارزه با فساد اداری، قانون حمایت از اطلاع‌دهندگان جرایم فساد اداری را در ۵ فصل و ۳۳ ماده تدوین و نافذ ساخته است. در این قانون از اطلاع‌دهندگان جرایم فساد اداری حمایت قانونی صورت گرفته و مکلفیت نهادهای امنیتی در حمایت از آنان و عدم افشای نام‌شان تبیین شده است.

شفافیت در استخدام‌های دولتی: با راه‌اندازی استخدام الکترونیک و برگزاری امتحان‌های جمعی به شیوه کانکور، در میکانیزم‌های استخدام خدمات ملکی شفافیت به میان آمده است. کمیسیون اصلاحات اداری با برگزاری امتحانات بست‌های خالی تذکره الکترونیک، تدارکات، ائشه‌های تجارتي، بست کادری تربیه معلم و ۱۸ هزار بست ۵ و ۶ این امر را تحقق بخشید. در استخدام شاروالی‌ها، ولسوالان و معاونین ولایت‌ها و نیز کارمندان مسلکی خازنوالی، نیز از طریق رقابت آزاد شفافیت به میان آمده است.

افزایش رضایتمندی از پروسه کانکور: پس از ایجاد اصلاحات و تغییرات عمده تخنیکی و مدیریتی در کانکور، سطح ناکامی داوطلبان سال ۱۳۹۴ نسبت به سال ۱۳۹۳ از ۴۵ درصد به ۱۳ درصد کاهش یافت و امتحان سال ۱۳۹۶ نیز از شفافیت بی‌بدیلی برخوردار شد. اصلاحات تخنیکی در برگزاری کانکور مانند بایومتریک داوطلبان و اصلاح میکانیزم رسیدگی به شکایات محصلان و ساده‌سازی آن، سطح اعتراضات به اعلام نتایج را کاهش و رضایتمندی اشتراک‌کنندگان را افزایش داده است. قابل ذکر است که برای استفاده از ظرفیت ایجادشده در برگزاری امتحانات در دیگر عرصه‌ها، ریاست مربوط در وزارت تحصیلات عالی به «اداره ملی امتحانات» به عنوان یک نهاد مستقل و بی‌طرف ارتقا داده شد.

بهبود ارائه خدمات به حجاج: تهیه مقررہ تنظیم امور حجاج و انجام قراردادهای با معیارهای تدارکاتی زیر نظر هیئت مختلط در عربستان سعودی، و استفاده از تسهیلات تدارکات ملی در قراردادهای کلان، منتج به بهبود ارائه خدمات برای حجاج در سالهای اخیر شده است. تثبیت نوبت و قرعه کشی زیر نظر هیئت مختلط از ادارات؛ تفتیش، بررسی و مراقبت دوامدار از پروسه حج از طرف نهادهای مربوط؛ معیاری سازی خریداریهای پرچون؛ قانونمندی سفریه ناظمین، اعضای بعثه و مساعدین؛ و ایجاد طرزالعملها برای انتخاب ناظمین، اعضای بعثه و مساعدین از اقدامات در این عرصه بوده است.

خ - جلوگیری از غصب و استرداد زمینهای غصب شده

برای مبارزه قاطعانه با غصب زمین، هم در بخش جلوگیری از غصب بیشتر، و هم در استرداد زمینهای غصب شده اقدامات اساسی و دستاوردهای عمده صورت پذیرفته است.

تنظیم امور زمینداری: حکومت برای جلوگیری از غصب بیشتر زمین، این عمل را جرم اعلام کرد و برای آن جزا تعیین نمود که با تدوین و انفاذ قانون تنظیم امور زمینداری صراحت بخشیده شد. همچنین قانون استملاک نافذ شده و پالیسی زمین و مقررہ اجرا و ثبت قبالة در راستای تطبیق بهتر احکام قانون تنظیم امور زمینداری و تعویض عادلانه و مناسب زمین تدوین شده است. از سوی دیگر، با ایجاد «بانک زمین دولتی»، کار سروی و ثبت زمینهای دولتی در ۲۸ ولایت روی دست گرفته شده است. همچنین مرکز تماس ۱۰۱۲ در وزارت شهرسازی و اراضی نیز فعال می باشد.

استرداد زمینهای غصب شده: در روشنایی قانون تنظیم امور زمینداری، ۵۶۶ هزار جریب زمین استرداد گردیده و زمینه استفاده مشروع از آنها فراهم شده است. در همین راستا، لست ۱۸۸۲۳ غاصب نیز به نهادهای عدلی و قضایی سپرده شده و ۳۵۵ شهرک غیرقانونی در سطح کشور شناسایی گردیده است.

د - مبارزه با قاچاق انسان

حکومت با ایجاد کمیسیون عالی مبارزه با قاچاق انسان، با این پدیده مبارزه کرده است. تعدیل و اصلاح قانون مبارزه با قاچاق انسان و قاچاق مهاجران؛ پیوستن به دو پروتوکول بین المللی قاچاق انسان و قاچاق مهاجران؛ بازداشت ۱۴۷۲ قاچاقبر؛

سپردن ۳۲۰ قضیه قاچاق انسان به مراجع عدلی و قضایی و محکمه ۴۰۵ متهم به قاچاق انسان؛ شناسایی ۶۱۱ تن از شبکه قاچاقبران؛ و حمایت از ۱۸ هزار و ۸۰۱ قربانی قاچاق از دستاوردهای عمده حکومت در این بخش می‌باشد.

ذ - توسعه دسترسی به اطلاعات

دسترسی شهروندان به اطلاعات در مورد کارکردهای دولت، زمینه‌ساز ایجاد مشارکت آنان در روند حکومتداری و تأمین شفافیت می‌گردد. به وجود آوردن سازوکارهای دسترسی به اطلاعات از طریق خطوط ارتباطی حکومت، فعالیت آزاد رسانه‌ها و مشارکت آنان در انتقال اطلاعات مؤثر به مردم را بیش از پیش میسر ساخته است. اقدامات مؤثر حکومت باعث تغییر مثبت دیدگاه جهانی نسبت به افغانستان در زمینه آزادی بیان و رسانه‌ها شده است. یک رده ارتقا در رده‌بندی آزادی بیان یونسکو^۱ در سال ۲۰۱۷ (از ساحه سرخ به سبز)، چهار پله صعود افغانستان در دوره حکومت وحدت ملی در جدول شاخص آزادی مطبوعات گزارشگران بدون مرز (RSF) و قرار گرفتن در جایگاه ۱۱۸ در بین ۱۸۰ کشور در سال ۲۰۱۸؛ کسب جایگاه چهارم شاخص آزادی مطبوعات در بین ۱۳ کشور آسیای جنوبی و آسیای مرکزی در سال ۲۰۱۶؛ و معرفی افغانستان به عنوان یکی از پاسخگوترین حکومت‌ها به رسانه‌ها از سوی سازمان گزارشگران بدون مرز در سال ۱۳۹۵، از جمله قضاوت‌های مثبتی است که نشان‌دهنده بهبود دسترسی به اطلاعات و آزادی بیان در افغانستان می‌باشد.

کسب جایگاه نخست قانون دسترسی به اطلاعات افغانستان در سطح جهان: با توشیح «قانون دسترسی به اطلاعات» از سوی رئیس‌جمهور در نخستین روزهای حکومت و انفاذ این قانون، دسترسی به اطلاعات توسعه یافته است. قانون دسترسی به اطلاعات افغانستان بعد از نوسازی در جریده رسمی مورخ ۱۱ حمل ۱۳۹۷ به نشر رسید. این قانون در رده‌بندی این دسته از قوانین در سال ۲۰۱۸، که از سوی مرکز حقوق و دموکراسی در کانادا^۲ ارائه شد، با کسب ۱۳۹ امتیاز در صدر جدول قرار گرفته است.^۴

تشکیل کمیسیون نظارت دسترسی به اطلاعات: به منظور نظارت بر تطبیق قانون دسترسی به اطلاعات و دسترسی عملی متقاضیان به اطلاعات،

۱ سازمان علمی، فرهنگی و آموزشی ملل متحد (UNESCO)

۲ <https://rsf.org>

۳ Centre for Law and Democracy

۴ <https://www.rti-rating.org>

کمیسیون نظارت دسترسی به اطلاعات^۱ تشکیل و آغاز به کار نمود. این کمیسیون استراتژی ملی دسترسی به اطلاعات را تحت عنوان «تحقق دسترسی به اطلاعات در عمل» تدوین نمود که در اسد ۱۳۹۶ با حضور داکتر عبدالله عبدالله، رئیس اجرایی، رونمایی شد. حکومت حمایت خود را از عملی شدن این استراتژی (۱۳۹۶ - ۱۳۹۹) اعلام نموده است. استراتژی ملی دسترسی به اطلاعات بر «دادخواهی»، «آگاهی دهی» و «ارتقای ظرفیت» به عنوان موارد سه گانه استراتژیک تأکید کرده است.

افزایش سطح پاسخگویی سخنگویان حکومت: به منظور افزایش پاسخگویی سخنگویان حکومت به رسانه‌ها، راهکارهای متفاوتی روی دست گرفته شده است. برای اولین بار معاونیت ارتباطات استراتژیک و رسانه‌های دفتر مقام عالی ریاست جمهوری، «رهنمود ارتباطات استراتژیک» حکومت را تدوین و اجرایی ساخته است. در این رهنمود پروسه‌ها و ابزارهای ارتباطی وزارت‌ها و ادارات تعریف شده و عوامل کاربردی برای پیشبرد فعالیت‌های ارتباطی حکومتی تشریح گردیده است. از سوی دیگر، پلان اطلاع‌رسانی حکومت برای سال مالی ۱۳۹۸ نیز تدوین و در حال تطبیق می‌باشد. همچنین ابزارهای اطلاع‌رسانی و نشراتی ادارات تقویت و توسعه یافته است. کنفرانس‌های ملی سخنگویان ولایتی در سال‌های ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶ دایر شده و نشست‌های متعدد رسانه‌ها و خبرنگاران از مرکز و ولایات با رهبری دولت و مسؤولین اطلاع‌رسانی ادارات دایر شده است.

تعدیل قانون رسانه‌های همگانی و ایجاد کمیسیون‌های رسانه‌یی: قانون رسانه‌های همگانی پس از تعدیل در مواد مربوط به کمیسیون رسانه‌های همگانی و افزودن مواد در مورد ایجاد کمیسیون بررسی شکایات و تخلفات رسانه‌ها، توشیح و در جریده رسمی مورخ ۲۰ حوت ۱۳۹۳ به نشر رسید. کمیسیون رسانه‌های همگانی که مستقلانه عمل نموده و وظیفه پشتیبانی از آزادی بیان و حقوق خبرنگاران را دارد، در ۲۴ جدی ۱۳۹۴ اعلام موجودیت نمود. همچنین کمیسیون بررسی شکایات و تخلفات رسانه‌ها در ۶ جدی ۱۳۹۴ آغاز به کار نموده است.

ر - حمایت قاطع از آزادی بیان و خبرنگاران

به منظور حمایت بیشتر از آزادی بیان و فعالیت آزاد رسانه‌ها، در کنار ایجاد کمیسیون نظارت دسترسی به اطلاعات، کمیسیون جلوگیری از خشونت علیه خبرنگاران، کمیسیون تدوین قوانین، مقررات و پالیسی‌ها به نفع خبرنگاران و

کمیسیون تدوین اخلاق رسانه‌یی نیز ایجاد شده است. رئیس‌جمهور نیز با صدور احکام جداگانه از رسانه‌ها و خبرنگاران حمایت نموده است.

ایجاد ضمانت اجرایی برای حقوق خبرنگاران: مقرر طرز تأسیس و فعالیت رسانه‌های همگانی خصوصی در کنار آن که به آزادی فعالیت؛ شرایط تأسیس رسانه و نهاد؛ تخطی رسانه؛ پرداخت مالیه؛ و جواز فعالیت پرداخته است، حقوق و مکلفیت‌های کارکنان رسانه را از منظر امنیت و مصونیت شغلی تأمین نموده است. طبق این مقرر، جلو رفتار ناپسند صاحبان رسانه با خبرنگاران گرفته می‌شود، و آنان از حقوق مادی بیشتری در صورت وفات و افزایش معاش سالانه و امتیاز تقاعدی برخوردار می‌شوند. در این مقرر حق امتیاز و تضمین بانکی رسانه‌های همگانی نیز در برخی موارد تا ۹۰ درصد کاهش یافته است.

عفو جرمه و معافیت مالیاتی: رئیس‌جمهور غنی در سنبله ۱۳۹۶ حکم عفو جرمه‌های مالیاتی رسانه‌های چاپی، صوتی، مؤسسات نشراتی و خبرگزاری‌ها را صادر نمود. همچنین در سال ۱۳۹۷ رادیوهای محلی را معاف از مالیات اعلام کرد.

رسیدگی به تمام قضایای خشونت علیه خبرنگاران: به منظور رسیدگی به قضایای خشونت علیه خبرنگاران، کمیته مشترک حکومت و رسانه‌ها با برگزاری نخستین جلسه در میزان ۱۳۹۵ به ریاست معاون دوم ریاست جمهوری آغاز به کار کرد. این کمیته روی قضایای مرتبط با امنیت خبرنگاران (۱۰۷۵ مورد از سال‌های گذشته و ۱۷۲ قضیه پس از سال ۱۳۹۴) کار نموده و با توظیف ادارات تطبیق‌کننده قانون به تمام آنها رسیدگی کرده است.^۱

ایجاد صندوق حمایت از خبرنگاران: به منظور توجه بیشتر و رسیدگی به مشکلات خبرنگاران، صندوق حمایت از خبرنگاران افتتاح شد. رئیس‌جمهور برای حمایت از این صندوق ۵ میلیون افغانی از پول شخصی خود را اهدا کرد و به وزارت مالیه هدایت داد که مبلغ ۱۰ میلیون افغانی از بودجه دولت پرداخت کند. رسیدگی به مشکلات مالی خانواده‌های خبرنگاران شهید و تداوی خبرنگاران مجروح، اولویت کاری این صندوق است.

تفویض مدال به فعالین عرصه آزادی بیان: تفویض مدال و تقدیرنامه به فعالین عرصه آزادی بیان، از بزرگ‌ترین گام‌ها در راستای تشویق و حمایت از خبرنگاران بوده است که در سه دور صورت گرفته است.

۱ گزارش اداره لوی خازنوالی در جلسه کمیته مشترک رسانه‌ها و حکومت، ۹ سرطان ۱۳۹۷

ز - توسعه حکومتداری الکترونیک

با وجود کمبود ظرفیت‌ها و نامساعد بودن زیرساخت‌ها برای حکومتداری الکترونیک، حکومت سعی نموده به منظور تحقق بهتر حاکمیت قانون، اصلاحات، شفافیت و ارتقای خدمات به شهروندان به توسعه حکومتداری الکترونیک بپردازد. در طی چهار سال گذشته دستاوردهای حکومتداری الکترونیک در بخش‌های ارائه خدمات عامه، سکتور خصوصی، حکومتداری و منابع بشری حکومت قابل مشاهده است.

فراهم کردن بسترهای قانونی حکومتداری الکترونیک: اساس برای ترویج حکومتداری الکترونیک، چارچوب قانونی و حقوقی آن است. قوانین امضا و معاملات الکترونیک؛ حریم خصوصی - استراتژی ملی امنیت سایبری؛ و جرایم سایبری تدوین شده و پالیسی‌های مصونیت اینترنتی و حفاظت کودکان در اینترنت ترتیب گردیده است.

افتتاح مرکز حکومتداری الکترونیک: اولین مرکز حکومتداری الکترونیک در ۳۰ دلو ۱۳۹۷ در وزارت مخابرات و تکنالوژی معلوماتی، افتتاح شد. در این مرکز کارمندان مسلکی، تخنیکی و کارمندان بخش تحقیقات این وزارت زیر یک چتر برای تحقیقات، ایجاد سیستم‌ها و برنامه‌های حکومتداری الکترونیک، ظرفیت‌سازی کارمندان دولت برای ترویج حکومتداری الکترونیک، ساخت نرم‌افزارها و ساده‌سازی پروسه‌های خدمات عامه فعالیت می‌کنند.

بهره‌گیری از آسان خدمت: آسان خدمت^۱ که یک مرکز واحد برای عرضه خدمات عامه می‌باشد، با همکاری تخنیکی آذربایجان ایجاد شده است. این نوآوری، خدمات عامه نهادهای دولتی و خدمات مربوط سکتور خصوصی را در موقعیت مرکزی تحت یک سقف به شهروندان به شکل ساده و سریع ارائه می‌دارد. تطبیق آسان خدمت در ۵ مرحله طرح شده است. خدمات ایجادشده این مرکز شامل آسان پاسپورت، تمدید ویزه، آسان جواز، تأدیه معاشات از طریق موبایل، تذکره الکترونیک، و آسان‌وظیفه است. اولین مرکز خدماتی اداره آسان خدمت به تاریخ ۱۲ جدی ۱۳۹۷ در کابل افتتاح شده و تا کنون بیش از ۴۸ پروسه خدمات عامه اداره‌های دولتی از سوی آسان خدمت مطالعه و ارزیابی و کتالوگ آن به سه زبان تشریح شده است.^۲

الکترونیک‌سازی سیستم‌ها: تعویض پاسپورت‌های دست‌نویس به ماشین‌خوان طبق استاندارد سازمان بین‌المللی هوایی غیرنظامی (ICAO)؛ سیستم کنترولی TARIFF به منظور تطبیق و کنترل یکسان تعرفه در تمام گمرکات کشور؛ پرداخت الکترونیک (e-pay) جهت تسهیل روند تحویلی محصول در گمرکات؛ پرداخت الکترونیک برای تاجران در وزارت مالیه؛ پیگیری آنلاین طی مراحل تدارکاتی پروژه‌ها؛ لیلام ارزهای خارجی در بانک مرکزی؛ توزیع جواز کار اتباع خارجی در مرکز و واحدهای دومی؛ مدیریت اطلاعات مالی برای مدیریت و جمع‌آوری عواید صنایع استخراجی کشور؛ معلومات مهاجرین برای مدیریت امور مهاجرت؛ مدیریت ثبت قضایا در وزارت عدلیه؛ و تذکره الکترونیک از جمله موارد عمده سیستم‌های الکترونیک است که ایجاد گردیده و از آنها استفاده به عمل می‌آید.

چه مسیری را پیمودیم؟

سیاست خارجی

انکشاف اقتصادی

صلح

امنیت

حاکمیت قانون، اصلاحات و شفافیت

انکشاف اجتماعی

انکشاف اجتماعی متوازن، تأمین عدالت اجتماعی، امنیت و تحرک اقتصادی از خواسته‌های عمده مردم می‌باشد. اگر چه بنا بر شرایط کنونی در کشور، مسأله امنیت و اقتصاد مورد توجه بیشتر قرار دارد و درصدی عمده بودجه ملی نیز به این دو بخش اختصاص داده می‌شود، اما پیشرفت‌ها و دستاوردها در زمینه انکشاف اجتماعی بیانگر آن است که حکومت توانسته است با مدیریت درست منابع و با استفاده بهینه از حداقل امکانات موجود، زمینه رفاه و انکشاف اجتماعی را فراهم نموده و از توزیع عادلانه آن اطمینان حاصل نماید. در طول ۴ سال گذشته، توجه به اقشار آسیب‌پذیر جامعه و توازن در برنامه‌های توسعه‌ی، محوریت فعالیت‌های حکومت در این عرصه بوده است. دسترسی به خدمات اولیه و صحتی افزایش یافته، نظام معارف در حال بهبود است و رسیدگی بهتر به امور مهاجرین و بیجاشدگان داخلی صورت گرفته است.

بهبود آموزش

تقویت نظام ورزشی کشور

بهبود خدمات صحتی

مدیریت مؤثر مهاجرت

رشد فرهنگ

کاهش آسیب‌پذیری

تنظیم متوازن برنامه‌های توسعه‌ی

برنامه‌ریزی مسکن و خدمات شهری

تمرکز بر اشتغال‌زایی برنامه‌ها

بهبود وضعیت محیط زیستی

بهبود وضعیت زنان

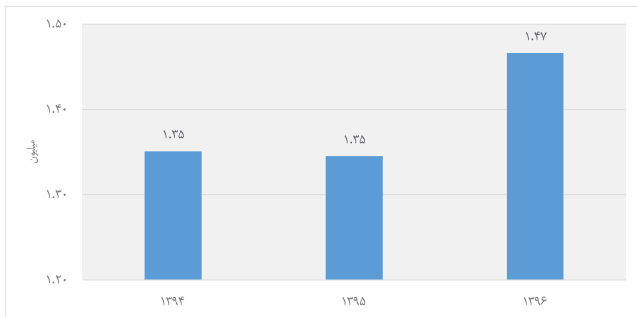
الف - بهبود خدمات صحی

با تمرکز بر تأمین عدالت در عرضه خدمات صحی، مبارزه جدی با فساد اداری، تقویت مشارکت عامه - خصوصی، توسعه عرضه خدمات صحی به روستاها، افزایش مراکز صحی در نقاط دوردست و بهبود کیفیت عرضه خدمات صحی؛ و با تدوین پالیسی ملی صحت (۲۰۱۵-۲۰۲۰) و استراتژی ملی صحت (۲۰۱۶-۲۰۲۰) و تطبیق مؤثر بسته عرضه خدمات صحی اساسی^۱ و بسته خدمات صحی شفاخانه‌ها^۲، دستاوردهای عمده‌ای در سکتور صحت به دست آمده است. این دستاوردها سبب شد که وزیر صحت عامه طی گردهمایی سالانه سران حکومت جهان^۳ جایزه بهترین وزیر جهان را از آن خود کند.

افزایش دسترسی به مراکز صحی: ۳۸۷۶ مرکز ارائه خدمات صحی به شمول مراکز صحی و تیم‌های سیار صحی در حال فعالیت می‌باشند؛ این در حالی است که در سال ۱۳۸۲ نزدیک به ۷۰۰ مرکز صحی در کشور فعال بوده است. از سال ۱۳۹۴ تا ۱۳۹۶ تعداد مراجعان به مراکز صحی، ۱۰ درصد؛ میزان کودکان زیر یک سال که واکسین‌های پنج‌گانه را اخذ نموده‌اند، ۳ درصد؛ ولادت‌های تحت مراقبت متخصصان نسایی و ولادی، ۹ درصد؛ و تعداد عملیات‌های جراحی در شفاخانه‌ها، ۷ درصد افزایش یافته است.

نمودار ۱۲:

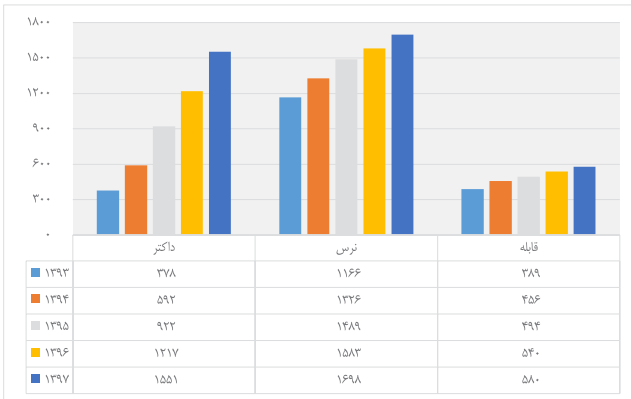
تعداد کودکان زیر یک سال که واکسین‌های پنج‌گانه را دریافت کرده‌اند (۱۳۹۴-۱۳۹۶)

BPHS ۱

EPHS ۲

World Government Summit (2019) ۳

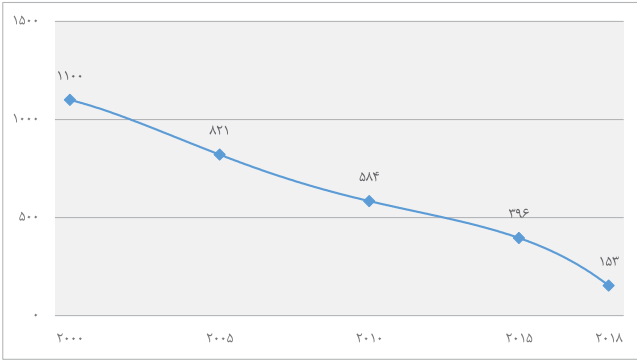

افزایش کیفیت خدمات صحتی و دارویی: با ایجاد شورای طبی، دریافت فیس به منظور بهبود خدمات صحتی ثانوی و ثالثی، افزایش دسترسی به ارقام با نشر «سروی دموگرافی و صحت» و ۷ سروی دیگر، و نظارت دوامدار از ۶۷۱ مرکز صحتی خصوصی، از ارتقای سطح کیفی خدمات رسانی صحتی اطمینان حاصل شده است. با ایجاد اداره ملی تنظیم امور دوائی و محصولات صحتی، کیفیت ادویه تولیدی و وارداتی کنترل می‌شود. تولید ادویه در کشور رشد ۵۰ درصدی داشته و در حال حاضر افغانستان در تولید شربت‌های آنتی اسید (داروی معده) به خودکفایی رسیده و در آینده نزدیک در تولید ۹ قلم داروی دیگر نیز به خودکفایی خواهد رسید.

کاهش وفیات مادران و اطفال: از سال ۱۳۸۲ بدین سو، وفیات مادران ۸۶ درصد و وفیات کودکان ۸۰ درصد کاهش داشته و مراقبت‌های قبل از ولادت ۴۷,۸ درصد افزایش یافته است. در راستای تطبیق استراتیژی ملی صحت باروری، مادر، نوزاد، طفل و نوجوانان (۱۳۹۶ - ۱۴۰۰) و با افزوده شدن ۹۰۰ قابله‌ی آموزش دیده، تسهیلات صحتی که از حداقل یک قابله برخوردارند از ۹۱ درصد در سال ۱۳۹۴ به ۹۵ درصد در سال ۱۳۹۶ رسیده است. در ضمن ولادت‌هایی که تحت مراقبت و کمک‌های متخصصان نسایی و ولادی صورت گرفته از ۷۶۶ هزار مورد در سال ۱۳۹۴ به ۹۲۳ هزار مورد در سال ۱۳۹۶ افزایش یافته است که رشد ۹ درصدی را نشان می‌دهد.

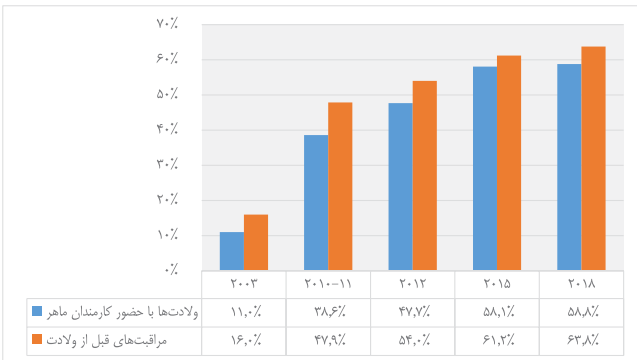
نمودار ۱۴:

کاهش تعداد وفیات مادران در هر صد هزار ولادت (۲۰۰۰ - ۲۰۱۸)

نمودار ۱۵:

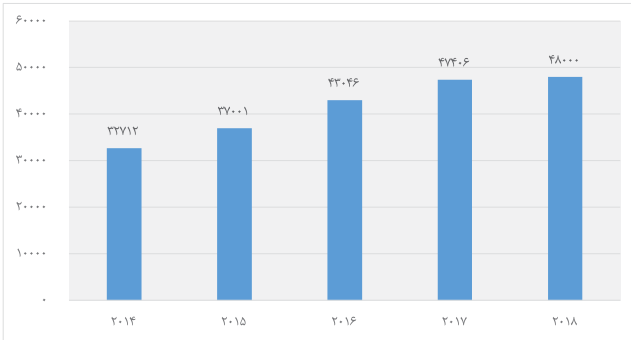
درصدی رشد شاخص‌های صحت مادران (۲۰۰۳ - ۲۰۱۸)

افزایش سطح وقایه و واکسیناسیون: از سال ۱۳۸۲ تا کنون خدمات واکسین ۲۰ درصد بهبود یافته است. سالانه ۱۰ میلیون کودک زیر ۵ سال واکسین پولیو را دریافت می‌کنند. واکسین زرقی پولیو (IPV) و واکسین وقایه از اسهالات ویروسی (Rota) به برنامه روتین معافیت کتلوی علاوه شده‌اند. برنامه‌های ملی کنترل امراض توبرکلوز، مالاریا و لشمانیا، ایدز، زردی و اس‌تی‌آی^۱ نیز با دستاوردهای چشمگیر در حال تطبیق می‌باشند که می‌توان به تداوی بیش از ۹۰ درصد واقعات توبرکلوز (۲۰۸ هزار واقعه)، تقرب به صفر مالاریای نوع بلازمودیم فالسیپارم در ولایات آسیب‌پذیر در سال ۱۳۹۶ و کسب جایگاه اول تطبیق مؤثر برنامه‌های کنترل و محو مالاریا در حوزه شرق مدیترانه از سوی سازمان صحتی جهان^۲ اشاره کرد.

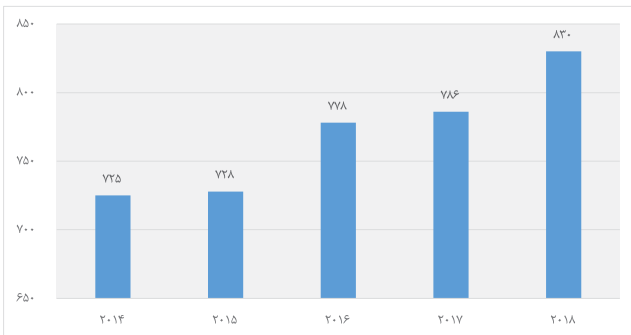
نمودار ۱۶:

تعداد واقعات تشخیص شده توپرکلوز (۲۰۱۴ - ۲۰۱۸)

نمودار ۱۷:

تعداد مراکز صحتی عرضه کننده خدمات تشخیص توپرکلوز (۲۰۱۴ - 2018)

مبارزه با سوء تغذی و افزایش مصونیت غذایی: سوء تغذی مزمن از سال ۱۳۸۲ بدین سو ۲۴ درصد کاهش یافته؛ به عبارت دیگر از ۶۰ درصد به ۳۶ درصد رسیده است. درصدی کودکان زیر پنج سال دارای کم‌وزنی از ۲۵ در سال ۱۳۹۲ به ۱۹٫۹ درصد در سال ۱۳۹۴ کاهش یافته است. به منظور بهبود این رقم، ۱۰ هزار کارمند صحتی در زمینه سوء تغذی آموزش دیده‌اند، ۱٫۱ میلیون مادر مشوره‌های تغذیه اطفال را دریافت کرده و برای ۲۲۷ هزار مادر بسته مواد غذایی توزیع شده است. مراکز تداوی سوء تغذی از ۷۰۰ به ۱۱۰۰ افزایش یافته که از اثر آن پاسخگویی به مراجعه‌کنندگان، از ۱۲۲ هزار نفر در سال ۱۳۹۳ به ۲۵۵ هزار نفر در سال ۱۳۹۶ رسیده است.

افزایش دسترسی به آب آشامیدنی صحتی و حفظ الصحتی: در ساحات شهری و نیمه‌شهری طی ۴ سال گذشته ۱۹ پروژه آبرسانی برای ایجاد ۲۳۰۰ کیلومتر

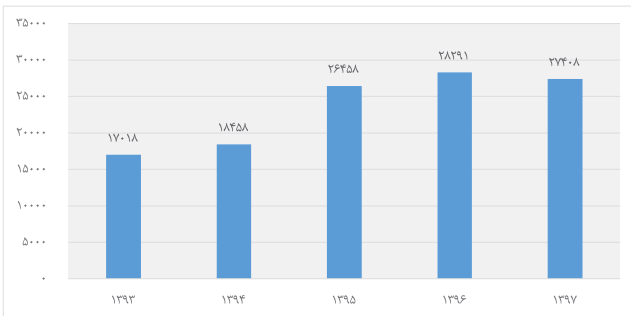

شبکه عملی شده که ۱,۱۱ میلیون تن از آن مستفید شده‌اند؛ به عبارت دیگر رشد ۹۴ درصدی در دسترسی شهروندان به آب آشامیدنی وجود داشته است. میزان دسترسی جامعه روستایی به آب آشامیدنی صحتی نیز در سال ۱۳۹۷ به ۶۳ درصد آنان رسیده که قرار است تا سال ۱۳۹۹، به ۱۰۰ درصد برسد. در زمینه حفظ‌الصحه نیز ۲۰۶ هزار تشناب اعمار و یا بهبود یافته است. در مجموع ۱,۴۴ میلیون نفر از پروژه‌های حفظ‌الصحه در مناطق روستایی مستفید شده‌اند.

افزایش ظرفیت تداوی معتادین: در حال حاضر ۳۲ ولایت تحت پوشش خدمات صحتی برای مریضان معتاد به مواد مخدر قرار دارند و ۱۰۵ مرکز تداوی اعتیاد در این ولایات با ظرفیت تداوی سالانه ۴۰,۵ هزار مریض فعالیت دارند. از سال ۱۳۹۳ بدین سو، بیش از ۱۱۴ هزار معتاد به مواد مخدر از خدمات صحتی در این مراکز بهره‌مند شده‌اند.

نمودار ۱۸:

تعداد معتادین تداوی‌شده (۱۳۹۳ - ۱۳۹۷)

ارتقای خدمات صحت روانی: در حال حاضر در تمام مرکز صحتی حداقل یک کارمند در بخش مشوره‌دهی روانی آموزش دیده است و علاوه بر آن ۷۵۰ مشاور روانی برای مراکز صحتی استخدام شده‌اند.

ب - تقویت نظام ورزشی کشور

تدوین و انفاذ قانون تربیت بدنی و ورزش، فراهم‌سازی امکانات، انسجام کاری در نهادهای ورزشی کشور، اعمار زیربناهای ورزشی و حمایت از ورزشکاران با توجه ویژه به معلولین و زنان، از رویکردهای مهم حکومت در زمینه ترویج ورزش در سال‌های اخیر بوده است. در قریب به اتفاق ولایات، مکان‌های ورزشی مانند استدیوم، جمنازیوم و میدان‌های ورزشی سر باز اعمار شده و بیش از ۸۰ تن از

مربیان رشته‌های گوناگون ورزشی گواهینامه‌های درجه اول، دوم و سوم را به دست آورده‌اند.

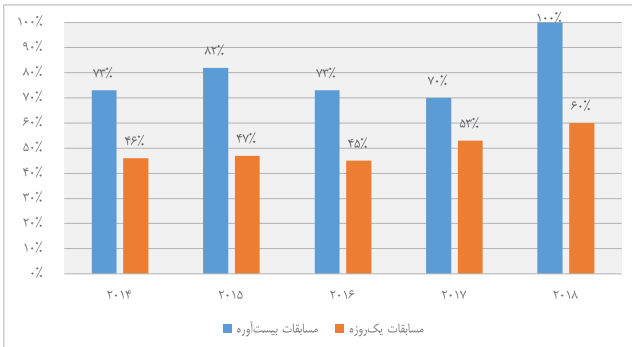
نظام‌مندسازی ورزش: با در نظر داشت قوانین ملی و بین‌المللی، قانون تربیت بدنی و ورزش ترتیب و نافذ شده است. همچنین شش طرزالعمل برای وضاحت بیشتر به چگونگی فعالیت نهادهای ورزشی، مربیان، داوران، ورزشکاران اماکن و تأسیسات ورزشی تهیه گردید. اصلاحات در سطوح مدیریتی ورزش به وجود آمد و انتخابات فدراسیون‌های ورزشی و المپیک زیر نظر ناظران داخلی و خارجی انجام شد. ثبت و توزیع جواز برای فعالیت کلب‌ها، تیم‌ها، مربی‌ها و ورزشکاران نیز آغاز شده است.

رشد و ترویج ورزش: بیش از ۱۱۷۰۰ مسابقه و تورنمنت در ۵۱ رشته ورزشی در چهار سال گذشته راه‌اندازی شده است. از میان بیش از ۲۲۵۰۰ ورزشکاری که در این مسابقات شرکت کردند، ۵ هزار نفر برای عضویت در تیم‌های ملی برگزیده شده‌اند که ۲۰ درصد آنان بانوان هستند.

اعمار زیربناهای ورزشی: بیش از یک هزار جریب زمین دولتی برای اعمار تأسیسات ورزشی گوناگون در نظر گرفته شده است. چهار استادیوم ورزشی ۱۸ هزار نفری به بهره‌برداری رسیده و چندین استادیوم دیگر نیز برای چندین رشته در حال اعمار است.

رشد فوتبال: فدراسیون فوتبال در ۳۰ ولایت فعالیت دارد و توانسته لیگ‌های منظم فوتبال را در ۱۴ رده سنی ایجاد کند. تیم‌های ملی بانوان در ۳ رده سنی و فوتسال نیز در ۳ رده سنی ایجاد شده‌اند. قهرمانی تیم ملی فوتبال در مسابقات جنوب آسیا و راهیابی آن برای نخستین بار در مسابقات مقدماتی جام جهانی از دستاوردهای فوتبال کشور است.

رشد کرکت: با حضور بیش از ۱۰۰ بازیکن داخلی و خارجی شاهد برگزاری لیگ برتر بیست‌آور کرکت در سال ۱۳۹۷ در داخل کشور بوده‌ایم. برنامه «کرکت برای همه» در سال ۱۳۹۷ با آغاز در ولایات خوست، بامیان، فاریاب و هرات راه‌اندازی شد. افغانستان با عضویت کامل در شورای بین‌المللی کرکت^۱ در یکم سرطان ۱۳۹۶، اجازه بازی در رقابت‌های بین‌المللی «یک‌روزه» و «۲۰آور» را دارد و هر ساله ۵۰ میلیون دالر از این شورا برای تقویت این ورزش دریافت می‌کند.

تشویق و حمایت از ورزشکاران: ۱۸۲ تن جهت تحصیل در بخش مدیریت ورزشی به ترکیه اعزام شده‌اند. همچنین بر اساس تفاهم‌نامه با پوهنتون کستامونو^۱ ترکیه، ۸۲ جوان دیگر در رشته‌های علوم ورزشی مشغول تحصیل شده‌اند. رئیس‌جمهور محمد اشرف غنی نیز به منظور حمایت از ورزشکاران طی دیدارهای متعدد با آنان، ۲۰ مدال عالی دولتی، ۹۴ تقدیرنامه افتخاری و بیش از ۳ میلیون افغانی کمک‌های نقدی را به آنان اعطا نموده است.

ترویج ورزش بین زنان: ایجاد معاونیت کمیته ملی المپیک در بخش زنان و ریاست توسعه ورزش زنان در تشکیل ریاست عمومی تربیت بدنی از جمله اقدامات در سطح مدیریتی در راستای ترویج ورزش در بین زنان می‌باشد. در حال حاضر در ۹ ولایت کمیته‌های فدراسیون فوتبال زنان، لیگ فوتبال زنان و تیم‌های منتخب زنان ایجاد شده است.

پ - بهبود آموزش

آموزش در محراق توجه حکومت بوده است؛ چنان‌که رئیس‌جمهور محمد اشرف غنی سال ۱۳۹۷ را سال «حشر ملی معارف» نام گذاشت. این امر سبب شد تا با استقبال مردم از این حشر ملی، ۴۲۹ جریب زمین را برای اعمار مکاتب کمک کنند و به ارزش ۲۳۳,۶ میلیون افغانی کمک مردمی برای توسعه معارف جمع‌آوری شود.

افزایش میزان دسترسی به مراکز تعلیم و تربیه: در حال حاضر ۹,۳ میلیون تن در ۱۶۱۰۰ مرکز تعلیمی و مکاتب سراسر کشور مصروف تعلیم می‌باشند که از این میان نزدیک به ۴۰ درصد آنان را دختران تشکیل می‌دهد. در طول چهار سال اخیر ۱۶۲۸ مرکز تعلیمی و مکاتب جدید ایجاد شده است و کار اعمار ۶ هزار مکتب در ۳۴ ولایت برای ۲,۱۶ میلیون متعلم از سوی برنامه ملی میثاق شهروندی عملاً آغاز شده است.

اصلاح نصاب تعلیمی: با بهره‌گیری از روش‌ها و تجارب ملی و بین‌المللی، چارچوب نصاب تعلیمی ایجاد و نصاب تعلیمی نو برای مکاتب و مدارس دینی تدوین گردیده است. همچنین سند چارچوب نصاب تعلیمی قابلیت‌محور نیز تکمیل و نهایی شده است. برنامه مشارکت جهانی برای معارف^۱ در راستای دسترسی عادلانه به تعلیم، ۴۰ ولسوالی را در ولایات بادغیس، دایکندی، فراه، غور، هلمند، قندهار، خوست، نیمروز، نورستان، پکتیا، پکتیکا، ارزگان و زابل تحت پوشش قرار داده است.

رشد سطح سواد: طی ۴ سال گذشته حدود ۷۰ هزار کورس سوادآموزی تدویر شده که ۱,۴ میلیون تن مستفید شده است. ۸۷۶ هزار سوادآموز که ۵۰۸ هزار آن خانم‌اند از این کورس‌ها فارغ شده‌اند. در حال حاضر سطح سواد افراد بالای ۱۵ سال به بیش از ۳۹ درصد رسیده است.

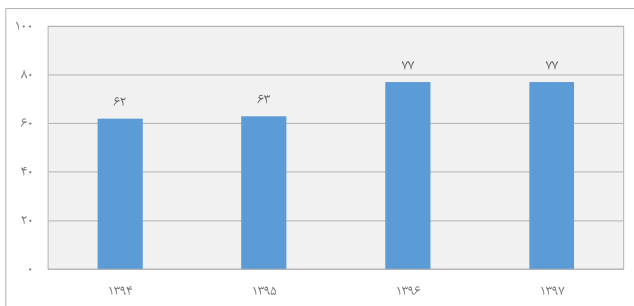
افزایش ظرفیت تعلیمات اسلامی: در سال ۱۳۹۴ تعداد مراکز تعلیمات اسلامی ۹۰۶ مرکز بوده که این رقم در سال ۱۳۹۷ به ۱۱۰۷ مرکز رسیده است و برای ۱۲۲۰۸ تن طالب علم امکانات اعاشوی نیز فراهم شده است. تعداد مجموعی شاگردان تعلیمات اسلامی از سال ۱۳۹۴ تا کنون ۳۵,۸ هزار تن افزایش یافته که ۳۲ درصد آنان را متعلمین اناث تشکیل می‌دهند. این رقم در سال ۱۳۹۷ به حدود ۳۴۸ هزار تن رسیده است که ۲۳ درصد آن متعلمین اناث می‌باشند.

رشد تعلیمات تخنیکی و مسلکی: تنوع رشته‌های تعلیمات تخنیکی و مسلکی از سال ۱۳۹۴ بدین سو، با افزایش ۱۵ رشته به ۷۷ رشته در سال ۱۳۹۷ رسیده است. در حالی که اکنون در ۲۷۲ ولسوالی مکاتب و انستیتوت تعلیمات تخنیکی و مسلکی وجود دارد، کارهای مقدماتی و سروی «بازار کار» در ولسوالی‌ها، به منظور تطبیق برنامه «اعمار یک باب مکتب تعلیمات تخنیکی و مسلکی در هر

ولسوالی» جریان دارد. از سوی دیگر، در چهار سال اخير برای ۶۲۴۰ معلم رشته‌های مسلکی دوره‌های آموزشی علوم تربیتی^۱ و اداره تدوير شده و در اين سال‌ها ۲۸۳,۵ هزار محصل به مراکز تعليمات تخنيکی و مسلکی جذب گرديده است.

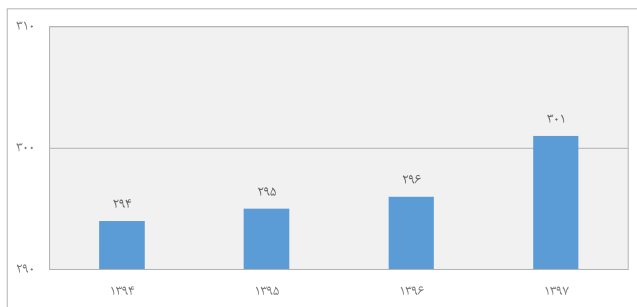
نمودار ۳۰:

تنوع رشته‌های برنامه تعليمات تخنيکی و مسلکی (۱۳۹۴ - ۱۳۹۷)

نمودار ۳۱:

تعداد مراکز دولتی تعليمات تخنيکی و مسلکی (۱۳۹۴ - ۱۳۹۷)

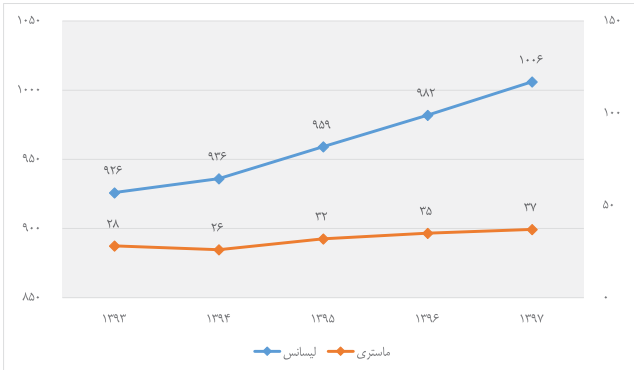
اصلاح نظام کانکور: ايجاد و تطبيق سيستم بایومتریک، افزایش پرسش‌ها در بانک سؤالات از ۱۶ هزار به ۶۵ هزار، چاپ کتابچه امتحانات برای هر نفر به صورت جدا و با سؤالات متفاوت، جلوگیری از دخالت افراد زورمند در پروسه امتحان، شفافیت کانکور را ارتقا داده است و با اعلان نتایج در زمان معین، این پروسه ملی اعتماد از دست رفته را باز یافته است.

افزایش میزان دسترسی به تحصیلات عالی: در طول چهار سال گذشته، مراکز تحصیلات عالی و نیمه‌عالی بیش از ۷۵۱ هزار تن را جذب کرده‌اند. در

سال ۱۳۹۷ نهادهای تحصیلات عالی دولتی پذیرای ۱۸۶ هزار تن محصل بوده‌اند که ۴۹ هزار تن از آنان (۲۷ درصد) دختران می‌باشند و نهادهای تحصیلی خصوصی با جذب ۱۶۴ هزار محصل رقم مجموعی محصلان در سال ۱۳۹۷ را به ۳۵۰ هزار رسانده است.

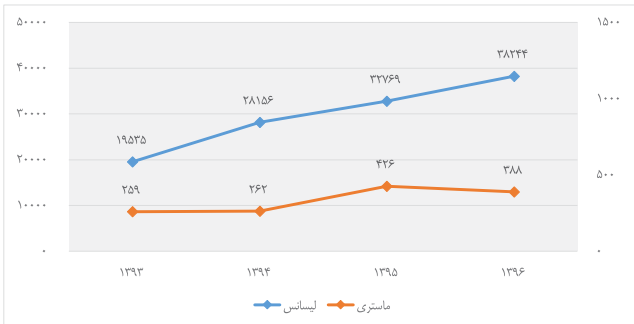
نمودار ۲۲:

افزایش رشته‌های تحصیلی در مراکز تحصیلات عالی دولتی (۱۳۹۳-۱۳۹۷)

نمودار ۲۳:

تعداد فارغان مراکز تحصیلات عالی دولتی (۱۳۹۳-۱۳۹۶)

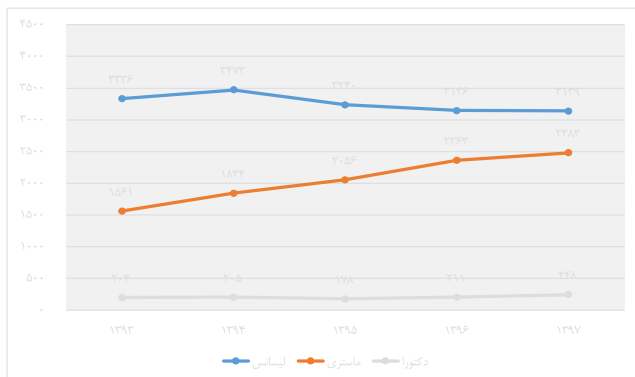

بهبود کیفیت تحصیلات عالی: به هدف اصلاح و تطابق با نیازمندی‌های جامعه و بازار کار، برنامه ملی بازنگری و اصلاح نصاب‌های تحصیلی آغاز شده است. در زمینه تخصصی‌سازی و رشد مهارت‌های استادان، مراکز انکشاف مسلکی استادان^۱ در ۱۰ پوهنتون ایجاد گردیده است. از سال ۱۳۹۳ بدین سو، به تعداد استادان دارای سویه تحصیلی ماستری ۵۹ درصد و به تعداد استادان دارای

مدرک دکتورا ۲۱ درصد افزوده شده است. از سوی دیگر، اولین سیستم آموزشی آنلاین به نام افغان ایکس (AfghanX) در شبکه اینترنت با ایجاد کورس‌های آنلاین MOOCs؛ تحت برنامه آموزش الکترونیک وزارت تحصیلات عالی فعال شده است. همچنین کمیته‌های تضمین کیفیت و اعتباردهی در تمام نهادهای تحصیلی دولتی و خصوصی فعال شده‌اند.

نمودار ۲۴:

تعداد استادان مراکز تحصیلات عالی به تفکیک سطح تحصیلی (۱۳۹۲-۱۳۹۳)

افزایش و توزیع عادلانه بورسیه‌های تحصیلی: جهت شفافیت و توزیع عادلانه بورسیه‌های تحصیلی سیستم مدیریت بورس‌ها^۲ ایجاد شده است. در حال حاضر ۳۸۷۵ تن در مقطع لیسانس، ۲۰۵۶ تن در مقطع ماستری و ۳۵۸ تن در مقطع دکتورا در خارج کشور در حال تحصیل هستند. کار روی میکانیسم سازماندهی شرکت‌های خصوصی فعال در عرصه بورسیه‌ها آغاز شده و در سال مالی ۱۳۹۸ اعزام محصلین بر اساس این پالیسی صورت می‌گیرد.

ت - رشد فرهنگ

توجه به فرهنگ و هنر با وجود کمبود بودجه اما مورد توجه حکومت بوده است؛ به‌گونه‌ای که برای مرمت ابدات تاریخی و نگهداشت میراث‌های فرهنگی و اعمار مساجد برنامه‌ریزی صورت گرفته است. همچنین به منظور حفاظت از اسناد تاریخی و میراث‌های هنری، آرشیف ریاست جمهوری تأسیس شده است.

حفاظت و مرمت ابدات تاریخی و میراث‌های فرهنگی: بیش از ۵ هزار ساحه باستانی کشور به وسیله ماهواره تثبیت شده است و تهیه نقشه عمومی

ساحات باستانی در حال اجرا است. ده‌ها آبنه تاریخی از جمله مقبره‌های علی شیر نوایی، احمد شاه بابا و ابوریحان بیرونی، منار جام غور و سراج العمارت مرمت گردیده است و ۱۰ مرحله حفاری در ساحه باستانی مس عینک در ولایت لوگر جهت یافتن اشیای عتیقه انجام شده است. همچنین کار بازسازی قصرهای امانیه از سوی اداره عملیاتی و حمایتی و انکشاف ملی ریاست جمهوری تحت نظر انجینیران مجرب داخلی جریان دارد.

اعمار و مرمت اماکن دینی: طی ۴ سال گذشته ۳۳۰ پروژه اعمار مسجد در ۳۴ ولایت تطبیق شده است و ۷۱۲ محراب مسجد و حاجی کمپ در ۳۴ ولایت نیز مرمت شده‌اند. همچنین بیش از ۶۰ پروژه اعمار مسجد در ۱۷ ولایت در حال کار است. بازسازی مسجد جامع هرات، خرقة شریف، روضه مبارک، پل خشتی و عیدگاه از جمله فعالیت‌ها در این عرصه می‌باشد. بنا بر تعهد رئیس جمهور محمد اشرف غنی به مردم و علما، کار اعمار ۳۴ محراب مسجد جامع با ظرفیت ۲ هزار نمازگزار در ۳۴ ولایت نیز آغاز شده است.

رونق توریزم: با صدور ۱۳۰۰ جواز به شرکت‌های سیاحتی و ۱۱۰ مهمانخانه و رستوران، زمینه کار برای ۴۵ هزار تن در کشور مساعد شده است. همچنین علاوه بر گردشگران داخلی، برای بیش از ۷۵ هزار سیاح خارجی خدمات ارائه شده است. عواید ۱۰۹ درصدی صنعت گردشگری از مقدار پلان شده در مدت چهار سال گذشته، نشان‌دهنده رونق این صنعت بوده است.

یادبود از مفاخر فرهنگی: جهت ارج‌گذاری به شخصیت‌های ملی و فرهنگی کشور، کار ضرب ۱۴ مدال و نشان به نام این شخصیت‌ها در حال طی مراحل قانونی می‌باشد. طی سال‌های گذشته چندین سمینار و سمپوزیم جهت تجلیل از مفاخر تاریخی، فرهنگی و سیاسی کشور از قبیل امیر علی شیر نوایی، احمد علی کهزاد، فیض محمد کاتب هزاره، خوشحال خان ختک، خواجه عبدالله انصاری، گوهرشاد بیگم و ابوریحان بیرونی در ارگ ریاست جمهوری برگزار شده است.^۱

آرشیف ریاست جمهوری: با تأسیس آرشیف ارگ ریاست جمهوری^۲ طبق معیارهای جهانی حدود ۳۰ میلیون سند تصویری، صوتی و نوشتاری شامل مصوبه، حکم، پروتوکول، میثاق، تفاهم‌نامه، ملکیت، فرمان، سوابق کارکنان دولت، نقشه‌ی مرزی، کتاب شاهی، مکتوب، قانون و طرز‌العمل از خطر از بین

۱ ر.ک. به: جدول شماره یک

۲ ۲۸ سرطان ۱۳۹۷

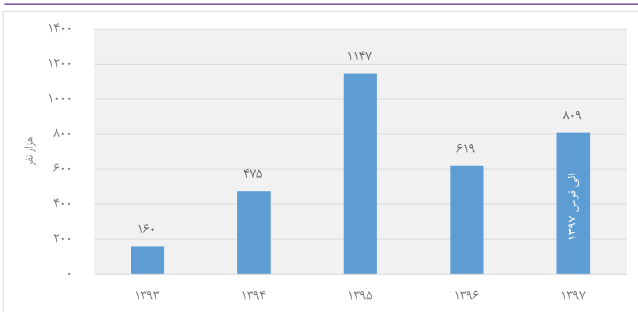
رفتن نجات یافته است. آرشیف ریاست جمهوری ۳۰ هزار عکس تاریخی، مستند و هنری را دیجیتل و تدوین نموده است. نسخه دیجیتل این اسناد از طریق اینترنت در اختیار عموم قرار خواهد گرفت.

ث - مدیریت مؤثر مهاجرت

وزارت امور مهاجرین و عودت کنندگان توانسته است با تطبیق اصلاحات و ایجاد میکانیزم‌های مؤثر، زمینه توزیع کمک‌های گوناگون جامعه جهانی را به ارزش مجموعی ۱,۱۸ میلیارد دالر در ظرف ۴ سال گذشته فراهم کند. حکومت برای رسیدگی هرچه بهتر به امور مهاجران و عودت کنندگان ۴ ساختار عمده را شامل کمیسیون عالی امور مهاجرت، کمیته فرعی شورای وزیران، کمیته اجرایی بیجاشدگان و عودت کنندگان^۱ و کمیته راهبردی تحقق اهداف «استراتژی راه‌حل‌های منطقه‌یی»^۲ ایجاد نموده است.

نمودار ۲۵:

تعداد مهاجرین عودت نموده (هزار نفر) (۱۳۹۳ - ۱۳۹۷)

بهبود معیشتی و اسکان عودت کنندگان و بیجاشدگان: تغییر در روش کاری و تمرکز روی «خدمات اساسی» زیربنایی به جای خدمات بشری و رفتن به پروسه ختم بیجاشدگی و ادغام و استقرار پایدار بیجاشدگان، از مهم‌ترین رویکردهای حکومت وحدت ملی با پدیده بیجاشدگی می‌باشد. پس از سال‌ها، پروژه‌های توسعه‌ی شهرک‌های عودت کنندگان عملاً آغاز گردیده است. بیش از ۵۱۳ میلیون دالر به عودت کنندگان کمک‌های نقدی صورت گرفته و ۳۹۱ هزار خانواده بیجاشده ثبت و زمینه بازگشت ۱۵۹ هزار خانواده مهیا شده است. همچنین ۴۱۲ هزار خانواده بیجاشده از مساعدت‌های بشری مستفید شده‌اند.

تأمین حقوق مهاجرین در ایران: شمولیت رایگان ۴۶۰ هزار کودک افغان بدون مدرک و دارای مدرک در مکاتب دولتی ایران، فراهم‌سازی بیمه صحتی برای ۲۸۰ هزار مهاجر و رفت‌وآمد مهاجرین بدون ابطال کارت مهاجرت (آمایش) از عمده سهولت‌هایی است که مهاجران افغان در ایران به دست آورده‌اند. همچنین تمدید کارت‌های آمایش و اقامت پاسپورتی ۱,۴ میلیون مهاجر و ثبت فاقدین مدرک صورت گرفته است.

تأمین حقوق مهاجرین در پاکستان: رفع برخوردهای سیاسی با عودت مهاجرین، ثبت و راجستر ۸۶۰ هزار مهاجر فاقد مدرک، توزیع کارت تثبیت هویت برای ۳۵۰ هزار مهاجر دیگر و تمدید اقامت ۱,۴ میلیون مهاجر از دستاوردها در تأمین حقوق مهاجرین در پاکستان بوده است.

صدور پاسپورت برای مهاجرین در کشورهای عربی: کسب توافق و توزیع بیش از ۲۰۰ هزار جلد پاسپورت به افغان‌های مقیم کشورهای عربی دستاورد مهم در این بخش است. همچنین در مورد اعزام قانونی افغان‌ها برای کار به این کشورها مذاکرات صورت گرفته که چارچوب توافقات با امارات متحده عربی نهایی شده و با سایرین از جمله کویت و عربستان سعودی جریان دارد.

ایجاد مدیریت مشترک مهاجرت با کشورهای اروپایی: جلوگیری از اخراج اجباری زود هنگام پناهجویان از کشورهای اروپایی در جریان سیل مهاجرت‌های جهانی و دفاع از حقوق بشری آنان از کارکردهای حمایت از مهاجرین در کشورهای اروپایی می‌باشد. سند «راه مشترک پیش رو»^۱ با اتحادیه اروپا، دو اعلامیه جداگانه با دولت‌های آلمان و فنلند و یادداشت تفاهم با سویدن از سوی وزارت امور مهاجرین و عودت‌کنندگان در میزان ۱۳۹۵ به امضا رسیده است. با ایجاد مدیریت مشترک مهاجرت با کشورهای مقصد، اخراج اجباری مهاجرین از کشورهای اروپایی به ۲۱۸۳ نفر در طول سال‌های ۲۰۱۶ - ۲۰۱۸ کاهش یافته است.

رسیدگی به امور مهاجرین در ترکیه: رسیدن به توافق با ترکیه به خودداری از اخراج اجباری مهاجرین افغان و تسریع روند مذاکره دوجانبه برای امضای تفاهم‌نامه اعزام کارگر، از جمله کارکردها در این زمینه می‌باشد. همچنین با همکاری هلال احمر ترکیه و آژانس تیکا^۲ برنامه اشتغال‌زایی عودت‌کنندگان

داوطلب از ترکیه عملاً آغاز شده است.

مبارزه با قاچاق انسان: حکومت به منظور مبارزه موثر با قاچاق انسان و مهاجران، کمیسیون مبارزه با قاچاق انسان را ایجاد کرد که در آن علاوه بر وزارت‌های مهاجرین و عودت‌کنندگان و عدلیه، نهادهای امنیتی و کشفی نیز عضویت دارند. افغانستان به پروتوکول منع قاچاق انسان و مهاجر از طریق خشکه، دریا و هوا ملحق شده است و تلاش‌هایی که در راستای مبارزه با قاچاق انسان صورت گرفته، سبب آن شد که در کتگوری چهارگانه گزارش سالانه قاچاق انسان ایالات متحده امریکا^۱، افغانستان در سال‌های ۲۰۱۷ و ۲۰۱۸ در رده دوم قرار گیرد.

ج - تنظیم متوازن برنامه‌های توسعه

تنظیم متوازن برنامه‌های توسعه اجتماعی بر محور عدالت اجتماعی و توسعه پایدار، ایجاد همگرایی ملی، کاهش فاصله بین شهر و روستا و شکستن حصر جغرافیایی مناطق دوردست را تسهیل بخشیده است. برنامه دارای اولویت میثاق شهروندی، برنامه‌های توسعه وزارت احیا و انکشاف دهات و اقدامات دیگر ادارات دولتی در مناطق محروم، نقش کلیدی در خدمات‌رسانی متوازن داشته است.

خارج ساختن افغانستان مرکزی از زندان جغرافیایی طبیعی: در دوره حکومت وحدت ملی پروژه‌های زیربنایی متعدد در مناطق مرکزی طرح شده و جنبه عملی پیدا نموده است که از جمله می‌توان به آغاز کار ساخت سرک‌های بخش دوم پروژه شاهراه شمال به جنوب (یکاولنگ - دره‌صوف)، شاهراه شرق به غرب (سرک گردن دیوال)، دوشی - بامیان، نیلی - پنجاب، قره‌باغ - جاغوری، جلریز - سنگلاخ، اسپیلان - میرامور و سرک‌های داخل شهر نیلی اشاره کرد. به منظور دسترسی مناطق مرکزی به انرژی نیز پروژه تمدید لین برق ۲۲۰ کیلوولت دوشی - بامیان در حال اجرا است.

بهبود توازن در خدمات‌رسانی: برای ایجاد توازن در خدمات‌رسانی در مناطق دوردست پروژه‌های سرک‌سازی، برق‌رسانی، بند برق کوچک، اعمار شفاخانه و کلینیک صورت گرفته است. دایکندی و نورستان برای نخستین بار از برق مستفید گردیدند، اعمار سرک گردن دیوال و اجزای سرک حلقوی روی دست گرفته شد، ۱۴ ولایت ناامن در زمینه دسترسی به مراکز صحتی مطالعه گردیده و

برنامه اعمار مکاتب مسلکی برای تمام ولسوالی‌های کشور ایجاد شد. همچنین تفاهم‌نامه اتصال ولایات دایکندی، ارزگان، غور، نورستان و نیمروز به شبکه ملی برق با بانک انکشاف آسیایی امضا شده است.

راه‌اندازی برنامه میثاق شهروندی: برنامه ملی دارای اولویت میثاق شهروندی تاکنون ۱۲۳ ولسوالی را در سطح ۳۴ ولایت تحت پوشش قرار داده است. پروژه‌های انکشافی این برنامه شامل آبرسانی، آبیاری، برق، انرژی قابل تجدید، ترانسپورت، حفظ‌الصحه و تعلیمات صحتی است. تنها از طریق برنامه فرعی وجه مالی برای مشارکت اجتماعی^۱ ۴۱۴۲ بانک غذایی در سراسر کشور ایجاد شده است.

چ - کاهش آسیب‌پذیری

به منظور مصونیت بیشتر اجتماعی اقشار آسیب‌پذیر، حکومت وحدت ملی حمایت‌ها را در قسمت کاهش آسیب‌پذیری اقشار مستحق، رسیدگی به متضررین حوادث طبیعی و غیرطبیعی و حمایت‌های حقوق بشری از زنان و کودکان را روی دست داشته است.

کاهش آسیب‌پذیری اقشار مستحق: برنامه توزیع کوپون مساعدتی مواد غذایی به ۱۲ هزار خانواده شهدای نیروهای امنیتی و دفاعی طی مراسمی از کابل آغاز^۲ و در توزیع زمین و مسکن برای ورثه شهدا سهمیه در نظر گرفته شده است. همچنین برای بهبود رسیدگی به متقاعدین بایومتریک آنان راه‌اندازی و بیش از ۱۱۷,۵ هزار تن (حدود ۸۹ درصد متقاعدین) ثبت شده‌اند.

رسیدگی به حوادث: با طرح و تطبیق پلان اضطراری خشکسالی برای سال ۱۳۹۷، به بیش از ۲,۲ میلیون متضرر خشکسالی، ۳,۵ میلیون رأس مواشی توزیع شده و از ۱۴۰ هزار نیازمند به عرضه خدمات صحتی در ۸ ولایت حمایت صورت گرفته است. طی سال‌های ۱۳۹۵ - ۱۳۹۷ به بیش از ۳۵۰ هزار خانواده متضرر از حوادث و بیجاشدگان در ۳۴ ولایت، کمک‌های غذایی و غیرغذایی توزیع شده و بالغ بر ۶۵۰ میلیون افغانی مساعدت مالی شده است.

حمایت‌های حقوق بشری: برای اولین بار در کُد جزا بچه‌بازی جرم پنداشته شده است و قانون منع آزار و اذیت زنان و اطفال نیز نافذ شده است. همچنین

برای رسیدگی به کودکان کارگر استراتیژی منع کار کودکان نهایی شده است. در راستای مقابله اساسی با اعمال شکنجه، برای نخستین بار قانون منع شکنجه تدوین و نافذ شده است.

ح - تمرکز بر اشتغال زایی برنامه‌ها

شورای عالی اقتصاد تفاوت میان سهم سرمایه‌گذاری در سکتورهای اشتغال‌زا و خدمات اجتماعی را به ترتیب ۷۰ و ۳۰ درصد تصویب نموده است؛ بدین معنی که بیشتر وجوه توسعه‌ی موجود در بودجه به سکتورهایی تخصیص داده خواهد شد که موجب افزایش مولدیت و رشد اقتصادی می‌گردد.^۱ تخصیص بخش بزرگ بودجه به سکتورهای اشتغال‌زا و مصرف ۹۱ درصدی بودجه توسعه‌ی در سال مالی ۱۳۹۷ که بی‌سابقه است، نشان می‌دهد که حکومت راهکار مؤثری را برای اشتغال‌زایی داشته است.

هماهنگی بین ادارات: به هدف ایجاد زمینه‌های کار و اشتغال جدید برای مردم، برنامه ملی اشتغال‌زایی در ۵ محور بهبود زراعت، پاک‌کاری شهرها، سرک‌سازی در قریه‌جات، اعمار بندهای برق و ساخت خانه‌های ارزان‌قیمت در ۲۶ عقرب ۱۳۹۴ آغاز شد. «برنامه کشوری کار شایسته»^۲ نهایی شده است که دارای برنامه‌های کلیدی به منظور ارتقای ظرفیت در عرصه تولید و تحلیل معلومات بازار کار، فرصت‌های بیشتر آموزشی و کاریابی، محیط سازگار برای توسعه تشبثات کوچک و توانمندسازی اقتصادی گروه‌های آسیب‌پذیر می‌باشد. به منظور اشتغال‌زایی و جذب افراد مسلکی، تفاهم‌نامه میان وزارت تحصیلات عالی با ۱۸ وزارت و نهاد دولتی به امضا رسیده است. همچنین ۱۰ مرکز کاریابی در پوهنتون‌ها ایجاد شده است.

تغییر رویکرد به آموزش بازارمحور: تحقیقات جامع از بازار کار در ۱۳ ولایت به هدف شناسایی نیازمندی‌های آموزش حرفوی و ۶۵ استندرد و نصاب آموزشی در این مورد تدوین شده است. سیستم معلوماتی بازار کار^۳ بر اساس نیازمندی‌های بازار کار کنونی و نیازسنجی بازار کار سال‌های آینده، بر طبق شاخص‌های بین‌المللی بازار کار در حال ایجاد است. همچنین برنامه‌های آموزش فنی و حرفوی به ۳۴ ولایت گسترش یافته و ظرفیت آموزش برنامه‌های فنی و حرفوی از ۲۰ هزار به ۳۶ هزار نفر افزایش یافته است.

۱ چارچوب ملی صلح و انکشاف افغانستان

۲ Decent Work Country Programme (DWCP-II, 2018-2022)

۳ Labour Market Information System (LMIS)

حمایت از سرمایه‌گذاری خصوصی: حکومت به هدف حمایت از سرمایه‌گذاری سکتور خصوصی و رونق اشتغال‌زایی از سوی این سکتور، معافیت مالیاتی ۹۵ درصدی را عملی نمود. بر این اساس، مالیه‌دهندگان که بابت جرایم مالیاتی در جریان سال‌های مالی ۱۳۸۱ الی ۱۳۹۶ مالیه‌شان را تصفیه نکرده بودند، با تأدیه اصل مالیه و ۵ درصد جرایم مالیاتی، از پرداخت ۹۵ درصد جرایم مالیاتی متباقی معاف شدند.

ایجاد فرصت‌های شغلی جدید: برنامه ملی انکشاف صنایع روستایی، در جریان چهار سال گذشته، بیش از یکصد هزار شغل به گونه مستقیم و غیرمستقیم، بیش از ۵ هزار گروه پس‌انداز زنانه و مردانه و ۶۰۰ تشبث کوچک را ایجاد کرده است. با تطبیق برنامه‌های توسعه زراعت و مالداري از سال ۱۳۹۴ تا کنون برای ۱,۳ میلیون تن زمینه اشتغال درازمدت و برای ۱۹۵,۵ هزار تن زمینه اشتغال کوتاه‌مدت و برای ۲,۶۹ میلیون تن زمینه کار روزمزد فراهم شده است. برنامه ملی میثاق شهروندی با اجرایی ساختن ۶۳۸۴ پروژه توسعه‌ی، فرصت‌های اشتغال را با سهم پنجاه درصدی زنان در سطح شهرها و روستاهای کشور فراهم کرده است. در چهار سال گذشته، طی مراحل و استخدام ۲۲ هزار بست خالی دولتی نیز از طریق رقابت آزاد صورت گرفته است. همچنین استراتیژی ملی مهاجرت کار (۲۰۱۸ الی ۲۰۲۲) تهیه شده است که سهولت‌های قانونی را برای کارگران مهاجر افغان در بیرون از کشور فراهم می‌کند.

خ - برنامه‌ریزی مسکن و خدمات شهری

با تهیه گزارش وضعیت شهرهای افغانستان^۱ در سال ۱۳۹۴، برای نخستین بار ارزیابی دقیق و همه‌جانبه از مراکز ۳۴ ولایت در اختیار قرار گرفت. این گزارش با تصویربرداری دقیق به وسیله ستالایت، معلومات اراضی قابل استفاده و مناطق مسکونی مراکز ولایات را فراهم کرده است. از سوی دیگر، قانون شهرسازی و مسکن و برنامه اولویت شهری تصویب شده است. تصویب پالیسی به‌سازی و انکشاف مجدد سکونت‌گاه‌های غیرپلانی، زمینه خدمات‌رسانی در ساحات غیرپلانی را فراهم کرده است. همچنین بیش از ۱۰۰ پلان تفصیلی و پلان‌های اصلاحی جهت ایجاد شهرک‌های معیاری و بهبود فرهنگ شهرنشینی طی ۴ سال گذشته تهیه شده است. در نتیجه کارکردهای حکومت در این عرصه، افغانستان موفق شد در سال ۱۳۹۶ عضویت شورای عالی حکومتداری شهری جهان^۲ را

به دست آورد. همچنین با توجه ویژه حکومت به توسعه خدمات شهری، بانک جهانی متعهد شد تا ۲۰۰ میلیون دالر برای ارتقای ظرفیت شهرها کمک نماید.

ایجاد واحدهای مسکونی: طی ۳ سال اخیر طرح، دیزاین و اعمار ۵۵ هزار واحد مسکونی روی دست گرفته شده است که از این جمع پروژه‌های فاز اول خواجه‌رواش، شهرک امارات، شهرک خوشحال خان، و ۶۰ بلاک شهرک قصبه تکمیل گردیده‌اند. به منظور دسترسی خانواده‌های کم‌درآمد به مسکن ارزان قیمت و پایدار، برنامه ملی مسکن در سال ۱۳۹۶ آغاز شد. این برنامه برای ۱۳ سال در ۳۴ ولایت تطبیق می‌شود. توافق ساخت ۱۰ هزار آپارتمان با چین، یک هزار با قطر و ۴ هزار با هند صورت گرفته است. همچنین اتحادیه اروپا نیز تمویل اعمار ۸ هزار واحد مسکونی را در شهرک کمال‌الدین بهزاد هرات تمویل می‌کند.

توزیع سند ملکیت در ساحات غیررسمی: جهت ثبت ساحات غیررسمی شهری و جلوگیری از غصب زمین، مقرر شد تنظیم امور ملکیت‌های غیررسمی شهری در سال ۱۳۹۶ تصویب شد. طبق این برنامه ۵۳۵ هزار منزل در ساحات غیرپلانی شهرهای کابل، هرات، مزارشریف، قندهار، جلال‌آباد، فراه، بامیان و نیلی سروی و ثبت شده است و روند توزیع سند ملکیت برای واجدین شرایط از شهرهای هرات، کابل، جلال‌آباد، نیلی و بامیان آغاز شده است. در مرحله دوم این برنامه شهرهای مهترلام، غزنی، چاریکار، تالقان، زرنج، گردیز، خوست و لشکرگاه تحت پوشش قرار می‌گیرند.

بهبود خدمات شهری: اعمار ۲ هزار کیلومتر سرک، ۵۰۰ کیلومتر پیاده‌روهای کنار سرک، ۱۵ باب مسلخ، ۵۰ تعمیر اداری برای نواحی شاروالی‌ها، بیش از ۵۰۰ تشاب عامه، بیش از ۲۰ هزار پلچک، ۶۰ پارکینگ وسایط، ۲۰ باب مارکیت و بیش از ۲ هزار باب دکان جدید، در شهرها، تنظیف و مدیریت کثافات به حجم تقریبی ۵ میلیون مترمکعب، نصب بیش از ۲۵۰۰ پایه چراغ‌های سولری در پنج شهر و اعمار ۲ باب هتل پنج‌ستاره در شهرهای هرات و مزارشریف از دستاوردهای عمده شاروالی‌ها در بهبود وضعیت شهرها بوده است.

د - بهبود وضعیت زنان

حکومت وحدت ملی اقدامات بی‌سابقه درباره بهبود وضعیت زنان در عرصه‌های مشارکت سیاسی، توانمندسازی اقتصادی، دسترسی به عدالت و حمایت‌های اجتماعی از آنان را انجام داده است. در نتیجه این اقدامات امروز زنان قادر

شده‌اند که در داخل و خارج کشور از خود نمایندگی کنند.

فضاسازی برای تبارز زنان: رونمایی و آغاز تطبیق پلان عمل ملی قطعنامه ۱۳۲۵ شورای امنیت سازمان ملل متحد در مورد زنان، صلح و امنیت؛^۱ طرح و گنجاندن برنامه ملی توانمندسازی اقتصادی زنان در چارچوب ملی صلح و انکشاف افغانستان، تدویر سه دور سمپوزیم سراسری زنان افغان، بودجه‌سازی پاسخگو به جندر، شامل‌سازی دیدگاه جنسیتی در اسناد برنامه‌های ملی، و اتخاذ راهکارها برای تسهیل حضور بیشتر زنان در ادارات مانند نمره امتیازی در استخدام و استفاده از فرصت‌های تحصیلی، فضای مناسب‌تری را برای تبارز زنان فراهم ساخته است.

بسترسازی برای مشارکت اقتصادی زنان: ایجاد اتاق تجارت و صنایع زنان افغانستان گامی عمده در راستای توانمندسازی زنان می‌باشد. همچنین اتخاذ ۵ درصد ترجیح در خریداری‌های حکومت از محصولات شرکت‌ها و فابریکه‌های متعلق به زنان، ایجاد نشان تجارتي تولیدات زنان افغان، افتتاح اولین پارک صنعتی مختص زنان تجارت‌پیشه و تخصیص ۱۰ الی ۲۰ درصد ظرفیت پارک‌های صنعتی دیگر برای آنان، از اقدامات حکومت به منظور ایجاد سهولت در مشارکت اقتصادی زنان است.

افزایش دسترسی زنان به عدالت: ایجاد مرستیالی منع خشونت در لوی څارنوالی و ۳۴ څارنوالی منع خشونت علیه زنان در ولایات، ایجاد دیوان خاص منع خشونت علیه زنان در ستره‌محکمه و ۲۸ محکمه اختصاصی منع خشونت علیه زنان در ولایات، اقدامات ساختاری است که به رسیدگی به قضایای خشونت علیه زنان جدیت بیشتری بخشیده است. همچنین کمیسیون عالی منع آزار و اذیت زنان و اطفال و کمیته‌های آن در نهادهای دولتی ایجاد شده‌اند و قانون منع آزار و اذیت زنان و اطفال نیز تدوین و نافذ شده است.

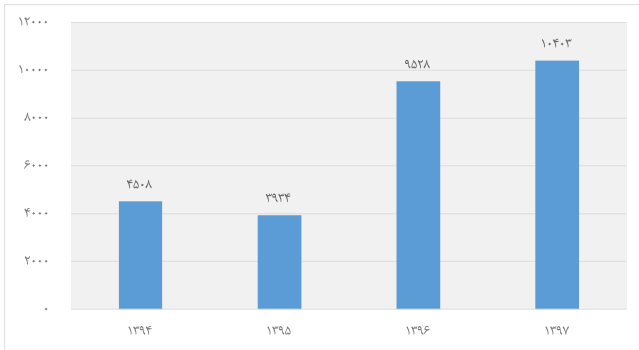
حمایت اجتماعی از زنان: در بخش آموزش، ۳۹۲۷ معلم زن در چهار سال گذشته جهت تشویق دختران به تعلیم استخدام شده‌اند که تعداد معلمین زن در معارف را به ۲۶ درصد رسانده است. در ضمن بیش از ۲۸,۳ هزار محصل اناث در دارالمعلمین‌های سراسر کشور جذب شده‌اند. پالیسی تعلیم و تربیه دختران^۲ نیز با هدف رفع موانع تعلیمی دختران و زنان، کاهش تفاوت میزان شمولیت دختران و

پسران، آوردن دختران خارج از مکتب به سیستم تعلیم و تربیتی و متعهد ساختن وزارت معارف به عملکرد مثبت در برابر شاگردان و کارمندان خانم تدوین و روی دست گرفته شده است. همچنین شوراهاى مكاتب در ۱۹ ولایت برنامه‌های آموزشی را برای جذب بیشتر دختران در معارف دایر کرده‌اند. در بخش صحت، برنامه ملی مساعدت صحی برای زنان بی‌بضاعت به ارزش ۲ میلیارد افغانی در ۱۳ دلو ۱۳۹۷ آغاز شده است. این برنامه ۱۲۰۰ مرکز صحی را پوشش می‌دهد که ۲ میلیون زن از خدمات آن مستفید خواهند شد و برنامه پاسخگویی سکتور صحت به خشونت مبنی بر جندر^۱ که در حال حاضر در ۶ ولایت فعالیت دارد، به ۱۲ ولایت گسترش می‌یابد.

نمودار ۲۶:

تعداد محصلین اناث جذب شده به دارالمعلمین‌ها (۱۳۹۷-۱۳۹۴)

افزایش مشارکت سیاسی زنان: در راستای فراهم‌آوری فرصت‌های بهتر کاری برای زنان، پالیسی افزایش مشارکت زنان در خدمات ملکی با هدف افزایش سالانه ۲ درصد در استخدام زنان در خدمات ملکی تهیه و در حال تطبیق است. طبق گزارش‌ها در جدی ۱۳۹۷، ۴ وزیر، ۱۱ معین، ۴ سفیر، ۲ شاروال، ۲۶ درصد رهبری شورای عالی صلح، ۲۰ درصد اعضای شورای ولایتی، ۲۲ درصد کارمندان اداره عالی لوی‌خارنوالی، ۲۳ درصد کارمندان ستره‌محکمه، ۱۱ معاون نواحی شهر کابل، ۲۶ متخصص جندر در اداره مستقل ارگان‌های محلی، ۶ مستوفی و ۴ معاون امور اجتماعی والیان (بلخ، هرات، ننگرهار و کابل) را زنان تشکیل داده‌اند. به عنوان نمونه می‌توان اشاره نمود که حضور زنان در اداره لوی‌خارنوالی ۷ برابر شده یعنی از ۳ درصد به ۲۲ درصد افزایش یافته است و برای نخستین بار در سال ۱۳۹۷ نمایندگی خاص افغانستان در سازمان ملل متحد را یک خانم

ذ - بهبود وضعیت محیط‌زیستی

۱۹ ارگان دولتی در چارچوب کمیسیون عالی جلوگیری از آلودگی هوا در عرصه محافظت از محیط‌زیست با هم کار می‌کنند تا هماهنگی و مؤثریت فعالیت این ادارات در زمینه حفاظت از محیط زیست افزایش یابد.

مدیریت پایدار جنگلات: برای نخستین بار با شناسایی و تثبیت اراضی سراسر کشور از طریق نقشه‌برداری هوایی، اطلس پوشش زمین^۱ تهیه شده است. بنابر معلومات این اطلس، ساحات جنگلی از ۱,۳۴ میلیون هکتار در سال‌های اخیر به ۱,۷۸ میلیون هکتار گسترش یافته است. ۴۴۰ هزار هکتار جنگل تخریب‌شده طبیعی، از اثر حفاظت و قروغ‌نمودن به روی مردم محل، به شکل طبیعی احیا شده است. در حال حاضر ۴۵۱ هزار هکتار جنگل از سوی مردم محل و ۱,۳۳ میلیون هکتار از سوی حکومت حفاظت می‌گردد. همچنین در حدود ۲۸۸ هکتار ساحات تخریب‌شده نباتات طی، بذریاشی للمی صورت گرفته است.

مدیریت ساحات تحت حفاظت: ساحات واخان در ولایت بدخشان، کول حشمت‌خان در کابل و شاه فولادی در بامیان در دوره حکومت وحدت ملی به حیث ساحات حفاظت‌شده و پارک‌های ملی اعلام گردیده است. اقدامات برای جلوگیری از تخلفات و حفاظت منابع طبیعی در ۲ ساحه حفاظت‌شده صورت گرفته و سروی و مطالعات در ۵ ساحه دیگر شامل پل مالان هرات، دشت ناور غزنی، درقد تخار، شاه فولادی بامیان و کول حشمت خان کابل صورت گرفته است. سروی مقدماتی دشت ناور ولایت غزنی، درقد ولایت تخار، دره آجر بامیان جهت اعلام رسمی ساحات حفاظت‌شده انجام شده است. کمپاین واکسیناسیون حیوانات وحشی و اهلی در پارک ملی واخان به راه انداخته شده و سروی جهت تثبیت تنوع حیات وحش و ارزیابی یخچال‌ها نیز در حال اجرا می‌باشد. از سوی دیگر، ۱۴۹ نوع نبات و حیوان که در حال انقراض شناسایی شده‌اند، در ایکوسیستم‌های مربوط مورد حفاظت قرار گرفته‌اند.

کاهش آلودگی هوا و مدیریت زباله: طی ۴ سال گذشته نزدیک به ۲۴ هزار فابریکه تولیدی و صنعتی و اماکن آلاینده دیگر، و ۲۵۱ هزار واسطه نقلیه مورد نظارت و تفتیش محیط‌زیستی قرار گرفته است. همچنین سیستم سوخت حدود

۹۸ درصد خبازی‌ها، ۴۰ درصد داش‌های نان‌پزی، ۱۵ درصد سقابه‌ها و حمام‌ها، ۸۳ درصد رستوران‌ها، ۹۷ درصد سالون‌های عروسی از چوب و زغال به گاز مایع تبدیل گردیده و فیلتر تصفیه دود در حدود ۷۵ درصد حمام‌ها نصب شده است.

گسترش فضای سبز: بیش از ۹ میلیون اصله نهال در فارم‌های مرکز و ۳۲ ولایت تولید شده‌اند و با توزیع آنها در مکاتب، مساجد، مؤسسات، ادارات و شاروالی‌ها فضای سبز گسترش یافته شده است. همچنین ۴۹۰ هزار اصله نهال در حدود ۱۵۸۸ هکتار زمین در شهر کابل در راستای ایجاد «کمر بند سبز» غرس و شبکه‌های آبیاری در این ساحات ایجاد شده است. این ساحات ظرفیت جذب ۲۰۲۲ متریک تن کاربن‌دای اکساید را دارند.

فهرست نمودارها

- نمودار ۱: رشد اقتصادی سالانه افغانستان در چهار سال اخیر به درصد ۷۲
- نمودار ۲: نرخ تورم افغانستان در چهار سال اخیر به درصد ۷۲
- نمودار ۳: درصد مصرف بودجه انکشافی در پنج سال اخیر ۷۳
- نمودار ۴: عواید دولتی جمع‌آوری شده در سال‌های ۱۳۹۰ الی ۱۳۹۷ (میلیارد افغانی) ... ۷۳
- نمودار ۵: قروض اعطاشده از سوی بانک ملی در سال‌های ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۷ به
میلیارد افغانی ۷۶
- نمودار ۶: افزایش میزان برق وارداتی (۱۳۹۳-۱۳۹۷) ۷۹
- نمودار ۷: سطح کشت و برداشت سالانه زعفران در افغانستان (۱۳۸۴-۱۳۹۷) ۸۲
- نمودار ۸: مقایسه تولید شیر اتحادیه‌های لبنیات افغانستان در سال‌های اخیر ۸۳
- نمودار ۹: میزان صادرات افغانستان در پنج سال اخیر (۲۰۱۴ الی ۲۰۱۸؛ مطابق با سال‌های
مالی ۱۳۹۳ الی ۱۳۹۷) ۸۶
- نمودار ۱۰: درصد سهم صادرات از مجموع حجم تجارت (۲۰۱۴ الی ۲۰۱۸؛ مطابق با
سال‌های مالی ۱۳۹۳ الی ۱۳۹۷) ۸۶
- نمودار ۱۱: امتیاز افغانستان در رتبه‌بندی شاخص ادراک فساد از سوی سازمان
شفافیت بین‌المللی ۱۲۶
- نمودار ۱۲: تعداد کودکان زیر یک سال که واکسین‌های پنج‌گانه را دریافت کرده‌اند
(۱۳۹۴ - ۱۳۹۶) ۱۳۹
- نمودار ۱۳: تعداد پرسونل صحتی شامل تشکیل عادی وزارت صحت عامه
(۱۳۹۳ - ۱۳۹۷) ۱۴۰
- نمودار ۱۴: کاهش تعداد وفیات مادران در هر صد هزار ولادت (۲۰۰۰ - ۲۰۱۸) ۱۴۱
- نمودار ۱۵: درصدی رشد شاخص‌های صحت مادران (۲۰۰۳ - ۲۰۱۸) ۱۴۱
- نمودار ۱۶: تعداد واقعات تشخیص شده توبرکلوز (۲۰۱۴ - ۲۰۱۸) ۱۴۲
- نمودار ۱۷: تعداد مراکز صحتی عرضه‌کننده خدمات تشخیص توبرکلوز (۲۰۱۴ - ۲۰۱۸) ۱۴۲
- نمودار ۱۸: تعداد معتادین تداوی شده (۱۳۹۳ - ۱۳۹۷) ۱۴۳
- نمودار ۱۹: درصدی پیروزی تیم ملی کرکت در مسابقات بیست‌آور و یک‌روزه طی
۵ سال اخیر ۱۴۵
- نمودار ۲۰: تنوع رشته‌های برنامه‌تعلیمات تخنیکي و مسلکی (۱۳۹۴ - ۱۳۹۷) ۱۴۷
- نمودار ۲۱: تعداد مراکز دولتی تعلیمات تخنیکي و مسلکی (۱۳۹۴ - ۱۳۹۷) ۱۴۷
- نمودار ۲۲: افزایش رشته‌های تحصیلی در مراکز تحصیلات عالی دولتی
(۱۳۹۳ - ۱۳۹۷) ۱۴۸
- نمودار ۲۳: تعداد فارغان مراکز تحصیلات عالی دولتی (۱۳۹۳ - ۱۳۹۶) ۱۴۸
- نمودار ۲۴: تعداد استادان مراکز تحصیلات عالی به تفکیک سطح تحصیلی
(۱۳۹۳ - ۱۳۹۷) ۱۴۹
- نمودار ۲۵: تعداد مهاجرین عودت نموده (هزار نفر) (۱۳۹۳ - ۱۳۹۷) ۱۵۱
- نمودار ۲۶: تعداد محصلین اناث جذب شده به دارالمعلمین‌ها (۱۳۹۴ - ۱۳۹۷) ۱۵۹

فهرست جدول‌ها

- جدول ۱: کنفرانس‌های ملی و سمینارهای علمی در سطوح عالی طی دوره
حکومت وحدت ملی ۳۲
- جدول ۲: لست اسناد بین‌المللی تصویب شده و منتشره در جریده رسمی
(میزان ۱۳۹۳ - دلو ۱۳۹۷) ۴۰
- جدول ۳: سفرهای خارجی رئیس جمهوری ۴۵
- جدول ۴: اسناد دوجانبه امضاشده با ترکمنستان ۵۱
- جدول ۵: اسناد دوجانبه امضاشده با ازبیکستان ۵۲
- جدول ۶: سفرهای داخلی رئیس جمهوری ۱۲۰

در چهار سال گذشته، ما نقشه راه خود را برای ایجاد یک دولت پاسخگو به وجود آوردیم. امید است من پلی باشم که نسل جوان، مرد و زن، مسؤولیت اساسی را به حیث مالکین آینده این کشور به عهده گیرند. مردم ما می خواهند که شکار گذشته نباشند، خاطرات تلخ را به یک سو بگذارند و به صورت واضح یک دولت پاسخگو داشته باشند.

محمد اشرف غنی، رئیس جمهوری اسلامی افغانستان

دفتر مقام عالی ریاست جمهوری
معاونیت ارتباطات استراتژیک و رسانه‌ها
ریاست مطبوعات

ISBN 978-9936-631-04-5

9 789936 631045